

Tacettin ÇETİNKAYA

cetinkayatacettin@yahoo.com

Türkiye’de her üç aileden biri şiddete maruz kalırken, her iki aileden biri ise sözel ya da fiziksel şiddetle karşı karşıya.

Okullarımıza şiddetin nerden geldiğini tahmin etmek zor değil.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak, “Anne ve babaların aile içinde ya da dışında başta kendi davranışlarına dikkat etmeleri gerekir. Çünkü özentî, taklit yapma duygusu en fazla çocuklarda mevcuttur. Bir gün aynı olayla kendisi karşılaştığında, anne babadan veya çevreden aldığı o fotoğrafı kes-yapıştır uygulamasını kullanarak karşı karşıya olduğu duruma montajlar. Bu olumsuz davranışın önüne geçmek için kişi tedbiri baştan elinde tutmalıdır. Yoksa insan kafasına düşen bir saksı misali, insanın başına düştükten sonra iş işten geçmiş olur.” diyor.

Bu sayımızda iki önemli konuyu dikkatlere sunmaya çalıştık, ağırlıklı olarak bu konuları ele aldık. Birisi okulda şiddet, diğeri ise teknoloji ürünü internetin çocuklar üzerindeki yan etkileri.

Anne ve babalar olarak; “Ya Rabbi! Hayırlı nesiller ver!” diye dua ederiz. Peki, “hayırlı nesiller” yetiştirmek için fiili dua olarak neler yapıyoruz? Daha doğrusu ne yapmak gerekir?

Cenab-ı Allah, Kur’an’da bir eğitim modeli ortaya koyuyor. Lokman Suresinde, Lokman (as), oğluna öğüt vererek bir gencin eğitimindeki temel ilkeleri tasnif ediyor.

• Allah’a şirk koşmamak. Çünkü Allah’a ortak koşarak ilahlık iddiasına kalkışan insan, diğer insanlara zulmetme hakkını kendinde görür.

• Hardal tanesi ağırlığı kadar da olsa yapılan iyi ve kötü her işi Allah’ın gördüğünü ve haberdar olduğunu, bunlardan hesaba çekileceğini bilmek.

• Namaz kılmak.

• İyiliği emretmek, kötülükten vazgeçirmek.

• Sabretmek.

• İnsanlara böbürlenerek surat asmamak.

• Boyun eğmemek.

• Yeryüzünde çalımla yürümek.

• Çok öğrenmemek.

• Yürüyüşte itidalli olmak.

• Sesini fazla yükseltmemek.

Çocuklarımızın her aşamasından sorumlu olan anne-babalar ve eğitimin planlayıcısı ve uygulayıcıları olarak bu temel ilkeleri göz ardı etmemiz mümkün değil. Bu ilkeleri öncelikle örnek ve rol model kişiler olarak kendi hayatımıza uygulamalıyız. Böylelikle bizi aynen taklit eden, “aldığı o fotoğrafı kes-yapıştır uygulamasını kullanarak” uygulayan çocuklarımızın rol modelleri kişiler olarak iyi birer model oluruz. Aksi takdirde hayatlarının her aşamasında çocuklarımıza yönelik birçok tehlikelere karşı onları donanımsız ve çaresiz bırakmış oluruz.

Selam ve dua ile

MİLLÎ ŞUUR

Yaratan Rabbi'nin Adıyla Oku

SAHİBİ

ÖÇ-DER Şuurlu Öğretmenler Derneği Adına
Genel Başkan, İsmail Hakkı AKKİRAZ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin YAVUZ

YAYIN TÜRÜ

Yaygın 3 Aylık süreli yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa AYDIN

EDİTÖR

Tacettin ÇETİNKAYA

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Mete GÜNDOĞAN

Dr.Nuh SAVAŞ

Şaban CENGİZ

Mecit DÖNMEZBİLEK

Yılmaz BÖLÜKBAŞI

Seyfi ÖZKAN

Abdurrahman ERBAŞ

HUKUK DANIŞMANI

Prof.Dr. Mustafa KAMALAK

REKLAM

Mustafa DEMİR

DAĞITIM

Mikail ERDAŞ

GRAFİK TASARIM

Milli Şuur Dergisi

0 (312) 286 18 83

Sinan ORAL

0505 517 73 01

snnoral@gmail.com

BASKI

Semih Ofset

Büyük Sanayi 1. Cadde No: 74

İskitler - ANKARA / 06060

Telefon : (0 312) 341 40 75

Fax : (0 312) 341 98 98

BASIM TARİHİ

15 Mart - 2009

YAYIN İDARE MERKEZİ

Ziyabey Cad. 4. Sk.No : 2/1 BALGAT / ANKARA

TEL : 0 (312) 286 18 83

FAX : 0 (312) 287 61 80

WEB : www.millisuurdergisi.com

e-posta : bilgi@millisuurdergisi.com

MİLLÎ ŞUUR Dergisi

ÖÇ-DER; Şuurlu Öğretmenler Derneği yayınıdır. Yazı ve fotoğrafların tüm hakları Milli Şuur Dergisi'ne aittir, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Milli Şuur Dergisi basın ve meslek ilkelerine uyar.

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

► Her Seçim Bir İmtihandır.....	4
► Sosyal Pedagojik Boyutuyla Gençlik ve Şiddet.....	8
► Çanakkale Direnişi ve Cihat Ruhu.....	12
► Çanakkale; Cihadın Tarlası.....	16
► Şiddete Şiddetle Karşıyız.....	22
► Okuldaki Şiddet ve Zorbalığa Karşı Şecaat Fazileti	26
► Yöneticilik Üzerine	29
► Tablo; Kutadgu Bilig'de Yöneticide Bulunması Gereken Özellikler	31
► Eğitim Teknolojiyi Kullanıyor Teknoloji Öğretmeni Uytuyor!	32
► Gençlik ve Şiddetin Yakın Tarihi	34
► Şiddet Kapitalizm'in Eğitimimizi İfsadının Doğal Sonucudur	38
► Kur'an'dan	41
► Âşık Paşa'nın "Garipnâme"sinde Eğitim ve Öğretim.....	42
► Peygamberimiz'den, Hayat Suyu	45
► Eğitim Tarihimizden 9 Emevilerin Son Dönemi ve Abbasiler Döneminde Okullar ..	46
► Allah Resulü'nün Çok Boyutlu İklimi Esmâü'n-Nebi	50
► Kurrâ Sahâbîlerden Meşhur Abdullah ibn-i Mes'ud (ra) (?-32 / 652-653)	54
► Sözü'n Gücü.....	57
► Etkili Aile İletişimi	58
► İnternetin Çocuk Gelişimine Etkisi	60
► Karikatür	63
► Bulmaca	64

REKLAM İÇERİĞİ

► Anadolu Gençlik Derneği.....	7
► İlme Hizmet Vakfı	25
► Karaaslan Alabalık ve Kamping.....	37
► Milli Gazete	37

Her Seçim Bir İmtihandır | 4

İsmail Hakkı AKKİRAZ
ÖĞ-DER Genel Başkanı

8 | Sosyal Pedagojik Boyutuyla
Gençlik ve Şiddet

Prof. Dr. Ali SEYYAR
Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi

Çanakkale Direnişi ve
Cihat Ruhü | 12

Doç. Dr. Oya AKGÖNENÇ
Saadet Partisi GLK Üyesi-Öğretim Üyesi

16 | Çanakkale; Cihadın Tarlası

Ekrem ŞAMA
Eğitimci, Yazar

Şiddete Şiddetle Karşıyız | 22

Hüseyin AKIN
Eğitimci, Yazar

26 | Okuldaki Şiddet ve Zorbalığa
Karşı Şecaat Fazileti

Ramazan AKSOY
Eğitimci, Yazar

Gençlik ve Şiddetin
Yakın Tarihi | 34

Hasan Ş. KURT
Eğitimci, Yazar

38 | Şiddet Kapitalizm'in Eğitimimizi
İfsadının Doğal Sonucudur

Halil İbrahim KABAK
ÖĞ-DER Kayseri Şube Başkanı-Eğitimci

Eğitim Teknolojiyi Kullanıyor
Teknoloji Öğretmeni
Uyutuyor! | 42

Akile SÖZEN
Eğitimci

46 | Eğitim Tarihimizden 9
Emevilerin Son Dönemi ve Abbasiler
Döneminde Okullar

İbrahim Halil ER
Eğitimci, Yazar

Allah Resulü'nün Çok Boyutlu
İklimi; Esmâü'n-Nebi | 50

Mehmet Nezir GÜL
Eğitimci, Yazar

54 | Kurâ Sahâbîlerden Meşhur
Abdullah ibn-i Mes'ud (ra)
(?-32 / 652-653)

Dr. Nuh SAVAŞ
Eğitimci, Yazar

Etkili Aile İletişimi | 58

Baki ÖZTÜRK
Eğitimci

60 | İnternetin Çocuk
Gelişimine Etkisi

Yunus ŞAHİN
Bilgisayar Öğretmeni

HER SEÇİM BİR İMTİHANDIR

İsmail Hakkı AKKİRAZ
ÖĞ-DER Genel Başkanı

Allah (c.c.)'a hamd, Peygamberimiz (s.a.v.)'e salât ve selam ederiz. Çünkü Rab-bimiz biz insanoğlunu kâinatın bir özeti ve varlıkları en şerefli olarak yaratmıştır. De-nizde ve karada âdemoğlunu mükerrerem ve muhterem kılan Allah(c.c), ona; **akıl** nimetini, **doğru ile yanlış, iyi ile güzeli, kötü ile çirkini, faydalı ile zararlı, adalet ile zulmü** ayırma meziyetlerini, **cüzi irade** nimetini, KUR'AN, İSLAM ve İMAN nimetlerini, Peygamberimiz Hz.Muhammed (sav)'i kendi katından bir lü-tuf olarak ihsan buyurmuştur.

İnsan kendisine lütfedilen bu nimetler se-bebi ile dünya gezegeninde imtihan edilmek-tedir.

İmtihan eden Allah'tır. İmtihan olunan insandır. Ahiret hayatı dünya imtihanının sonuçlarının görüleceği bir hesap günüdür. Akıllı insan ahireti hesaba katarak iş gören insandır. Çünkü insan yüklendiği emanetin sorumlusudur. **"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmek-ten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular.**

**“İnsanların elleriyle
işledikleri (kötülükler)
sebebiyle karada ve denizde
fesat (bozulma) ortaya
çıkmıştır. Dönmeleri için
Allah, yaptıklarının bazı
(kötü) sonuçlarını (dünyada)
onlara tattıracaktır.”**

(Rûm suresi: 41)

**Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim,
çok cahildir.”** (Ahzâb suresi: 72) Burada “ema-
net” kelimesi, insana verilen “hilafet” görevi
yerine kullanılmıştır.

Allah (c.c) bu ayette imtihan alanında dikkatsiz bir hayat süren, ne kadar büyük bir yükü omuzladığının ve dünya hayatında bir davranış veya tavrı seçerken aldığı yanlış veya doğru kararların hangi sonuçlara yol açacağını farkında olmayan kimseleri “zalim ve cahil” olarak tanımlamaktadır. Böyle bir kimse cahildir, çünkü bu zavallı insan hiç kimseye hesap vermeyeceğini zannetmektedir. Zalimdir, çünkü kendi kötü akıbetini ve kendisiyle birlikte daha nicelerin felaketini hazırlamaktadır. **“İnsanların elleriyle işledikleri (kötülükler) sebebiyle karada ve denizde fesat (bozulma) ortaya çıkmıştır. Dönmeleri için Allah, yaptıklarının bazı (kötü) sonuçlarını (dünyada) onlara tattıracaktır.”** (Rûm suresi:41)

İnsanın seçtiği her şey onun için bir imtihandır. İnsan; iyi ile güzeli, kötü ile çirkini bildikten sonra iyiyi ve güzeli, faydalı ile zararlıyı bildikten sonra faydalıyı, adalet ile zulmü bildikten sonra adaleti, doğru ile yanlış bildikten sonra doğruyu seçmelidir ki imtihanı kazanabilsin. **“Biz ona yolu gösterdik. Artık ister şükreder isterse nankör olur.”** (İnsan suresi: 3)

Akıllı İnsan: Allah’ın kendisine verdiği me-
ziyetleri ve nimetleri süratle ve isabetle kulla-
narak saadet yolunu seçebilen kimsedir.

Bu gerçekleri kavrayan bir insan İSLAM’dan başka bir yerde karar kılamaz.

**“...Bugün size dininizi ikmal ettim, (böyle-
likle) üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin
için razı olduğum din olarak İslam’ı seçtim...”**
(Maide suresi: 3) **“Kim, İslam’dan başka bir din**

**ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din)
asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan
edenlerden olacaktır.”** (Al-i İmran suresi: 85)

İnsana isyan ve itaat etme seçiminin ve bu özgürlüğü kullanırken kendisine sayısız yaratık üzerinde hâkim olma yetkisinin verilmesi, kaçınılmaz olarak insanın yaptığı hareketlerden sorumlu olmasını ve iyi amelleri için mükâfatlandırılıp, kötü amelleri için cezalandırılmasını gerektirir. İnsan kendisine verilen bu güçlerin iyiye veya kötüye kullanılmasının hesabını Allah’a verecektir.

Allah insandan dünyadaki konumunun farkına varmasını istiyor.

İnsan sosyal bir varlıktır. Hayatını bir düzen ve intizam dâhilinde dünya ve ahiret saadetini elde edecek şekilde sürdürmek zorundadır.

İnsan yolunu seçerken bu seçimi nasıl yapacağı bellidir.

İnsan gıdasını seçerken bu seçimi nasıl yapacağı bellidir.

İnsan bir eş seçerken bu seçimi nasıl yapacağı bellidir.

İnsan bir arkadaş, komşu, sosyal çevre, seçerken bu seçimi nasıl yapacağı bellidir.

İnsan köyüne muhtar, belde ve ilçesine yerel yöneticileri, genel yöneticileri seçerken bu seçimi nasıl yapacağı bellidir.

İdare ve siyaset meselesi insana ait bir faaliyet olduğuna göre, bu faaliyetin de dünya ve ahiret saadetini temin edecek şekilde yerine getirilmesi bir kulluk görevidir. **“Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür.”** (Nisa suresi: 58)

**İnsan sosyal bir varlıktır.
Hayatını bir düzen ve
intizam dâhilinde dünya
ve ahiret saadetini elde
edecek şekilde sürdürmek
zorundadır.**

İnsan Allahın kuludur. Yaratılma gayesi ise kulluktur. Görevi ise; Allah'ı bilmesi, tanıması, ona ibadet etmesi, emirlerini yerine getirmesi, halifesi olması sıfatı ile onun dinine yardım edip, yeryüzünü ve çevreyi imar ve ıslah ederek yaşanılabilir bir hâle getirmesidir.

Seçilecek yöneticilerde ehliyet şartı olarak aranması gereken önemli bazı hususlar vardır.

Bu insanlar kuvveti değil hakkı üstün tutmalı, milli görüş sahibi olmalıdırlar.

Nefse esareti değil, nefis terbiyesini esas alan kimseler olmalıdırlar.

Maddecî, dünyacı, çıkarıcı, rantiyeci değil maneviyatçı olmalıdırlar.

Temel ve yönetim ilimlerine sahip olmalıdırlar.

Sadakat ve şefkat sahibi olmalıdırlar.

İbadet aşkıyla çalışan ve Allah rızası için iş gören kimseler olmalıdırlar.

Seçimlerde zihniyet seçimi, şahısların seçiminden öncedir ve önemlidir. Zihniyet seçiminde hata eden insanın, şahıs seçiminde doğru bir seçim yapması düşünülemez. **“Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) veli edinmeyin. Sizden kim onları veli edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir.”** (Tevbe suresi:23)

İçî başka dışî başka olan kimselerden topluma bir fayda gelmeyeceği aşîkârdır. **“Münafık erkekler ve münafık kadınlar, bazısı bazısından; kötülüğü emrederler, iyilikten alıkoymalar, ellerini sımsıkı tutarlar. Onlar Allah'ı**

unuttular; O da onları unuttu. Şüphesiz, münafıklar fıska sapanlardır.” (Tevbe suresi: 67)

İnsan Allahın kuludur. Yaratılma gayesi ise kulluktur. Görevi ise; Allah'ı bilmesi, tanıması, ona ibadet etmesi, emirlerini yerine getirmesi, halifesi olması sıfatı ile onun dinine yardım edip, yeryüzünü ve çevreyi imar ve ıslah ederek yaşanılabilir bir hâle getirmesidir. **“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben onlardan rızk istemiyorum. Beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz rızk veren, güç ve kuvvet sahibi olan ancak Allah'tır.”** (Zariyat suresi: 56-58)

Eğer bu durumda insan dünya hayatını sadece oyun ve eğlence olarak kabul ediyor ve dikkatsizce yanlış bir tavır takınıyorsa, sadece kendi kötü akıbetini hazırlıyor demektir. **“Ey iman edenler! Allah'a ve Peygambere hainlik etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinizi hainlik etmiş olursunuz”** (Enfal suresi: 27)

Bu gün dünyanın içine düştüğü krizler, yapılan yanlış seçimlerin sonucudur.

İnsanlar her gün seçerek imtihan oluyor gerçekte. Tercih ettiği şeye göre akıbet görecektir herkes.

İyileri ve iyilikleri seçenler onlarla birlikte olacaklar. **“Ey iman edenler, Allah'tan sakının ve sadıklarla birlikte olun.”** (Tevbe suresi:119)

Bir millet neye müstahaksa onu bulacaktır. **“Bunun sebep şudur: bir toplum kendilerinde bulunan (iyi davranışları) değiştirmedikçe, Allah onlara verdiği nimeti değiştirmez ve şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”** (Enfal suresi: 53)

Kim Allah ve Resulünün tarafını seçerse ancak bu seçiminin karşılığında arzu ettiği dünya ve ahiret saadetine ulaşabilir. **“Allah'a ve ahiret gününe inanan bir topluluğu -babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa- Allah'ın ve Peygamberinin sınırlarına aykırı hareket edip onlara karşı düşmanlık eden birisini sever bulamazsın. İşte onların kalbine Allah, iman yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokacak, orada ebedi kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan hoşnut olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır.”** (Mucadele suresi: 22)

**ÇANAKKALE
DEN**

GAZZE'YE

**250 BİN ŞEHİDE
HATİM**

**Anadolu
Gençlik
Derneği**

(0312) 309 45 27

**www.agd.org.tr
www.hatimoku.net**

Sosyal Pedagojik Boyutuyla Gençlik ve Şiddet

Prof. Dr. Ali SEYYAR
Sakarya Üni. Öğretim Üyesi

Giriş

Şiddet olayları hemen her toplumda ve her alanda görüldüğü gibi okuyan gençler ve dolayısıyla okullarda da görülmektedir. Gençlerin genel sorunlarını aile ve komşu ilişkileri gibi sosyal çevrelerinden kopuk olarak tespit etmek ne kadar eksik ise okullarda görülen şiddet olaylarının sebeplerini de sadece okul içinde değerlendirmek o kadar hatalı olur. Şiddetin toplumun yapısından ve değişen toplumsal değerlerden kaynaklandığını bilmekte fayda vardır. Sadece bilgi aktaran değil sosyalleşmenin ve dolayısıyla iyi, ahlaklı ve faydalı bir vatandaş olmanın eğitimini ver-

mesi gereken okulların da şiddet sorunlarıyla karşı karşıya gelmesi, hem eğitim sistemimiz, hem de toplumsal yapımızla ilgili temel değerlerin göz ardı edildiğinin bir işaretidir. Bu bağlamda genelde toplumda, özelde okullarda ve özellikle gençler arasında yaşanan şiddet olaylarının çözümüne yönelik koruyucu sosyal hizmet tedbirlerine ihtiyaç vardır. Bu kısa makalede gençlerin şiddete yönelmelerinin sebepleri ve şiddet içermeyen bir okul hayatının tesisine yönelik manevî sosyal hizmet ağırlıklı bir eğitim modelinin ana unsurları tanıtılacaktır.

Şiddet ve Gençlik Arasındaki Bağ

Zulüm bağlamında şiddet, aslında fizikî veya psikolojik saldırı, yaralama, incitme, güç kullanma, öldürmeye teşebbüs gibi sadece başkalarına zarar verici bir davranışta bulunma hadisesi olduğu kadar, iç dengesini altüst etmiş zalim bir kişinin kendi ruh dünyasını daha fazla tahrip etmesine sebebiyet veren bir sapma türüdür. Derin bir tahlille her bir şiddet eylemi aslında manevî bir sapmanın zahirî yansımasıdır. Nitekim sosyal araştırmalar şiddeti, bir kişilik sorunu, duygusal durum aktarımı, sansasyonel merak uyandırma, bir boşluğu kapatma, erginlik sorunlarını azaltan ve "özgüven" sağlayan bir araç olarak takdim etmeleri, şiddet uygulayan kişilerdeki manevî boşluğun varlığına işaretir.

Şiddetin; nefsi emmare boyutuyla insan doğasının mayasında kişinin doğumundan beri var olduğuna dair görüşler yaygın olduğu gibi sosyal çevreden öğrenilerek insanlığın bir parçası haline dönüştüğü de savunulmaktadır. Çocukluk yıllarında görülen şiddetin daha yumuşak biçimleri, ergenlik ve genç yetişkinlik yılları boyunca şiddetin daha katı biçimlerine saldırganlık davranışlarına dönüştürebilmektedir. Okul yıllarında gösterilen tahripçilik, okuldan kaçma davranışları ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde daha ciddi suç davranışlarına dönüşmektedir. Gençlik döneminde görülen şiddet davranışlarını anlayabilmek ve şiddeti önleyici müdahaleler geliştirmek için, ergenlik dönemindeki şiddeti tetikleyen unsurları belirlemek gerekmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde şiddetin oluşumunda şahsî etkenlerden, aile, akran grupları, toplum, medya ve okul etkilerinden söz edilebilmektedir.

Şiddete yönelik risk etkenlerinin ferdî boyutlarından birisi, çok küçük yaşlardaki çocuklarda tanımlanabilen, gelişim sürecinde olumsuz sosyal ve çevresel etkilere duyarlılığı artırabilen biyolojik ve psikolojik özelliklerdir. Bunların başında hiperaktivite, dürtüsellik (nefsî düşkünlük), sosyal ve manevî duyarsızlık, zihnî ve vicdanî dikkatsizlik ve rikkatsizlik gibi hasletler gelmektedir. Özellikle erkek çocukları, yüksek düzeyde fizikî saldırganlığı teşvik eden sosyal rollere itilmelerinden dolayı şiddete daha eğilimli oldukları belirlenmiştir.

Diğer taraftan şiddetin içinde erken yaşlarda bulunmak, daha sonraki yaşlarda şiddet ve suç dünyasında bulunma riskini artırmaktadır. Şiddet uygulayan ya da şiddeti cesaretlendiren arkadaşlara sahip olmak, yine şiddet

Gençlik döneminde görülen şiddet davranışlarını anlayabilmek ve şiddeti önleyici müdahaleler geliştirmek için, ergenlik dönemindeki şiddeti tetikleyen unsurları belirlemek gerekmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde şiddetin oluşumunda şahsî etkenlerden, aile, akran grupları, toplum, medya ve okul etkilerinden söz edilebilmektedir.

kurbanı olma ya da şiddet uygulama riskini doğurmaktadır. Ebeveynler veya kardeşler tarafından sürekli olarak şiddet ya da diğer anti sosyal davranışların sergilendiği ailelerde büyüyen çocuklar, şiddete daha çok karışmaktadırlar. Bununla birlikte fizikî cezaya maruz kalan veya ihmal edilen (yok sayılan) çocukların sosyal sapma göstermeleri ve şiddete yönelmeleri de çoğu zaman kaçınılmaz olmaktadır.

Gençlik döneminde meydana gelen şiddet davranışları akranlar ve aile ile birlikte ergenin yaşadığı toplumdan da etkilenmektedir. Çevrenin sosyoekonomik düzeyi, suç işleme oranları, silahlara ve uyuşturucu maddelere ulaşılabilmedeki kolaylıklar ve toplumda doğrudan ya da dolaylı olarak şiddete maruz kalma gencin şiddet davranışları üzerinde etkili olmaktadır. Yoksulluk ve şiddet arasındaki ilişki karmaşık olmakla birlikte suç ve şiddet olayları yoksul çevrelerde genelde daha yüksektir.

Modern dünyada özellikle görsel medya adeta şiddeti körükleyen bir yayın stratejisi izlemektedir. Birçok bilim adamı, televizyonda şiddet eylemleri gözleminin saldırganlıkla ilgili düşüncelerin uyarılmasına yol açacağı, bunun davranışsal eğilimlere yayılmasıyla gözleyenleri şiddet eylemlerine daha hazır hale getireceğini vurgulayarak, medya-şiddet ilişkisini açıklamaktadır. Bunun yanında araş-

tırmalar, bilgisayar oyunlarında şiddete maruz kalmanın daha güçlü bir şiddet taraftarlığına, sevgi, şefkat, empati gibi vicdanî ve sosyal duyarlılık hasletlerini azaltmaya sebep olduğunu göstermektedir.

Şiddet ve Okul Arasındaki Bağ

Toplumsal boyutuyla olumsuz şartların varlığından dolayı çocukluk döneminde öğrenilen ve benimsenen şiddet davranışlarının akranların yoğun olduğu okullara yansımaması düşünülemez. Okulda şiddet, genellikle okul içinde, bahçesinde ya da servis aracı gibi okulla ilişkili diğer alanlarda gerçekleşmektedir. Anti sosyal davranış sergileyen gençlerde okulda düşük başarı, okuldan kaçma en belirgin ortak özellikler olarak görülmektedir. Anti sosyal gençler genellikle ders dışı etkinliklere katılmamakta ve genellikle okula karşı tutumları olumsuzdur. Okula daha az ilgi duyan ve akademik konularda düşük performans gösteren çocuklar, sadece okul başarısızlığı ve atılma riski değil, aynı zamanda suçlu akranlarla yakın olma ve şiddet içeren anti sosyal davranışlara yönelme riskini de taşımaktadır. İlkokul yıllarında başlayan başarısızlık daha sonraki yıllarda şiddet ve suç için artan risk etkenleri oluşturmaktadır.

Ülkemizde okullarda meydana gelen şiddet olaylarıyla ilgili düzenli bir istatistik bulunmasına rağmen, son yıllarda basına yansıyan haberlerde özellikle liselerde ve üniversitelerde meydana gelen şiddet ve saldırganlık olaylarının arttığı gözlenmektedir. Bunun yanında bazı bilimsel çalışmalar, toplumsal şiddetin yanında özellikle lise öğrencileri arasında şiddetin arttığını göstermektedir.

Mesela Gazi Üniversitesinde yapılan "Ortaöğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları" isimli bir araştırmada trajikomik sonuçlar ortaya çıkmıştır. Fakültenin değişik bölümlerinden 1. sınıfta okuyan 200 öğrenci arasında yapılan araştırmaya göre "erkek, başarısız ve zayıf-çelimsiz öğrencilere" daha fazla şiddet uygulanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 60'ı lise yıllarında fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken, en çok başvurulan yöntemlerin başında % 52,6 ile tokatlama, % 17,9 ile kulak çekme % 14,8 ile sopayla vurmak gelmektedir.

Bu yöntemleri daha düşük oranlarda sille tokat, cetvelle vurma sarsma izlemektedir. Öğrencilerin % 27,4'ü fiziksel cezanın "sınıf kurallarına uymama", % 15,6'sı okulda ve

sınıfta kavga etme", % 13,5'i "arkadaşlarını rahatsız etme", % 9,8'i merasimlere katılmama" gibi sebeplerle uygulandığını ifade etmektedirler. Öğrenciler bu ceza uygulamalarının davranış biçimleri üzerindeki etkisini % 41,5 "davranışları daha bozuluyordu", % 43,5 "hiçbir değişiklik olmuyordu", % 15 davranışları düzeliyordu" şeklinde ifade etmişlerdir.

Eğitim Sistemimizde Şiddete Karşı Yeni Açılımlar

Çocukların ve gençlerin ailesinden sonra, zamanının önemli bir bölümünü geçirdiği yerler okullardır. Okullar, bir yandan doğrudan eğitim ve öğretim işini yaparlarken, bir yandan da toplumda suç oranlarının ve şiddetin azalmasına önemli derecede yardımcı olabirler. Bunun için okullarımız, her bir öğrencisinin kendisini her türlü şiddet, psiko-sosyal tehdit ve tehlikeye karşı güvende hissedeceği, başkalarıyla birlikte çalışma ve öğrenme fırsatları bulabileceği, okuldaki öğrenci çeşitliliğinin yüceltildiği ve herkesin bu çeşitliliği saygı duyduğu, ayrımcılığın yapılmadığı sosyalleşme kurumları olmak durumundadır.

Okullarımızın, hem sosyal duyarlı ve sorumlu insan yetiştirmek için gereken bireysel davranış gelişimini sağlayan değerler ekseninde bir eğitim modeli, hem de güvenli bir öğrenme çevresi oluşturacak bir kurumsal kültür oluşturması gerekmektedir. Eğitim modelinin içeriği, öğrencilerimizin hem dünyevî hem de uhrevî sorumluluklarını hatırlatan, vicdanî ve sosyal sorumluluğu pekiştiren unsurlarla zengin olmalıdır. Genel anlamda yaratılana, özel anlamda insana saygı ve sevgiyi esas alan bir eğitim modeline tâbi tutulan öğrencilerin şiddete meyletmeleri, model dışı etkenlerin tesiri ile ancak ortaya çıkabilir.

Okullarda şiddete karşı kapsamlı mücadele yöntemleri olarak şu tedbirler düşünülebilir:

Okul binalarının güvenliğinin sağlanmasının yanında fizikî çevrenin mimarî yönden insan fıtratına uygun hâle getirilmesi gerekmektedir. Okul binalarında öğrencilerin (rehber) öğretmenleriyle birlikte sosyo-kültürel faaliyetler yapabilecekleri uygun mekânlar oluşturulmalıdır.

Eğitim sistemi, katılımcı demokrasi ve toplam kalite yönetimi anlayışına uygun olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Bu çerçevede öğretmen ve öğrenciler arasında sosyal diyalog mekanizmaları geliştirilmelidir. Sorunlu ve

şiddete meyilli öğrenciler özellikle bu diyalog sürecinden etkili bir şekilde yararlanabilmektedir.

Her okul, millî ve manevî değerlerimize uygun bir vizyon (ufuk) ve misyon (görev) stratejisi kapsamında kendine has bir kurumsal kültür oluşturmaktadır. Bu çerçevede okulda uyulması gereken davranış kalıplarının ve disiplin kurallarının tüm öğrenciler tarafından benimsenmesine önem verilmelidir. Öğrencilerin, şiddet eylemlerinin genelde toplum, özelde okul kültürüne aykırı bir eylem biçimi olduğu bilincine kavuşturulmalıdır.

Disiplin sistemi, ödül (teşvik) ve ceza (uyarı) ilkelerine göre ince ayarlarla dengeli bir şekilde tesis edilmeli ve kaçınılmaz olarak uygulanacak cezaların sosyal pedagojik boyutuna dikkat edilmelidir. Bu bağlamda özel olarak (bireysel bazda) manevî kaynaklardan faydalanmasını öğreten stres ve öfke yönetimi eğitim programları verilmelidir.

Özellikle psiko-sosyal ve ahlâkî yönden güçlü öğrenciler ile sorunlu (ve dolayısıyla korunmaya ve desteğe muhtaç) öğrenciler arasında manevî kardeşlik bağları oluşturulmalıdır. Sosyal sorumluluk şuurunu tesis eden takım hâlinde çalışma alışkanlıkları kazandırılmalı ve sosyal kontrol mekanizmaları eşliğinde ders dışı birlikte sosyo-kültürel faaliyetlere katılma fırsatları tanınmalıdır.

Sosyal ve manevî faydası yüksek olan dış gezilerle pratik eylemler kazandıracak eğitim programları önemsenmelidir. Bu çerçevede din ve ahlâk derslerinin etkinliği, vicdanî sorumluluğu pekiştirecek, güzel davranışlar oluşturacak sosyal mekânlara topluca ziyaretlerle sağlanmalıdır (huzurevi, yetiştirme yurdu, rehabilitasyon merkezi, yaşlı ve özürlü bakım merkezi ziyareti gibi).

Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri etkili bir şekilde yürütülebilmesi için, gerek şiddete uğrayanlara, gerekse şiddet uygulayanlara yönelik olarak şahsî ve ailevî odaklı sosyal hizmet uygulamalarına geçilmelidir. Şiddete meyilli öğrencilerin sorunları, okuldan dışlamadan aile ortamında ve aile fertleri ile birlikte çözümlenebilmelidir. Sorunların çözümünde yönetici ve rehber öğretmenlerin ev ziyareti ve aileler ile koordineli çalışmada bulunmaları teşvik edilmelidir. Okullarda sorun yaşayan öğrencilerin ebeveynlerinin, öğrencinin durumu hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Ayrıca

psiko-sosyal destek görmesi gereken aileler, gençlerle iletişimi hiçbir zaman kesmemeli ve sorunun çözümünde yetkili kişilere yardımcı olmalıdır. Çözüm yolları ailelerin sosyo-ekonomik ve psiko-sosyal durumları çerçevesinde şekillenmelidir.

Okullarda yaşanan sorunların sosyal, ekonomik, ailevî ve ahlâkî sebeplerden de kaynaklandığı bilinmektedir. Onun için okul dışı resmî sosyal kurumların maddî ve manevî kamusal destek hizmetlerinden de yararlanılmalıdır. Sorunların çözümüne yönelik STK'lar ve Diyanet (Müftülük) ile işbirliğine gidilmelidir. Özellikle maddî sıkıntı yaşayan öğrenci ve ailelerine STK, Belediyeler veya Valilik (Kaymakamlık) aracılığı ile sosyal yardımlar yapılmalıdır.

Nihaî Değerlendirme

Toplumda şiddetin baş göstermesi ve artarak devam etmesi, haddizatında derin bir sosyal sorundur. Her bir sosyal sorun da aslında bir eğitim sorununun varlığına ve eğitim politikalarının yetersiz ve etkisiz olduğuna dair bir işarettir. Toplumu derinden sarsan şiddet eylemlerinin önüne geçmek istiyorsak, değişik derecelerde suç ve günah işleme potansiyeline de sahip bir tabiatla yaratılan insanların manevî sapma ihtimallerine karşı önleyici ve koruyucu sosyal pedagojik uygulamalarına ihtiyaç vardır. Maneviyat ekseninde tesis edilmemiş bir eğitim ve sosyal hizmet anlayışının sosyal sapmaları ve dolayısıyla şiddet problemlerini önleyeceği inancının doğru olmadığı birçok araştırmayla ortaya konmuştur.

Her bir manevî sarsıntının, toplumdaki şiddet ağırlıklı hâdiselere zemin hazırlayan bir sosyal risk faktörü olduğu anlaşılmadığı müddetçe, ülkemizde hepimizi üzen sosyal gerginlikler da devam edecektir. Bunun için hayatımızın bütün yönlerini dikkate alan, okul içi olduğu kadar okul dışı alanları da kapsamına alan bütüncül bir eğitim sistemine ihtiyacımız var. İnsanların geçici dünya hayatıyla ilgili bazı psiko-sosyal ve ekonomik sıkıntılarını giderme, huzur ve sosyal barış içinde yaşamalarını sağlama, insanlar arasında sevgi ve muhabbeti güçlendirme, merhamet ve yardım etme, şefkat gösterme gibi hususlar, bütüncül bir eğitim sisteminin ana unsurları olmalıdır. Gerçek bir eğitim sisteminin olgun hâli, gençleri manevî tehlikelerden korumak ve sosyal pedagojik çalışmalarda manevî destek hizmetlerini de ortaya koymakla ancak gerçekleştirilir.

Çanakkale Direnişi ve Cihat Ruhu

Doç. Dr. Oya AKGÖNENÇ

Saadet Partisi GLK Üyesi - Öğretim Üyesi

Bazı olaylar vardır ki kendileri son derece önemli olmakla beraber, bıraktıkları izler, yarattıkları etkiler ve sebep oldukları değişiklikler kendilerine oranla çok daha büyük olur. Üstelik bu olaylar zaman aşımına uğramadan etkili ve belirleyici olmaya da devam ederler. İşte, Türklerin Çanakkale müdaafası ve direnişi böyle olaylardan birisidir.

Pek az ülke, Çanakkale mücadelesi gibi büyük bir direniş göstermiş ve azminin ve gücünün en son katresine kadar mücadelesini sürdürerek tarihte ki mümtaz yerini almıştır.

Elbette her ülkenin tarihinde öne çıkan olaylar ve olgular vardır. Bunlar o ülkenin tarihinin ve kimliğinin mihenk taşlarıdır. Çünkü onlar ülkenin inandığı değerleri ortaya koymaktadırlar. Bizim Çanakkale'deki mihenk taşlarımızın arasında vatan sevgisi, fedakarlık, cesaret, cihat ruhu ve inancı, azim ve gücün yettiği kadar vatan toprakları ve milli değerler için mücadele etme gibi öğeler mevcuttur. Bu değerlerin savunulduğu ve ebediyete kadar hatırlanacağı mekanlar arasında Gelibolu, Saroz Körfezi, Arıburnu

Conkbayırı, Anafartalar, Söğütöbayırı, Topçu-tepesi, Kanlısirt, Korküderesi, Domuzderesi, Kemalyeri, Sargıyeri ve Seddülbahir bulunmaktadır.

Olayın Boyutları:

Çanakkale’de sekiz ay boyunca dokuz yüz elli bin kişi savaşımıştır. Bu dokuz yüz elli bin kişi en zor şartlar, en kısıtlı malzeme ile belki de Osmanlı Tarihi’nin en keskin dönemecinde amansız bir mücadele vermiştir. Muhakkak ki Çanakkale Savaşı, savaş tarihinin şahit olduğu, bir milletin bekası için verilen en büyük savaşlardan birisidir.

Osmanlı İmparatorluğu’nu yıkarak, çökerterek sona erdirmeyi planlayan Avrupa’nın Emperyalist güçleri ve onların İngiliz ve Fransız donanmaları içinde toplanıp gelen kuvvetlerinin Çanakkale’de yaptığı ilk çıkarmayı, çok küçük bir Türk direniş gücü karşılamıştır. Dokuzar mangadan oluşan iki takım asker, kanlarının son damlasına kadar ve 27. Alay yetişip, onların yerini alana kadar tuttukları tepeleri savunmuş, direnmiş ve şehit olmuşlardır.

Çanakkalede savaşan bu eşit olmayan güçler arasında ki muazzam mücadeleyi ve kazanan tarafı sonunda akıl, azim ve cesaret belirlemiştir. Bu da Türk tarafı olmuştur. Tarihin gördüğü en başarılı toplara, en büyük zırhlılara ve yüzlerce uçağa karşılık elinde bir tek top mermisi fabrikası olmayan bir ordu, dünyanın en üstün ordularına karşı amansız bir mücadele vermiş ve sonunda zafer kazanmıştır. Bu kazanılan zafer artık biten bir imparatorluğun eseri olmayıp, bir milletin, vatan sevgisi ile kazandığı bir başarı olmuştur.

Saldıran güçler kalabalık ve karışık olup, İngilizlerin yanı sıra İskoçyalılar, İrlandalılar, Avusturalyalılar, Yeni Zelandalılar, Gurkalar, Çığlar, Pencaplılar, Fransızlar ve Senegallilerden meydana gelmiştir. Bu güçler müthiş bir teçhizatla geldikleri topraklarda, Balkanlar’dan Süveyş’e kadar imparatorluğun her cephesinde savaşmış çok yorgun bir orduya karşı, o toprakların gördüğü en muazzam savaş vermişlerdir. Gelenler orantısız güç kullanmışlar ama tüm çabalarına rağmen Çanakkale’yi geçememişlerdir.

Memleketin her yerinden gelen vatan evlâtları bir an için bile savaşın sonunu, ne-reye varacağını veya kendilerini ve geride bıraktıklarını düşünmeden, sadece üzerinde durdukları toprağı teslim etmemek için hayatlarının en büyük mücadelesini vermişlerdir. Sonuna kadar azim ve kararlılıkla diren-

Tarihin gördüğü en başarılı toplara, en büyük zırhlılara ve yüzlerce uçağa karşılık elinde bir tek top mermisi fabrikası olmayan bir ordu, dünyanın en üstün ordularına karşı amansız bir mücadele vermiş ve sonunda zafer kazanmıştır.

miş, ellerine ne geçerse onunla savaşmış ve hiç düşünmeden şehadette koşmuşlardır.

Zaman gelmiş şehit olan arkadaşlarının bedenini siper olarak kullanmış ama, bomba sağanağının altında tutundukları mevzilerden yarım metre bile geri çekilmemişlerdir.

Zaman gelmiş, askere ölürken yere düşmemeye çalışıp, dizleri üstüne çökmeleri söylenmiştir. Böylece, arkadan gelen askerler önde diz çökmüş vaziyette rahmete kavuşanların mübarek bedenleri sayesinde kurşun yağmuru karşısında korunarak, savaşa devam edebilmişlerdir.

İşte böyle mücadele ve fedakarlıklara sahne olan Çanakkale, bu ülkenin vatan sevgisinin Kâbesi olmaktan da öte, bunların ebedi bir sembolü haline gelmiştir. Aynı zamanda, Çanakkale müdafaası cihat ruhunun asla baş eğmeyeceğini ve milli iradenin nelere kadir olabileceğini dünya’ya ispatlamıştır.

Çanakkale, bir milletin başkalarının isteğı ve planı ile mezara girmeyeceğini ve başkaları tarafından belirlenen bir kaderi de kabûl etmeyeceğinin ispatı olarak tarihe geçmiştir.

Cihat Ruhu:

Cihat Ruhu, Bugün doğru bir hedefe ulaşmak için bütün imkan, azim ve kararlılıkla mücadeleyi sürdürmek anlamında ele alınmalıdır.. Aynen, Çanakkale’de vatani kurtarmak gayesi ile her türlü fedakarlığı hiç düşünmeden göze alan ve sonuna kadar da bundan vazgeçmeyen azim ve kararlılık örneğinde görüldüğü gibi. Bu azmi gösterenler o zamanın gençleri idi. Lise yıllarından 20’li yaşların ortalarına kadar giden yaş grubunda ki bu kahraman vatan evlâtları, imanları ve vatanları için her türlü zorluğu, fedakarlığı

“ölümden korkan her gün ölür. İşgâlden korkan işgâlden kurtulamaz” düşüncesi ile bir karış toprağı teslim etmektense canlarını feda etmekten çekinmemiş ve Çanakkale’yi geçilmez kılmışlardır.

ve cesareti göze almış ve kendilerini feda etmekten çekinmemişlerdir.

Bu kavramı anlatabilmek için mutlaka 57. Alay’dan biraz daha detaylı bahsetmek gerekmektedir:

57. Alay taarruz için yola çıkma emri alıp, **görevinin çıkartmayı durdurmak olduğunu** öğrendikten sonra, kadere olan inançlarıyla gerekli hazırlıkları yapıp, şahadete ermek kararı ve bilinci ile cepheye gitmiştir. Nitekim bütün bir alay Conkbayırı’da 25 Nisan-28 Nisan 1915 günleri arasında şehit olmuştur. 57.Piyade Alayı cesaretin, imanın ve azmin yıldızı olarak görevini tamamlamıştır.

Bu Alayın mensupları *“ölümden korkan her gün ölür. İşgâlden korkan işgâlden kurtulamaz”* düşüncesi ile bir karış toprağı teslim etmektense canlarını feda etmekten çekinmemiş ve Çanakkale’yi geçilmez kılmışlardır.

Burada, 57. Alay’la ilgili bir olayı aktarmakta yarar vardır:

Bütün mensupları şehit düşen şanlı **57. Alay’ın sancağı**, bugün Avustralya’nın Melbourne Müzesi’nde sergilenmektedir. Önünde de şöyle bir yazı bulunmaktadır:

“Bu alay sancağı Gelibolu savaş alanından getirilmiştir. Ama esir edilememiştir. Çünkü Türk ordusunun geleneklerine göre bir alayın sancağı, alayın son eri ölmeden teslim edilmez. Bu sancak, son muhafızının da altında ölü olarak yattığı bir ağacın dalında asılı olarak bulunmuştur. Kahramanlık timsali olarak karşımızda duran bu Türk alay sancağını selamlamadan geçmeyiniz.”

Adeta bir imkansız başarı, yenilmez denilen donanmaları Çanakkale’den geçirmeyen Türk askerinin bir şansı da onları aynı ruh ve şevkle idare eden bir komutana sahip

olmaları olmuştur. Her şeyi göze alıp, kendi inisiyatifini kullanarak, en önde kendisi olmak şartı ile 57. Alay’ı Conkbayırı’na intikal ettiren Mustafa Kemal Paşa, savaşın kaderini orada değiştirmeyi başarmıştır. Alayın tam zamanında tepeye ulaşmasıyla kaçmakta olan diğer askerler durdurulmuş, kontrol altına alınmıştır. En ümitsiz anda askerlere süngü taktirarak karşı hücumu geçiren Mustafa Kemal paşa savaşın gidişatını değiştirmeyi başarmıştır. Düşmanın Conkbayırında durdurulması ile savaş 8 ay 15 gün uzamıştır. Daha sonra bu konu üstünde konuşan Gazi Mustafa Kemal paşa ***“İşte kazandığımız an, bu andır”*** diyerek bu Conkbayırı fedakarlığının savaşın kazanılmasında ne kadar etkin bir rol oynadığını ifade etmiştir.

Etkiler ve Değişimler:

Çanakkale Savaşı’nın ve orada sergilenen Cihat Ruhü’nün son derece önemli etki ve sonuçları olmuştur.

Bunlardan ilki, içinde bulunulan savaşta hissedilmiş ve Emperyalist Avrupa güçlerine **büyük bir darbe** vurulmuştur.

İkinci çok önemli etkisi büyük bir **imajın yıkılmasını** sağlamakta görülmüştür. O zamanın dünyasında yenilemez gibi kabul edilen emperyalist güçlerin (İngiltere, Fransa ve diğer Avrupa güçleri) artık **yenilebilir olduklarını** ortaya koymuştur. Bu üçüncü dünya ülkeleri ve özellikle İngiliz, Fransız, İtalyan veya diğer Avrupa devletleri idaresinde,sömürge veya koloni olarak bulunan ülkeler için bir hürriyet kılıcı ve ilham kaynağı haline gelmiştir.

Üçüncü önemli etkisi ise daha çok **psikolojik silkinıştır**. Çanakkale Direnişi ve sonra İstiklal Savaşı,teknolojik olarak emperyalist güçler kadar donanımlı olmasalar bile, inançları tam, azimleri kesin olan esir milletlerin **“İstiklal Savaşları”** na başlamalarının kapılarını açmıştır. Onların cesaret ve isteklerini arttırmış ve **“Biz de yapabiliriz.”** fikrini onlara vermiştir.

Yıkılan Osmanlı İmparatorluğu’nun toprakları üstünde 30-35 yıl içinde birçok bağımsız ülkenin doğmasına yol açılmıştır.

Rus İmparatorluğu içindeki esir milletlere ve özellikle Türk ve Müslüman gruplara, kendilerinden güçlü idarelere karşı ayaklanmak azmini ve cesaretini vermiştir.

Türk’ün Çanakkale Direnişi ve Cihat Ruhü, küresel bir efsane haline gelmiş ve daha sonra Türklerin İstiklal Savaşı zaferi ile de taçlanmıştır.

Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığı bu yıllarda ki çabaların ve mücadelelerin sonuçlarının eseridir.

Günümüzde ise Türkiye'deki gençlik için Çanakkale olayları ve orada büyük fedakarlıklar yapan gençler ve tüm şahıslar, azmin, kararlılığın ve fedakalığın sembolü ve ilham kaynağı haline gelmişlerdir.

2000'li Yıllardan bazı örnek çalışmalar:

Geçtiğimiz yıllar içinde Yüksek Öğretim Kurumları Ulusal Öğrenci Konseyi "57. Alay Yürüyüşü" adlı bir proje düzenlemiştir. Konsey başkanı Fatih Korkmaz'ın ağzından olay şöyle anlatılmaktadır: " İlk defa 2005 yılı Nisan ayında Arıburnu'na çıkartma yapan Anzaklara karşı direnen ve onları durduran 27. Alayı anmak ve arkadan yetişerek sonuna kadar tepeleri tutup, düşmana 100 metre yer bile kazandırmayan 57. alay'ın ortaya koyduğu kahramanlığı anmak ve hatırlamak için büyük bir üniversite grubu ile aynı sahil ve tepelerde merasim yapılmıştır." Bu proje üstünden 94 yıl geçen tarihi bir olayın hatırlanması kadar, esas buradan çıkartılacak derslerin özellikle üniversite gençliği için çok etkili olacağına inanılmaktadır. Gençlerin önünde yüksek ve ulvi modellerin olması çok önemlidir.

Her zaman olduğu gibi, bugün de en çok muhtaç olduğumuz şey "Milli birlik ve beraberliğin yanı sıra o günlerdeki gibi bir Cihat Ruhu'nun mevcut olmasıdır."Cihat, yaşadığımız günlerin şartları içinde "çalışma, gayret, öğrenim ve eğitimde en iyi ve en üstünü başarmak istek ve azmi" olarak da tarif edilebi-

li. Gençlerin girdikleri mesleklerde yılmadan çalışmaları, en iyisi olabilmek için gayret göstermeleri de küresel ilerleme yarışında, hamle yapabilmek için girilen büyük mücadelenin bir parçası olarak görülebilir.

Bu sebeplerle, bu düşünce ve duyguları pekiştirmek ve gençlere gerçek bir ilham verebilmek için Yüksek Öğretim Kurumları Ulusal Öğrenci konseyi, 25 Nisan 2005 yılında ilk defa 1500 öğrenciyi Çanakkaleye götürerek, "**Birinci 57. Alay Yürüyüşü'nü**" gerçekleştirmiştir. Ulusal Öğrenci Konseyi, yapılan bu ilk projeden aldıkları olumlu tepki ve taleplerle bunun tekrarlanmasında fayda görmüş ve bu doğrultuda karar almıştır. Daha sonra bütün üniversitelerin öğrencilerinin de katılımı ile daha geniş ve etkili organizasyonların yapılması ve bunun geleneksel hale getirilmesi amacı ile 2006 yılında proje ikinci kez tekrarlanmıştır. Bu defa, Türkiye'deki 79 üniversitenin iştiraki ile 10.000 üniversite öğrencisi Çanakkale de "**57. Alay Yürüyüşü-ne**" katılmıştır.

Bunun artık her yıl yapılması için de hazırlıklar gerçekleştirilmektedir. Çünkü gençlerimiz İstiklal ve Cumhuriyetimizin ebedi bekçileridir. Gelecek nesiller de, bu kararlılık ve azimle, bu ruhla yetiştirilmelidir. Bu karar, gençliğin sarsılmaz iradesinin değişmez ifadesi olmalıdır.

Küresel güçlerin hızla strateji ve hedef değiştirdiği 2000'li yıllarda ve Türkiye'nin stratejik öneminin her gün arttığı böyle bir dönemde, bu şekilde yetişecek bir gençliğe, her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulacağı muhakkaktır.

ÇANAKKALE; CİHADIN TARLASI

Ekrem ŞAMA
Eğitimci, Yazar
www.ekremsama.com

Bir millet hafıza tazeliyor / Bir millet kendini hatırlıyor.

Türkiye'nin son 10 yılına bakınız. Tarih merakının ve bilincinin ne kadar geliştiğini görürsünüz. Şükrediyoruz ki bu bilincin en belirgin göstergesi Çanakkale Savaşı'na olan merak ve Çanakkale Şehitliklerine rekor sayıda ziyaretçi akınının olmasıdır. Temennimiz odur ki, Çanakkale Savaşı gerçek şekliyle, maddi ve manevi boyutuyla iyi anlaşılsın. O zaman görülecektir ki, Çanakkale Savaşı'nın geçtiği yer cihadın tarlasıdır.

Bu yazımızda bu gerçeği dost ve düşman, ilgililerin ifadelerinden yola çıkıp gözler önüne sermeye çalışacağız.

Cihadın Nedeni Niçini

Çanakkale Savaşı'nın en önemli özelliği, çağdaş bir haclı seferi olması, bir din savaşı olmasıdır. Elbette bu savaşın bir takım sebepleri ve dini olmayan bir takım özellikleri de vardır. Ama Hristiyanlık'la Müslümanlık arasında bir savaş olması, diğer özelliklerden daha çok öne çıkmakta ve onu değişik kılmaktadır.

Düşmanın en çok, Osmanlı Padişahı'nın "Halife-i Müslimin" sıfatını hedef aldığını, İslam liderliğinin ortadan kaldırılması ile Müslümanların, "İmamesi koparılmış bir tesbih" gibi darmadağın olmasını amaçlayarak, bunu sağlamayı savaşın hedeflerinin en başına koymuş olduğunu görüyoruz. Bunu anlamak için, savaş ilan edildikten sonra İngiltere'deki yayınlanan gazetelerdeki yazılardan bir iki örnek cümle okuyalım. İşte savaş muhabiri Ashmead-Bartlett imzası ile yazılanların bazıları:

"...Birkaç hafta içinde kanlı savaşlarla karşılaşacağız. Bu öyle kanlı bir savaş olacak ki, neticesi Ayasofya tapınağını ya Hristiyan âleminin eline düşürecek veyahut da hilal, üst ve başları kanlarla boyanmış yeniçeri askerlerinin başında olduğu halde, 29 Mayıs 1453 meş'um gününde İstanbul'a muzaffer olarak girdiği günden ziyade şan ve şerefle yaşayacaktır."

Cihad fetvaları

“...Diğer savaş meydanlarından alınarak buraya yığılan gemiler, sanki tek bir maksat için, ihtimal ki, Hristiyanlık âleminin, Osmanlı Türklerine karşı yapabileceği son haçlı seferi içindir...”

“...Geçmişteki haçlı seferleri, başarı bakımından o kadar kayda değer şeyler değildi. Hâlbuki bu sonuncu ve en büyüğü olan haçlılar, bir zamanlar Viyana kapılarına kadar uzanmış olan, eski Osmanlı İmparatorluğu’nun her bir köşesinde kemikleri dağılıp kalmış olan ortaçağ şövalyelerinin öcünü alacaktır.”

Çanakkale Seferi Kuvvetler Başkomutanı olan İngiliz General Ian Hamilton, hatıra defterine şu cümleyi yazmıştı:

27 Haziran 1915

“Biz bu kayalıklarda hançerimizi Osmanlı Sultan’ının kara kalbine sapladık. Yalnız hançer henüz etini deldi. Yarasından yeni yeni kan akmaya başladı. Her gün ölümden kurtulmak için debeleniyor. Biz bir metre ilerleye-

mesek dahi, Halife’nin canı alınıncaya kadar, kanı bu kaba akıtılacaktır”

Yine İngiliz General Allenby’in, Çanakkale savaşından bir müddet sonra Kudüs’ü işgal ettiğini, tarihte Kudüs’ü haçlılardan geri almış

“...Diğer savaş meydanlarından alınarak buraya yığılan gemiler, sanki tek bir maksat için, ihtimal ki, Hristiyanlık âleminin, Osmanlı Türklerine karşı yapabileceği son haçlı seferi içindir...”

General Hamilton

olan Büyük Kumandan Selahaddin Eyyübi'nin türbesine giderek her Müslüman'ın yüreğini kanatan; haçlı ordularının intikamlarının artık alındığını, Kudüs'ün nihayet Müslümanlardan kurtarıldığını, haçlı ordusunun artık galip geldiğini ifade eden, gurur, kibir ve azamet kokan bir konuşma yapmış olduğunu okuyoruz. Bu konuşmadan belki daha enteresan olanı da, müttefiklerimiz olan Almanya ve Avusturya'da Kudüs'ün Müslümanlardan alınması olayının duyulması üzerine, halkın sokaklara çıkarak ve resmi olarak da, sabahlara kadar kutlamalar yaptıkları gerçeğidir. Yapılan saldırıların bir haçlı seferi olduğunu bunlardan daha açık nasıl ifade edebiliriz?

Haçlı seferine karşı koyacak bir ordu da çok tabiidir ki öncelikle dini değerlerini savunmak için savaşıyor sayılacaktır. Vatan, namus veya milli değerlerin müdafaası elbette söz konusudur. Ama öncelik mukaddes değerlerin, haçlı saldırılarına karşı savunulmasıdır. Nitekim düşman da bunu bilerek savaşılmaktadır. Alan Moorehead "Gelibolu" isimli kitabında şu cümleleri yazıyor:

"Gelibolu kıyısında, Kilitbahir'deki Türk topçusunu izleyenler, onların önüne geçilmez bir inançla savaştığını, askerler top başına koşarken imamların dua okuduklarını anlatır. Burada görülen, savaşın alışılmış heyecanının da ötesindedir. Türk askerleri bir dini he-

*yecan, kâfire karşı savaşmanın getirdiği bir duygunun etkisindedir. Bu nedenle uçuşan şarapnellere ve patlayan mermilere aldırma-
sızın kendilerini ileri atarlar"*

"Türklerin davranışı oldukça enteresandır. Batıdan gelen Hristiyan saldırısına karşı, kendi topraklarını savundukları doğrudur. İman doludurlar. Siperlerdeki imam ve müezzinler askerleri Allah ve Hazreti Muhammed adına savaşmaya çağırır."

Kısaca Türk askeri, Allah'ın dinini yeryüzünden silmek isteyenlere karşı savaşmaktadır. İşte bu tabir "Cihad" kavramının içindeki bir tabirdir. Üstelik bir "Cihadı Ekber" kararı da vardır. Türk askeri cihad etmektedir, Allah'ın dinine yardım etmektedir.

Hemen burada bir iki Ayeti Kerime'yi hatırlamakta fayda var:

"Ey iman edenler, siz Allah'ı dinine yardım ederseniz, O da (düşmanınıza karşı) size yardım eder ve ayaklarınızı (sağlam ve) sabit kılar." (Muhammed-7)

"Allah uğrunda hakkıyla cihad edin. Sizi O seçti, dinde üzerinize hiç bir güçlük de yüklememi. Babanız İbrahim Dini'nde olduğu gibi. size daha evvel gönderdiği kitaplarda da, bu Kuran'da da Müslüman adını vermiştir. Peygamber sizin üzerinize şahit olsun, siz de insanların üzerine şahit olasınız diye. Artık dosdoğru namazınızı kılın, zekâtı verin, Allah'a sarılın. O sizin Mevla'nızdır, O ne güzel Mevla ve ne güzel yardımcıdır." (Hac-78)

"Allah size yardım ederse, artık sizi yenecek yoktur. Sizi yardımsız bırakırsa, ondan sonra size yardım edebilecek kimdir? Müminler ancak Allah'a güvenip dayanmalıdır." (Ali İmran-160)

Türk askeri, Allah'ın dinini yeryüzünden silmek isteyenlere karşı savaşmaktadır. İşte bu tabir "Cihad" kavramının içindeki bir tabirdir. Üstelik bir "Cihadı Ekber" kararı da vardır. Türk askeri cihad etmektedir, Allah'ın dinine yardım etmektedir.

“Onlarla muharebe edin ki, Allah sizin elerinizle onları azaplandırınsın, onları rüsvay etsin. Size onlara karşı nusret (yardım) versin, müminler zümresinin göğüslerini ferahlandırınsın” (Tevbe-14)

Hepimiz inanıyoruz ve biliyoruz ki, Allah hiç bir ayeti boş yere indirmemiştir, yine biliyoruz ki, vaadine hiç muhalefet etmez. Ordumuzun, Allah’ın Din’ine yardım ettiği kesindir, cihad ettiği kesindir. O halde Allah’ın yardımını aldığı da kesindir. İşte Çanakkale Savaşının en önemli özelliği, bir cihad hareketi olması, mekânın da bir cihad tarlası olması ve bu münasebetle de cihad eden Ordumuzun savaşın her anında, Allah’ın yardımını almış olduğudur. Gerçekten de askerlerimiz, “Edasının Şartları”na uyarak cihad etmişlerdir. Cihadın edasının ne gibi şartları vardır, kısaca hatırlayalım:

Askerlerimiz cihadın **“İttifak”** şartı gereğince, teşkilatlanmışlar, birlikte hareket etmişler, münferit hareketlerden kaçınmışlardır. **“İhlas”** şartı gereğince Allah rızasının dışında kendileri için bir menfaat gözetmeden savaşmışlardır. **“İttika”** şartı gereğince sadece Allah’tan sakınmışlar, savaştıkları insanlara karşı Allah nasıl istemişse öyle davranmışlardır. **“İhsan”** şartını da yerine getirmişlerdir. Yani her anında Allah’ın kendilerini murakabe ettiğinin bilinciyle hareket ederek, itina ile görevlerini yapmışlardır. **“İyi ahlak”** lı olmaya son derece özen göstermişlerdir. **“İstisare”** ile alınmış kararları yine emir komuta içinde, ölümün kesin olduğunu gördüğü hallerde bile, emredilen görevleri **“itaat”** etmede kusur işlememek suretiyle en iyi bir şekilde yapmışlardır. Bu sebeple elbette Allah’ın yardımına da müstahak olmuşlardır.

Allah’ın yardımının ordumuza ulaşmış olduğunu, dost düşman herkes kabul etmektedir. Bu konudaki düşmanımızın itiraf ve ifadelerini, çarpıcı örnekleriyle açıklamak istiyoruz.

Böylece Çanakkale Savaşı’nın bir Cihad hareketi olduğunu, bu özelliği dolayısıyla da Allah’ın vaadleri doğrultusunda ordumuzun nasıl yardım gördüğünü ifade etmeye çalışacağız.

Cihad Fetvası

Padişah Sultan Mehmet Reşat “Halife Müslimin” unvanına dayanarak cihad ilan edebilmek için Şeyhülislam Mustafa Hayri Efendi’den fetva istedi. Kasım 1914 tarihinde Şeyhülislam tarafından kaleme alınan fetva şöyledir:

Hepimiz inanıyoruz ve biliyoruz ki, Allah hiç bir ayeti boş yere indirmemiştir, yine biliyoruz ki, vaadine hiç muhalefet etmez. Ordumuzun, Allahın Din’ine yardım ettiği kesindir, cihad ettiği kesindir. O halde Allah’ın yardımını aldığı da kesindir. İşte Çanakkale Savaşının en önemli özelliği, bir cihad hareketi olması, mekânın da bir cihad tarlası olması ve bu münasebetle de cihad eden ordumuzun savaşın her anında, Allah’ın yardımını almış olduğudur.

“Bu mesele hakkında Hanefi İmamlarının cevabı nasıldır ki;

İslamiyet aleyhine düşmanların hücumu vaki olduğunda ve İslam memleketlerinin gasbı ve yağması ve Müslüman nüfusun esir edilmeleri tahakkuk ettiğinde, İslam’ın Padişahı Hazretleri umumi seferberlik ilan etmek suretiyle, cihad emretmiş olduğunda ‘İnfiru hifafen ve sikalen ve cahidu bi emvaliküm ve enfüsiküm’ Ayeti Celilesi’nin yüksek hükümleri gereğince bütün Müslümanlar üzerine cihad farz olup genç ve ihtiyar, piyade ve suvari olarak her taraftaki Müslümanların malen ve bedenen cihada koşmaları farzı ayın olur mu? Beyan buyrula.

El Cevab: Olur. Allahü Teala daha iyi bilir.

Bu surette bu gün Hilafeti İslamiye makamı ve onun himayesindeki memleketlere harp gemileri ve kara askerleri ile hücum etmek suretiyle, Hilafeti İslamiye’ye düşmanlık ve Allah korusun İslamiyet’in yüksek nurunun söndürülmesi ve yok edilmesine gayret et-

tikleri anlaşılan Rusya ve İngiltere ve Fransa ile onlara yardım eden hükümetlerin idareleri altında bulunan bütün Müslümanların da, adı geçen hükümetlerin aleyhine cihad ilan ederek bilfiil savaşa koşmaları farz olur mu? Beyan buyrula.

El Cevap: Olur. Allahü Teala daha iyi bilir.

Bu surette maksadın hâsıl olması bütün Müslümanların cihada koşmalarına bağlı iken, bazıları Allahü Teala korusun muhalefet etseler, muhalefetleri, büyük günah, ilahi gazab ve şeni bir kötülük karşılığı cezaya müstahak olurlar mı? Beyan buyrula.

El Cevap: Olurlar. Allahü Teala daha iyi bilir.

Bu surette İslami Hükümet ile savaşan adı geçen hükümetlerdeki Müslüman halkın, kendilerinin öldürülmeleri, bütün ailelerinin mahvedilmeleri, yakılmaları suretiyle mecbur edilseler bile, İslami hükümetin askerleri ile savaşmaları şeran kati bir şekilde haram olup, katil olmaları ile cehennem ateşine müstahak olurlar mı? Beyan buyrula.

El Cevap: Olurlar. Allahü Teala daha iyi bilir.

Bu surette mevcut savaşta İngiltere ve Fransa ve Rusya ve Sırbıye ve Karadağ hükümetleriyle bunlara yardım edenlerin idareleri altında bulunan Müslümanların, İslami Hükümet'e yardımcı olan Almanya ve

Avusturya aleyhine savaşmaları, Hilafeti İslamiye'nin zararına sebep olacağından büyük bir günah olmakla, feci bir azaba müstahak olurlar mı? Beyan buyrula.

El Cevap: Olurlar. Allahü Teala daha iyi bilir.

Bu mesele hakkında Hanefi İmamlarının görüşü nasıldır ki;

Allahü Teala daim etsin Kulların Rabbinin Rasülünün Halifesi, Beşinci Mehmed Reşad Han efendimiz hazretlerinin, bizzat teçhiz ederek, bu defa şariat hükümlerine göre gerçekleşen seferi hümayunları ile gönderdikleri Müslüman askerleri -Allah onların yardımcısı olsun- din ve milletimize düşman olan milletler ile Allah yolunda cihad etmek halis niyetiyle savaşmaları ve vuruşmaları sebebiyle 'Men cehheze...' hadisi şerifinin yüksek manası gereği sözü geçen Halife efendimiz hazretlerinin 'gazi' oldukları şeran gerçekleşmiş olmak suretiyle, bütün işlerde ve bütün yerlerde minberlerde ve hususi olarak hutbelerde 'Gazi' unvanıyla, Halifemizin isminin vasıflandırılması ve okunması meşru ve güzel olur mu? Beyan buyrula.

El Cevap: Olur."

Düşman Komutanları İtiraf Ediyor

Askerimiz bu fetvayı cebine koyup cepheye koşmuştur. Yaptığı hem fiilen hem de hükmen cihaddır. Komutanlarımız ve askerlerimiz yaptıkları bu savaşın cihad olduğunu

İşte Çanakkale Savaşı'nın en önemli özelliği, bir cihad hareketi olması, mekânın da bir cihad tarlası olması ve bu münasebetle de cihad eden ordumuzun savaşın her anında, Allah'ın yardımını almış olduğudur.

ve Allah'ın kendilerine her an yardım etmiş olduğunu sayısız örneklerle bize aktarmışlardır. Bu gerçeklerin bizzat düşman tarafından da defalarca ifade ve itiraf edilmiş olduğunu görüyoruz.

General Hamilton Çanakkale'deki Birleşik düşman kuvvetlerinin başkomutanıdır. Yazdıkları çok önemlidir. "Hamilton'un Günlüğü" adıyla Hürriyet Yayınları'nın 1972 yılında bastığı ve dağıttığı kitaptan bazı bölümleri okuyalım:

19 Mart 1915

Sayfa:33 *"Kurmayların dilinde bir sürü kelimelerle renklendirilmiş mayın harekâtı ve denizcilerin sahip oldukları şans izah edildi. Maruz kaldıkları kötü talihe şaşmamak elde değil; o derece kötü bir şanssızlık eseriymiş, aslında bin defa geçilse vuku bulmazdı."*

31 Mayıs 1915

Sayfa: 160 *" Bu derece hırpaladığımız Türkleri koruyan Cenabı Allahlarından ayırmak için başka ne yapılabilir?"*

25 Haziran 1915

Sayfa:190 *"Dünyada Osmanlı Türkünden başka bir din uğruna canını fedaya münakaşasız hazır bir millet ve asker yoktur."*

21 Ağustos 1915

Sayfa 248 *"Bu sefer İsmailoğlu tepesi elimizden hiçbir güç kurtaramazdı. Ama sabahın erken saatlerinde durumda umulmadık bir değişme başladı, gittikçe yoğunlaşan bir sis, etrafı göz gözü görmez bir hale getirmişti. Top tüfek sesleri birer birer dindi ve cephe sustu. Doğa Türkleri gizlemiş, Allah onları korumuştur."*

22 Ağustos 1915

Sayfa:249 *"70 numaralı tepe ile İsmailoğlu tepede düşman, kuvvetlerimizi geri çekilmeye mecbur bırakmıştı. Türk birlikleri ön hatlarda iyice tutunmuşlar, bu sebeple, 7,8,9 ve 1.cu tümenlerden çok, topçu ateşimizden yardım beklemekteydik. Çalılık arazi içinde devam eden karşılıklı düello, korkunç bir şekilde hükmünü sürdürdü. Sis ve topçu ateşi yönünden Allah dün Türklerden yana idi."*

Şimdi de Çanakkale Savaşı'nın başından sonuna kadar komuta kademesinde üst düzey görevler üstlenmiş bir İngiliz Albayı'ndan bir cümle okuyacağız.

Kendisi Çanakkale Savaşı'nı günü gününe başından sonuna kadar saat saat yazmış olan Aspinall isimli Albay.

Yazdıkları ve sonradan kitap halinde yayımladığı iki ciltlik kitabı 1939 yılında Genel Kurmay Başkanlığımız tarafından Türkçe'ye "Çanakkale Gelibolu Askeri Harekâtı" ismiyle tercüme edilen ve Askeri Matbaa'da basılarak Türk okuyucusuna kazandırılmıştır.

"Çanakkale seferinin ta başından sonuna kadar, Allah hep Türklerden yana olmuştur." Çanakkale Gelibolu Askeri harekâtı C.F.Aspinall Oglander 1939 Cilt 2, sahife 439

Sonuç

Kitabımız Kur'an'ın hükümleri kıyamete kadar geçerlidir. O halde cihad ve Allah'ın yardımını ifade eden ayetler gereği, gerçekten şartlarına uyarak cihad edecek olanlara Allah'ın yardımı da ulaşacaktır. Her zamanda ve her zeminde...

Çanakkale Savaşı'nın bir cihad hareketi olduğu ve Allah'ın ayetlerinde vaad ettiği yardımların ordumuza yapılmış olduğu o kadar belirgindir ki bunların hepsini buraya yazmaya kalkışsak bir kitap dolusu izahat meydana çıkar.

Bu yazımızda sadece düşman komutanlarının bazısının ifade ettiği birkaç cümleyi alınılılarak keyfiyeti ortaya koymuş olduk.

Demek istediğimiz şudur:

Çanakkale Savaşı bir cihad hareketidir, cihad eden orduya Allah yardım etmiştir, ayetler tecelli etmiştir.

Çanakkale cihadın tarlasıdır.

Şiddete

Hüseyin AKIN
Eğitimci, Yazar

12 Eylül darbesi yapıldığında ben liseye henüz yeni başlamıştım.

Mezarlıkların içerisinde yer alan derme çatma lise binamız uzaktan bakıldığında mezarlardan ayırt edilemezdi.

Dünyaya kapalı ahrete açık bu mekânda dört yıl okudum.

Matematik ve İngilizce öğretmenimiz kim vurduya gitmiş bir daha da geri gelmemişlerdi.

12 Eylül'le beraber jandarmalar eşliğinde okula girmeye başlamıştık.

Dersin herhangi bir yerinde ansızın jandarma tarafından üstlerimiz aranabiliyordu.

Dışarıdaki vatandaş manzaralarını artık siz düşünün.

Bir yandan o nefes aldırmayan terör ortamı öte yandan her fırsatta yüzümüzde şamar gibi patlayan yoksulluğa rağmen mezun olduğumuzda otuz üç kişilik sınıftan otuz kişi üniversite sınavını kazanmıştı.

İki aşamalı olan üniversite sınavı sonunda hukuk, tıp, siyasal ve mühendislik alanlarında çok seçkin üniversitelere girmiştik.

Dershanenin lüks addedildiği, bir öğretme-

nin dört-beş derse birden girdiği, sobası yanmayan, yansa da hep tüten, yağmurlu günlerde tavanı akan bir sınıftan bahsediyorum.

Ne ergenlik bunalımlarına ne de yüzlerimizdeki sivilcelerin nazlanmalarına yüz verecek durumda değildik.

En çok sevdiğimiz öğretmenimiz bizi en çok sevdiğine emin olduğumuz öğretmeni-mizdi.

Sınıf en çok onun tokadını yemişti. Kulağını çekmediği tek kişi yoktu sınıfta.

Tokatlarken de kulağımızı çekerken de yüzünde hiddetten eser yoktu.

Onun en tipik hareketi, heyecanını sözle dindirmedeği anlarda bir koşuda yanımıza gelip sırtımıza yumuşak dokunuşlu yumruklar vurmasıydı.

Hiç unutmuyorum, bir keresinde arka sıralardan bir arkadaş derste öğretmenimize karşı ondan hiç beklenmeyecek şekilde agresif bir hareket yapmış ve öğretmenimizi çok üzmüştü.

Arkadaşımızın bu hareketine o zaman bir anlam verememiştik.

Çok sonralar öğrendik ki meğerse arkadaşımızın öğretmene o günkü çıkışının

Şiddetle Karşıyız!

sebebi sırtına yumruk vurulan arkadaşlarını kıskanmasıymış.

Öğretmenimiz neden herkesin sırtına sempatik yumruk vurduğu halde bu arkadaşımızı her defasında es geçip unutmuş?

Meğerse arkadaş kendisinin varlığını bu agresif hareketle hatırlatmak istemiş.

Ne kulağımız çekildiğine ne tokat yediğimizde ne de sırtımızda davul çalındığında bir acı ve öfke hissetmemiştik.

Çünkü hocamızın yüzünde attığı tokadı yalanlayan bir güzellik ve şefkat vardı.

Belki de birçoğumuzun şiddet deyip geçeceği bu hareket hocamızın bizimle özgün iletişim biçimiydi. Zira biz şiddetin ne olduğunu seksen öncesi ve seksen sonrası yaşadığımız sıkıntılı atmosferde fazlasıyla yaşıyorduk.

Antidemokratik uygulamalar, beslenip üretilerek sokaklara salınan yoksulluk ve fırsat eşitsizliği bize şiddetin ne menem bir şey olduğunu öğretmişti.

Okullarda “Şiddet” problemi doksanlı yıllarda gündemimize girdi.

Her ne kadar şiddeti doğuran faktörler beylik cümlelerle akademik toplantılarda sonuçsuz konuşulup dursa da sorunun kökeninde “boşluk” yer almakta.

Eğitim sadece sözde cereyan eden, ruhunu yitirmiş arkadan iteklemeli bir etkinliğe dönüşmüş durumda.

Eğitim sürecini bilgi, hikmet ve görgüden kopuk bir şekilde sürdüren öğrenciler her gün

neredeyse sabahtan akşama kadar vakit geçirmek zorunda oldukları mekânın içerisini doldurmakta zorlanmaktadırlar.

Kantin ve yemekhanelerin açık; fakat kütüphanelerin neredeyse tamamına yakınının kapalı ya da atıl tutulduğu eğitim yuvalarında herhalde beyin fırtınalarının esmesini bekleyemezsiniz.

Bilginin değerini değil de muvakkat bir zaman için zorunluluğunu öğretmeye kalkarsanız bilgiyi bir kullanım nesnesine dönüştürmüş olursunuz. Sonra da adına bilgi denen bu kullanım nesnelerini çocuklar ve gençler birbirlerine ya da öğretmenlerine fırlatırlar.

Bunu ne kadar birileri anlamak istemese de toplumdaki şiddetin kaynağı ne ise okullardaki şiddetin kaynağı da odur.

Şiddetin direkt ya da dolaylı tezahürlerine şöyle bir bakalım. Gözümüze çarpan şiddet şekillerinden bazıları şunlar:

* Öğrenciden-okula yönelen şiddet

* Öğrenciden okul araç gereçlerine yönelen şiddet

* Öğrenciden öğretmene yönelen şiddet

* Öğrenciden öğrenciye yönelen şiddet

* Öğrenciden bizzat kendine yönelen şiddet

* Öğretmenden öğrenciye yönelen şiddet

* Öğretmenden okula yönelen şiddet

* Öğretmenden kendisine ve ailesine yönelen şiddet

* Öğretmenden meslektaşlarına yönelen şiddet

Öğrenciden okula yönelen şiddet okulu sevmeme, okulu kırma, okuldan kaçma ve okula dair hatıraya yer vermemiş şeklinde özetlenebilir.

Öğrencinin okul araç gereçlerine, tebeşirden tahtaya, kapıdan pencereye, kullandığı (devletin bedava dağıttığı) kitaba kadar her şeye hoyratça davranması da dolaylı bir şiddettir.

Öğrenciden öğretmene yönelen şiddet, öğretmenin itibarının gittikçe düşürülmesi ile de yakından ilgili bir olaydır.

Gürültü patırtı çıkarmak gibi öğretmeni sınıfta yok sayacak her türlü saygısızlıktan tutunuz da öğretmene veli baskısı ya da darp öğretmene öğrenci tarafından yönelen şiddetin sadece birkaç tanesidir.

Öğrenciden öğrenciye yönelen şiddetin çok rastlanır sebeplerinin başında kız arkadaş, kıskançlık ve yine kız meselesine dair hesaplaşmalar yer almaktadır.

Öğrencinin bizzat kendisine yönelik şiddet ise daha çok aile sorunlarıyla ilgili olarak yoğun buhran sonucu intihar ya da uyuşturucu alışkanlığıdır.

Öğretmenden öğrenciye yönelik şiddet öğrencinin bu konudaki kanuni dokunulmazlığı sebebiyle fiili olmaktan çok psikolojik ve gizlidir. Bu da öğrenciye farklı muamele etmek, notunu kırmak, kanaatini düşürmek,

öfke kusmak, kin tutmak şeklinde kendini gösterir.

Öğretmenden okula yönelen şiddet öyle çok belirgin olmasa da dolaylı şekilde ortaya çıkar. Okuldan ders biter bitmez hemen kaçmaktan tutunuz da sık tayin isteme ya da emeklilik günlerini sayıklama bu durumun belli başlı işaretleridir.

Öğretmenden kendisine yönelen en büyük şiddet kendisini rölantiye alması şeklinde cereyan eder. Eski bilgileriyle yetinmesi, öğrenciler karşısında mahcup olmak pahasına kendisini hiç geliştirmemesi bir anlamda kıyım sayılabilir. Özellikle öğretmenlerde bilim ve kültürden uzak sabahtan akşama okey oynayan öğretmen manzaraları bu şiddeti çok iyi resmeder.

Öğretmenlerden meslektaşlarına yönelen şiddetin en basit şekli sınıfta bir başka öğretmen arkadaşının aleyhinde konuşmaktır. En yaygın şekli ise bir öğretmen ya da öğretmen grubunun başka bir öğretmen ya da öğretmen grubunu ihbar ve ispiyon etmesi. Kendi dünya görüşünü, resmi ideolojiyi baskı unsuru olarak kullanarak yüksek sesle konuşma hakkını elinde bulundurması ve bu pervasızlıktan aldığı cesaretle esip gürlemesi.

Şiddetin kolları ahtapot gibidir, istediği zaman bütün cemiyeti sarıp sarmalayabilir. Şiddetin en tahripkâr olanı vurduğu halde sesi çıkmayandır. Bir şiddet seminerinde öğrencilere seminer veren rehberlik uzmanının şu cümlesinde yakalamıştım o sükûta yatmış şiddeti: “Şiddete şiddetle karşıyım!”

Düneye göre bugün şiddetin kendi halinde ortalıkta dolaşan bir sözcükken hanları hanümanları tahrip eden bir unsura dönüşmesi hayatın her tarafında oluşturduğumuz boşluklar gibi eğitim -öğretimde de ileride uçurumlara dönüşecek boşluklar açmamızdandır. Biz bu boşluğu hiç şüphesiz maarifin geçmişi ve geleceğe bakan gözlerini oyarak açtık.

Öğrencisi, öğretmeni, idarecisi, derslik ve laboratuvarıyla eğitime ayrılan vakit ve nakit döküp saçmadan hakkıyla ilme, irfana, hikmet ve hakikate harcanıp hizmet ederse hiddet ve şiddet de ait olduğu yere kendiliğinden avdet edecektir.

KOCAELİ İLME HİZMET VAKFI

Kuruluş: 1981

Gayesi: İlmin yayılması için okullar, Kur'an kursları, Arapça lisan kursları, külliye (camiler) yapmak ve işletmek, konferanslar, seminerler düzenlemek, ücretsiz eğitim ve öğretim hizmeti vermek, okuyan talebelere burs temin etmek, aşevleri açarak fakirlere, öğrencilere ücretsiz yemek imkânı sağlamaktır.

Faaliyetlerimiz:

- Ücretsiz binlerce talebe okutulmuş ve de burs verilmiştir.
- Maşukiye'de 1987 tarihinden 1998 yılına kadar Arapça lisan okulu açılarak binlerce kız talebe yatılı olarak ücretsiz eğitim görmüştür. Çeşitli yerlerde Kız ve Erkek Arapça lisan kursları açılmış ve yüzlerce talebe okutulmuştur.
- 1987-1989 yılları arasında M.Ali Paşa Cami Külliyesi altında Kız İmam-Hatip Okulu açılmış ve de işletilmesine sahip çıkmıştır.
- 17 Ağustos depreminde 6 ay 2000 kişiye 3 öğün 3 çeşit yemek aralıksız olarak verilmiştir.
- Aşevinde fakir hanelere yemek verilmektedir.
- Vakfımıza destek veren iş adamı Necdet Külünk, Dr. Ramazan UÇAR ve diğer yardımda bulunan tüm yardımseverlere teşekkür ederiz.

Vakıflar, cemii'an vela teferraku emrinin büyük camia için ilk halkaları ve motorlarıdır. İnfak ve zekatlarınızla vakıfları güçlendiriniz. Bu kurumlar kaldırılamayan ve taşınamayan yüklerin kaldıraç güçleridir. Allah'ın selamı inananların ve de dayanışanlarla birlikte koşanların, yardımlaşanların üzerine olsun.

İlyas KAYA

Kocaeli İlme Hizmet Vakfı Genel Başkanı

İrtibat Tel : 0(262) 3255655

E Posta : selamtv@mynet.com

Adres : Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
M. Ali Paşa Merkez Camii Külliyesi No: 1
İZMİT / KOCAELİ

OKULDAKİ ŞİDDET VE ZORBALIĞA KARŞI ŞECAAT FAZİLETİ

Ramazan AKSOY
Yönetici, Eğitimci

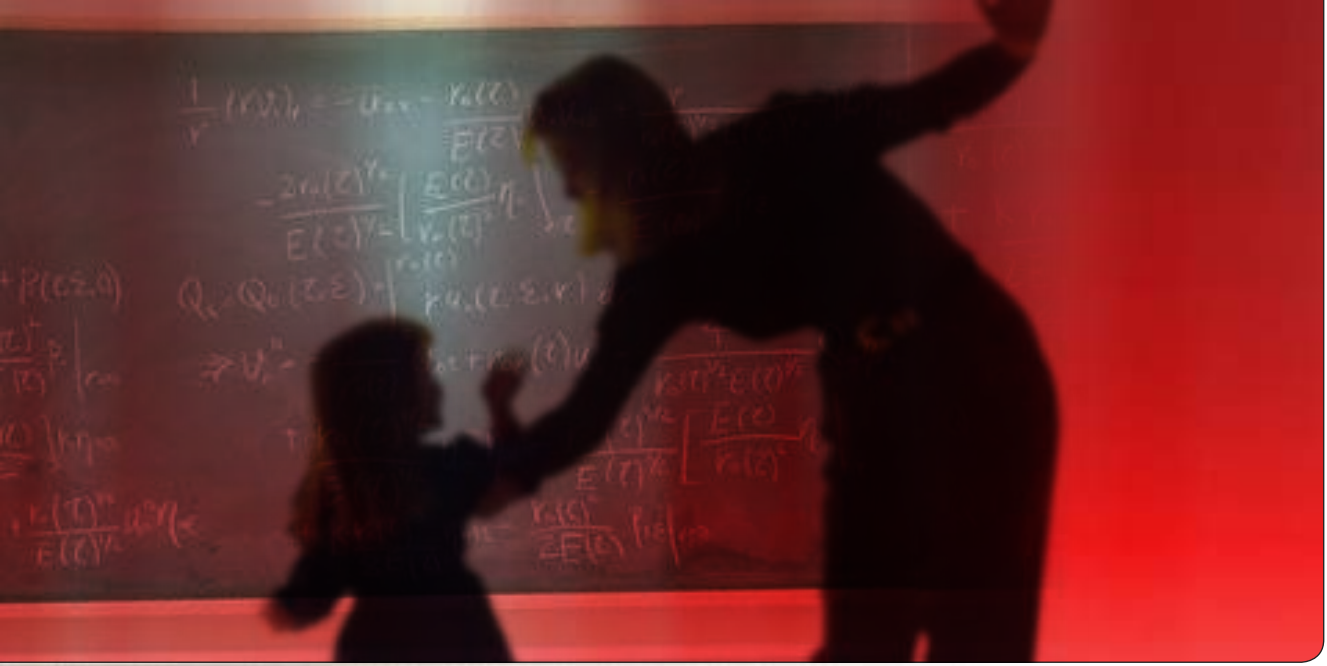
Okullarda verilen-alınan eğitimin niteliğini arttırma çalışmaları yapılırken öğrenciler arasında şiddet ve zorbalığın artması insanları hayal kırıklığı ve ümitsizliğe sevk etmektedir. Eğitim öğretimin niteliğini arttırmak için ortaya konan modeller genellikle BATI'dan alındığı için ve batının seküler okullarındaki şiddet ve zorbalık olayları ülkemizden daha fazla ve tehlikeli boyutlarda olduğundan, ülkemiz eğitimci ve siyasetçileri çözüm bulamamanın sıkıntısı içindeler. Kendi öz kültürümüze, geleneksel ve ahlaki değerlerimize başvurmanın eksikliği ve ezikliği ile okullarımızdaki şiddet ve zorbalığı normal görmeye başladılar. Öyle ya; her şeyi ile örnek aldığımız çağdaş gelişmiş ülkelerdeki okullarda da şiddet var, hatta bizden daha fazla var. "Demek ki olması gerekiyormuş!" anlayışıyla çözüm ve çare aramaktan da uzaklar. **"Nasıl olsa örnek aldığımız çağdaş, gelişmiş ülkelerin eğitimci ve siyasetçileri buna da çare üretirler, biz de onlardan aynen alıp uyguluyoruz..." diye düşünüyorlar herhalde. Ama bu konuda işler onların dediği gibi çözülüyor. Kelin ilacı olsa kendi başına sürecek.**

Eğitimdeki birçok sorunun nedeni, eğitilene tek boyutlu görüp onun farklı boyutlarını ihmal etmekten kaynaklanmaktadır. İnsanın kalp /gönül boyutu ihmal edilirse başta şiddet ve zorbalık olmak üzere okullarımızda ve öğrencilerimizde görülen birçok olumsuzlukları gidermemiz mümkün değildir. Mesele insanı tanımak ve onun fıtratına uygun eğitimi vermek veya almasını sağlayacak fırsatlar oluşturmaktır.

Seküler okullarda öğrencilerdeki ahlaki davranış ve disiplin sorunlarının ortaya çıktığı şiddet, zorbalık, başarısızlık, huzursuzluk ve mutsuzluk; yetkilileri açık veya örtük / giydirilmiş yeni programlar yapmaya ve uygulamaya itiyor. Bu arayışlardan değerler eğitimi, karakter eğitimi, duygusal zekâ... gibi yeni kavramlar ortaya çıkıyor. Bu ithal kavramların da aslında sekülerlerin kendi alanlarını ihlali ve yeni bir taktığı olduğuna dikkat etmemiz gerekiyor. Her ne ad altında olursa olsun KALP / GÖNÜL boyutunu ihmal eden hiçbir sistemin sorunlara çözüm getiremeyeceğini bilelim.

İnsan nefsinin DEFEDİCİ kuvveti olan GAZAP Kuvvetine dengeli bir şekilde sahip olursa ŞECAAT fazileti doğar. DENGE bozulduğu anda şiddetli kin ve öfke, aşırı intikam hırsları, yerinde olmayan kıskançlık, vahşi hayvanlara benzer hareketlerde bulunmak, hayvanlara ve diğer varlıklara şiddetle muamele etmek, ortadan kalkan intikam duygularını teşvik etmek, işkence etmek, hamiyetsizlik, gevşeklik, zina ve homoseksüelliğe meyil... gibi birçok olumsuzluklar ortaya çıkar ki okullardaki şiddet ve zorbalığın çıkış kaynağı da burasıdır.

GAZAP kelimesinin klasik metinlerdeki anlamı günümüzde kullanıldığı şekliyle ÖFKE'den daha çok GİRİŞİMCİLİĞE daha yakın bir anlam ifade etmektedir. Psikolojide DEFEDİCİ kuvvet olarak adlandırılması da saldırgan değil savunmacı, olumsuzlukları gidermede gayretli olduğuna dikkat çekmek-

tir. Aşırılıkları ve dengeyi bozan halleri birçok rezaletlere neden olurken, dengede olma hali ise insani faziletlere yöneltmektedir.

GAZAP/GİRİŞİMCİLİK kuvvetinin dengeli olması haliyle ortaya çıkan şecaat fazileti; İlahi rızayı hedef alan, akıllı, asil, “korku” ve “hıristan” sıyrılmış ruhsal yapı ve davranış biçimidir. Hem nefse hem de düşmana karşı KAHRAMANLIK’tır. Kahramanlar düşmanı kahreder ve mücadeleden çekinmezler. Onlardan sonra gelen nesiller de onları örnek alarak kahraman olurlar. Kahramanlıklarıyla toplumu ve toplumun sosyal hayatındaki ahlaki işleyişini koruyucu görevini yürütürler. Dünya hayatı ve arzularının tatmini için kahramanlık yapmazlar. Davranışları AKIL ve ASALET’ten kaynaklanır. **Silaha, bedeni kuvvete, genel olarak KUVVET’e dayanan üstünlüklerinden dolayı saldırganlaşanlar KAHRAMAN olmazlar. HAK ve ADALET’i gözetmeden sahip oldukları imkanları “ ÖTEKİLERİ” yenmek ve ezmek için kullanmazlar.**

Klasik ahlak kitaplarımızda şecaat faziletinin on bir unsurdan meydana geldiği belirtilmiştir.

Nefsine hâkim

Yürekli – yiğit – mert – koçak

Sebatlı

Yumuşak başlı (hilm)

Sakin – temkinli (sükûnetli)

Ağırbaşlı

Özgüven sahibi (şehametli)

Dayanıklı (tahammüllü)

Alçak gönüllü (mütevazı)

Hamiyyet sahibi

İnce düşünceli – nazik (rikkat)

Şecaatli insanlar;

Varlığa – yokluğa, azlığa – çokluğa, zenginliğe – fakirliğe, yüksekliğe – alçaklığa... fazla önem vermezler. Dengelidirler ve dengeli olmayan işleri yoluna koyarlar. Nefsine hâkim olan şahsiyet bütünlüğüne ulaşmışlardır.

Korku anında sabır ve temkinini kuruyup düzensiz ve dağınık davranışlara fırsat vermezler. Emanet olan canını Allah yolunda feda edebilir. Ölmeden önce ölür, canını feda ederken üzüntü ve ümitsizliğe düşmezler.

Bela ve acılara karşı direnir ve tahammül ederler. Kötü, acı, zor günlerde sabretme güçleri sarsılmaz. Yenilgiyi hemen kabul etmezler.

Yumuşak huylu ve tutarlıdır. Kolay öfkelenmezler. Hoşuna gitmeyen bir olay karşısında kendilerinden geçerek fitne kopartmazlar, düşünceli bilinçlidirler. Yumuşak başlı insanın öfkesinden sakınılmalıdır, şiddetli olur.

***Yumuşak başlı isem sanma ki uysal koyunum,
Kesmeye gelir ama çekmeye gelmez boynum.
M. Akif Ersoy***

Acele etmeyip saygıyı harekete geçirirler. Dinin saygınlığını korumak ve prensiplerine uymak konusunda boşboğazlık ve hafif hareketlerden kaçınırlar.

Şan, şöret, eğlence,... gibi şeylere düşün değildirlir. Bunların varlığı ile sevinmez, yokluğuna üzülmazler.

Kendine ve inancına güvenirlir. Kutsallarına, değlerlerine güvenirlir. Kendine güvenliri egolarını parlatmak ve yüceltmek değildir. Büyük görevler ve işler yaparak iyi bir şöret ve güzel bir mükâfat kazanacaklarına inanirlar.

Her işte bedenlerinin tüm organlarını bütün güçleriyle harekete geçirirler. Güzel işler uğrunda güçlerini harcayıp yorulmaktan çekinmezler. Zorlukla karşılaşınca vazgeçmezler. Hatta zorluklar ve düşman baskısı azimlerini, kararlılıklarını, dayanıklılıklarını, mücadele güçlerini daha da arttırır.

***Ey düşmanım sen benim ifademsin hızsın
Gündüz geceye muhtaç, sen de bana lazımsın.
Necip FAZIL***

Nefislerini, kendilerinden daha aşağı durumda olanlara oranla yüksek görmez, herkesten zayıf bilirler. Sahip oldukları nimet ve imkânlarla sürekli şükrederler. Kibirliilere üzülürler.

Hakkı, halkı, aileyi ve korunması gerekli olan başka şeyleri muhafazada vurdumduymazlık ve ihmal göstermezler.

***“ Ya hamiyetsiz olsaydım ya da param olsaydı.”
Mehmet Akif Ersoy***

Başkalarının başına gelen üzüntü ve sıkıntıları paylaşır, onlarla beraber elem duyarlar. Kimseyi kırıp incitmek istemez, bunun için son derece titiz ve dikkatli olurlar. **İnsanları utandırmaktan utanırlar.**

Kahramanlık, öncelikli olarak nefsin arzularına karşı mücadelede arandığı için iffet fazileti ile direk alakalıdır. **Yumuşak huyluluk ve sabır pasiflik anlamında rezilce kötülöklere rıza ve tahammöl olarak algılamazlar.** Gerektiğinde zaman ve zemini iyi tespit edip kahramanca ve yiğitçe direnir karşı koyarlar. **Sabır ve iffeti tahrip eden isteklerin ve arzuların karşısında durmak, onlara geçit vermek ve göğüs gerip kahramanca mücadele etmektir.**

Okullardaki şiddet ve zorbalığın nedenlerine dikkat edilirse; temelde iffet faziletinden yoksunluklar ile arzu ve istekleri yerine getirmek için sınırsız özgürlük isteyen nefislerden

kaynaklandığı görölür. Medya ve reklamlarla sürekli tahrik edilen arzu ve istekler, ahlaki değlerleri ve faziletleri önemsiz hale getirmektedir. **Gerçek kahramanların değışik bahanelerle tanıtılmaması ve kötölünmesi, sahte kahramanların cilalanıp, süslenip güzel örnek olarak sunulması, öğrencilerin örnek alacağı gerçek önder ve modellerden uzak olmasını sağlıyor. Kendisine sunulan sahte modelleri örnek aldığında; ya “ağır abi, ağır abla” ya da “topuğa sıkma, kafa kesme ” raconları öğreniyor. Bunun gereklerini yapmaya başlayınca da feryatlar yükseliyor. OKULDA ŞİDDET! OKUL ZORBALIĞI!**

Bütün bu faziletleri kazandırarak öğrencilerimizi zorbalık ve şiddetten uzaklaştırmakla; onları pasif, uyuşuk, pısırik, hakkını savunmaz, zulme rıza gösteren insanlar olarak mı yetiştirmek isteriz? Kesinlikle hayır. Bu gençler Peygamberimizin (sav) veda hutbesinde söylediğı gibi **“Hiç kimseye zulmetmeyiniz, kendinize sehven asla zulmetmeyiniz.”** prensibi çerçevesinde zorbalık ve şiddete maruz kalınca karşı koymayan da değildirler. Hatta zorbalık ve şiddet kendisine değil de başkasına yapıyorsa onu da engellemek için tüm güçlerini kullanırlar

Tarihimiz ve kültürümüz birçok kahramanlık olayları ve faziletli, şecaatli kahramanlarla doludur. Bu olayları bilmek ve öğrenmek, bu kahramanları tanımak, tanıtmak ve örnek almalarını sağlamak başta okullarımız ve öğretmenlerimiz olmak üzere tüm anne ve babaların da görevi olmalıdır.

Hz. Ömer(ra) ve Hz. Ayşe (ra)’den iki örnekle bitirmek istiyorum.

Bir gencin, gence yakışmayacak şekilde uyuşuk bir vaziyette omuzları düşmüş, başı yere eğilmiş, süklüm püklüm yürüdüğünü gören Hz. Ömer (ra) dayanamayıp “Hasta mısın” diye sordu. Hasta olmadığı cevabını alınca;

“O zaman adam gibi yürü. Kaldır başını! İslam acizlik dini değildir, dinimizi lekeleme!” demiştir.

Perişan ve bitkin bir halde olan birisini gören Hz.Ayşe (ra) yanındakilere onun halini sordu. “O kurradandır.” dediler. Bunun üzerine Hz.Aişe (ra) “Ömer (ra) kurranın reisiydi ama yere sağlam basar, bastıra bastıra konuşur ve gerektiğinde de iyi bir dayak atardı .” dedi.

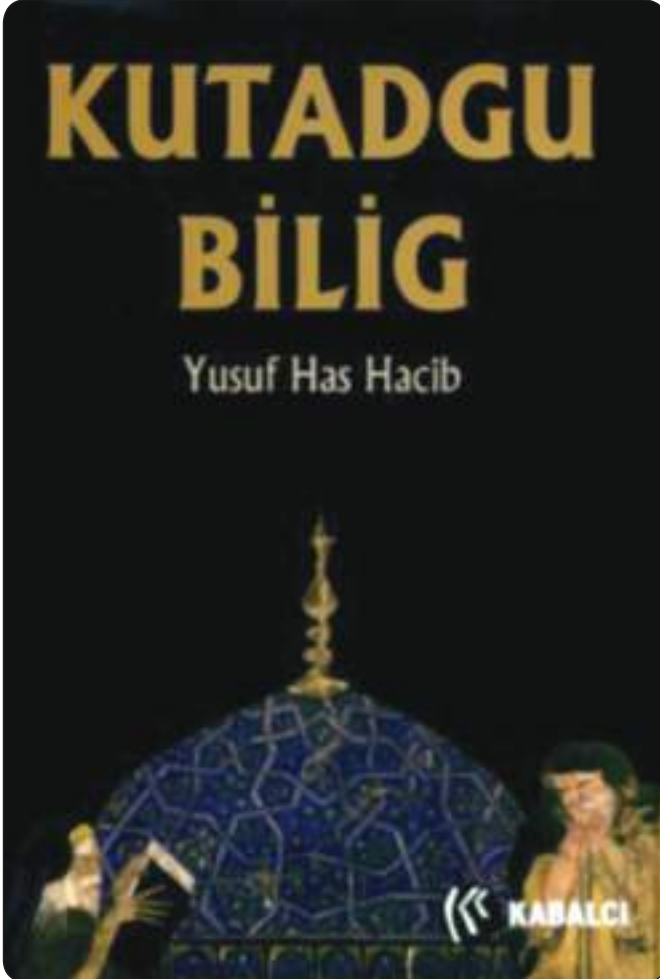
“Kücümseyerek insanlardan yüz çevirme ve kibirli yürüme. Unutma ki Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri sevmez.” (Lokman - 18).

Yöneticilik Üzerine

O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın. Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet; bağışlanması için dua et;(umuma ait) işlerde onlara danış. Artık kararını verdiğin zaman da Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah kendisine sığınanları sever. (Al-i İmran 159)

Tacettin ÇETİNKAYA
ÖĞ-DER ARGE Komisyonu Başkanı
cetinkayatacettin@yahoo.com

Dünyada devlet geleneği ve devlet yönetme birikimi en fazla olan devletlerden biriyiz. Bu önemli birikimimiz, farklı milletleri ve toplulukları içinde barındıran, hiçbirini de birbirleriyle çatıştırmadan tek bir ruhla, Osmanlı ruhuyla neredeyse dünyanın yarısını yöneten çok muhteşem bir idari yapılanma... Bu idari yapılanmanın arka planında elbette ki ilim ehlinin çok önemli ilmi çalışmaları var. Halka hizmet hakka hizmettir temel anlayışıyla hareket noktasıdır. Bu nedenledir ki özellikle Selçuklu ve Osmanlı Devlet geleneği İslam'a ve dolayısıyla insanlığa önemli hizmetler sunmuşlardır.

İslâm, Batılıların anladığı dar manada bir din değil; aynı zamanda bir medeniyet, bir kültür, bir devlet nizamı, bir dünya nizamıdır. Bu nedenle İslam'da çok kapsamlı bir amme hukuku, bir devlet felsefesi, bir devlet kültürü ve devlet yönetme sanatı mevcuttur.

Devlet adamları, devleti yönetmede her zaman ilim adamlarının yönlendirmelerine başvurmuşlardır. Âlimler de devleti yönetenlerin, beylerin ve her kademedeki yöneticilerin hangi vasıfları taşımaları gerektiğini ortaya koymuşlar, en sert yöneticileri bile çekinmeden eleştirmekten geri kalmamışlardır.

Yusuf Has Hacib'in 1000 Kırgızistan Somu üzerindeki resmi.

Devlet yönetimini düzene sokmada ilim adamlarının bu çabası "Siyasetname" geleneğini başlatmıştır. Böylelikle özelde İslam dünyası, genelde bütün dünya önemli eserler kazanmıştır.

Bu konuda tespit edebildiğim kadarıyla asırlardır devlet ve siyaset adamlarının ve yöneticilerin adeta başucu kitapları konumundaki eserler ve yazarları şunlardır:

- **El Medinetül Fazıla** - Farabi
- **Es Siyasetüs Şeriyye** - İbn Teymiye
- **El Ahkamüs Sultaniyye** - Maverdi
- **Siyasetname** - Nizamülmülk
- **Kabusname** - Keykavus
- **Kutadgubilig** -Yusuf Has Hacib
- **Siyasete Muteallik Asarı İslamiye** -Bursalı Mehmed Tahir
- **Asafname** - Lütfi Paşa
- **Nasihütüs Selatin** -Gelibolulu Mustafa
- **Kitabüs Siyase** - Pirizade
- **Koçi Bey Risalesi**
- **Siyasetnameler** - Ağâh Sırrı Levend
- **Osmanlı Siyasetnameleri** (Ahmet Uğur)

Siyasetname geleneği aslında Selçuklu veziri Nizamül Mülk'ün "Siyasetname" adlı eseriyle başlamış olsa da aynı tarzda ilk eser Yusuf Has Hacib'in "Kutadgu Bilig" adlı eseridir. Kutadgu Bilig "Saadet veren, padişahlara layık ilim" anlamına gelmektedir.

Karahanlı Devleti zamanında yaşayan Balasagunlu Yusuf 1069–1070 yıllarında kaleme aldığı eserini Karahanlılar ailesinden

Kaşgar'da saltanat süren Taftağ Buğra Ebu Hasan bin Süleyman Arslan Karahan'a sunmuştur. Bu eserden dolayı kendisine vezirlik anlamında Has Hacıplik verilmiştir. (1)

Kitapta Yusuf Has Hacib eserini şu ifadelerle anlatır:

"Kitabıma, okuyana mutluluk getirsin, ona doğru yolu getirsin diye Kutadgu Bilig adını koydum. Ben sözlerimi söyledim, düşüncelerimi yazdım. Bu kitap her iki dünya için de doğruyu gösteren bir rehberdir, yardımcı bir eldir. Dosdoğru bir söz söyleyeyim size: Her iki dünyayı da devletle elinde tutabilecek kişiden daha mutlu kimse yoktur. Önce Gündoğdu'yu tanıtayım. O hükümdardır, doğru yasayı (töre) temsil eder. Aydıldu ile mutluluk güneşi doğar, o da mutluluğun (kut) temsilcisidir. Öğüdülmüş akı, Odgurmuş akıbeti temsil eder. Ben sözlerimi bu dört değer (doğru yasa, mutluluk, akıl, akıbet) üzerine kurdum. Okuduğunda anlayacaksın, dikkat et." (2)

Eserde beyler ve ona bağlı yöneticilerin nasıl olması gerektiğini anlatır.

Bu özellikler; bu gün de bir yöneticinin genel vasıflarını ortaya koymaktadır. Özellikle eğitim kurumlarımızda ve okullarımızda bu vasıfları taşıyan yöneticilere ne kadar ihtiyaç var değil mi?

KAYNAK

1-Köprülü Fuat, Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, sh. 191

2-Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig, Tercüme Prof. Dr. Reşit Ahmeti Aras, Kabalcı Yayınevi

1	Dini bütün biri olmalı	Alçakgönüllü olmalı	23
2	Bütün erdemlere sahip olmalı	Örf ve kanunlara riayet etmeli	24
3	Adil olmalı	Herkese alçakgönüllü davranmalı	25
4	Hayâ sahibi olmalı	Herkese açık olmalı	26
5	Bilgili olmalı	Herkese güler yüz göstermeli	27
6	Fazilet sahibi olmalı	Kulağı delik olmalı	28
7	Takva sahibi ve dindar olmalı	Aklı ve bilgisi geniş olmalı	29
8	Sabırlı ve kendine hâkim olmalı	Kanun, usul ve örfü yerine getirmeli	30
9	Zulmetmemeli	Rüşvet almamalı	31
10	Soyu, sopu temiz olmalı	Kötü alışkanlık sahibi olmamalı	32
11	Asalet sahibi olmalı	Yalan söylememeli	33
12	Cesaret sahibi olmalı	Duyduğu şeyi ifşa etmemeli	34
13	Gözü tok olmalı	Kendine hâkim olmalı	35
14	Cömert olmalı	Doğrulukla yaşamalı	36
15	Nazik olmalı	Doğru sözlü ve dürüst olmalı	37
16	İlimli olmalı	Hızmette bulunanları ödüllendirmeli	38
17	Yüzü güzel, giyimi güzel, saç sakalı düzgün olmalı	Himmet ve mürüvvet sahibi olmalı	39
18	Güler yüzlü olmalı	İhtiyatlı ve uyanık olmalı	40
19	Sesi güzel olmalı	Seçkin ve iyi tabiatlı olmalı	41
20	Açık sözlü olmalı	Fesat olmamalı	42
21	Bilgili ve akıllı olmalı	İnatçı olmamalı	43
22	Gönül sahibi olmalı	Yumuşak huylu olmalı	44

*Kutadgu Bilig (Mutluluk Veren Bilgi): Yusuf Has HACİB 11. yy

EĞİTİM TEKNOLOJİYİ KULLANIYOR TEKNOLOJİ ÖĞRETMENİ UYUTUYOR!

cı haline getirilmemelidir. Teknoloji sadece var olduğu için kullanılmaya çalışılmamalı ya da teknoloji kullanılmadığında çağ dışı kalınacakmış gibi bir korkuya kapılmamalıdır. Bizler, gelişmiş teknoloji kullanımının öğretimde doyum ve başarıya ulaşabilmek için tek başına yeterli olduğuna inanmıyoruz. Birçok ders için dönemde birkaç saatlik teknoloji desteği yeterli olmaktadır. Bazı dersler için teknoloji, dönemin yarısından çoğunda kullanılabilir; ama bütün bir dönemde böylesine bir teknoloji desteğine ihtiyaç duyulabileceği ders sayısı yok denebilecek kadar azdır" (Carnegie Commission On Higher Education, 1972, s.11).

Tüm öğretmenler öğrencilerini araştırmaya ve öğrenmeye teşvik etmelidir. Bu teşvik öğrenci tarafından suiistimal edilmemeli, "bilgisayar" denilince akla sadece "oyun" getirmemelidir. Bu hususta ailelere gözetmenlik hususunda önemli görevler düşüyor. Durumun ehemmiyetini anlamak adına istatistiklere bir göz atalım:

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında bulunduğu ve eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı saptanmıştır. Ancak çocukların sadece %19.7'sinin bilgisayarı okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları belirlenirken, %7.8'inin internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak amacı ile kullandıkları görülmüştür. Ayrıca çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri belirlenmiştir. (TOJET 2005-Doç. Dr. Yaşare AKTAŞ ARNAS-Çukurova Üniversitesi Eğitim Fak)

Akile SÖZEN
Eğitimci

"Bir bilgisayar laboratuvarı... Bir öğrenci bilgisayarda ödev yapıyor. Aslında iyice bakılırsa çok eğlendiği anlaşıyor. Laboratuvarında bulunan öğretmen, usulca öğrencinin oturduğu bilgisayara yaklaşıyor. Biraz şaşırıyor önce. Çünkü öğrenci oyun oynuyor. '-Ödev ne oldu?' diyor öğretmen. Öğrenci durumundan çok memnun '-Kopyala-yapıştır yaptım öğretmenim. Kalan vaktimi de oyun oynayarak geçiriyorum.' diyor."

İşte günümüz öğrencisinin kıvrak zekası(!) sayesinde, ödevlerini kısa sürede bitirmesini özetleyen bir tablo. Peki teknolojiyi eğitim hayatımızdan çıkaralım mı? Elbette ki hayır. Sadece teknolojinin nimetlerinden faydalannırken bize külfet olup olmadığının farkında olalım.

Carnegie Komisyonunun bu konuyla ilgili vardığı sonuç şöyle: "Teknoloji öğretimde yardımcı bir rol üstlenmelidir, öğretimin ama-

Kabul etmeliyiz ki insanlar artık zamanla yarışmakta. Sorumluluklarımızın artması bu sonucu doğuruyor. Bu noktada teknoloji devreye giriyor, hayatımızı kolaylaştırıyor. Teknolojiye; en çabuk uyumu da, çocukların sağladığı aşikâr. Bunu internet kullanıcılarının yaş ortalamalarının, gün geçtikçe düşmesinden de anlayabiliriz. Bu da hemen akıllara “Nesil gittikçe daha zeki doğuyor” fikrini getiriyor. Hal böyle olunca yeni nesile, eski öğretim teknikleri tabiri caizse sökmüyor. Öğretmenlere de teknolojik gelişmeleri yakından takip etmek, sahip olduğu teknolojiyi kullanabilmek düşüyor. Bu da sınıflarda bilgisayar, projektör, akıllı tahta kullanımını zorunlu kılan ana sebep olarak karşımıza çıkmakta.

ODTÜ’de (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) 2 yıl ve üzeri sürede eğitim gören 1282 öğrenciye anket yapılarak toplanan bilgiler; üniversite düzeyinde Eğitimde Teknoloji Kullanımı’nın gerçekten amacına hizmet ettiğini göstermekte.

Teknolojinin Kullanımının Faydaları¹

Teknoloji;	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde	Öğrenciler arasındaki yüzde
Aldığım eğitimin kalitesini/ etkinliğini artırır.	798	26.7	70.8	62.2
Öğrendiklerimin daha kalıcı olmasını sağlar.	774	25.9	96.7	60.4
Konuları daha iyi kavramamı sağlar	672	22.5	22.5	52.4
Derse daha iyi motive olmamı sağlar	646	21.6	44.1	50.4
Bana herhangi bir katkı sağlamaz	99	3.3	100.0	7.7

Bu durumun üniversitelerde bu kadar pozitif sonuçlar vermesi belki de öğrencilerin yaşlarından kaynaklanmakta. Yani teknolojiyi kullanma konusundaki olgunluğu kazandıklarını göstermektedir diyebiliriz.

Ancak ilköğretim seviyesindeki çocuklara baktığımızda teknoloji kullanımının zaman zaman abartıldığını seziyoruz. Okullara getirilen gerek cep telefonları, gerekse dijital fotoğraf makineleri ve kameralar okul ortamında huzur bozucu durumlar oluşturabiliyor.

Bunların yanında derslerde akıllı tahta, bilgisayar ve projeksiyon cihazı kullanmak her ne kadar bazen öğrencilerin sınıflarda gürültü yapmalarına ve dikkatlerinin dağılmasına sebep olsa da, dersi görselleştirilmesi açısından faydası yok sayılamaz. Aslında aşinalık zamanla olumsuz tepkileri azaltır. Yani saydığımız teknolojik araçların ilk defa kullanılmaya başlandığı sınıflarda başlarda olumsuzluklar yaşanabilir ama zamanla aşinalık sağlanır ve tepkiler söner.

Öğretmenlerimizin; eğitimde teknoloji kullanılması konusunda, en azından hizmet içi kurslarla, sınıflarda teknolojik aletlerin kullanımında yeterli seviyeye gelmesi sağlanabilir.

1 Öğretim Teknolojilerinin Üniversitede Kullanımına Yönelik Alışkanlıklar ve Beklentiler: Betimleyici

Doç. Dr. Kürşat Çağıltay, Doç. Dr. Soner Yıldırım, İsmahan Arslan, Ali Gök, Gizem Gürel, Türkan Karakuş, Fatih Saltan, ErmanUzun, Erden Ülgen, İsmail Yıldız-(ODTÜ-Böte)

Gençlik ve Şiddetin Yakın Tarihi

Hasan Ş. KURT
Eğitimci, Yazar

hasaneekurt@myinet.com

İnsanlığın en kadim alışkanlıklarından biridir şiddet. Bu alışkanlığın tarihi çok yazıldı, felsefesi çok yapıldı. Bu mevzu üzerine yazılanları sıralamaya kalksak korkarım bizimki de mâlumat şiddetine dönüşür. Yani Habil ve Kabil'den söze girsek biz de bunca yazılıp çizilene bir şeyler eklemiş olmayız. En iyisi biz duyarlılığımızı kendi insanlık serüvenimizdeki kavgalara, çatışmalara açalım. Herkes şahsi tarihine dönüp şöyle bir baksa orada ne acılar, ne gözyaşları, ne boşa harcanmış hayatlar görecektir. Memleket tarihi bir de şiddet üzerinden yazılmalı.

Bizim çocukluğumuzun önemli bir kısmı 70'lerde geçti. Düşünüyorum da talihsizlik kelimesi -kullanmak caiz olsa- o yıllara ne de çok yakışırdı. İdeoloji maskesi takmış çılgın-

lık, hatta cinnet derecesindeki şiddet, sadece ülkeyi, şehirleri, mahalleleri değil aileleri, ruhları da esir almıştı. Sağın ve solun iki düşman kamp olarak birbirini tüketmeyi tek mücadele biçimi olarak benimsediği bir anlayışı çılgınlık ve cinnet dışında başka hangi kelimeler tanımlayabilir ki? Bir tarafın Marksist-Leninist teoriler gereğince terörü, anarşiyi bir ideolojik yöntem olarak seçtiği, diğer tarafınsa memleketi "komünistler"e kaptırmamak için silaha sarıldığı bir vasatta çocuk olmak... Çocuk kalabilmek...

Günde beş ölüye kadar olan çatışmalar ve bombalanan, taranan kahve haberleri artık kimsenin ilgisini çekmez olmuştur. Gazeteler her gün yeni yeni kurtarılmış ilçe haberleri vermektedir. Ne demek kurtarılmış, kimden

kurtarılmış? Nerden bilelim? Büyüklerimize soruyoruz. Onlar da “komünistlerce” ele geçirilmiş, askerin ve polisin giremediği yer diye tanımlıyorlar “kurtarılmış”ı. Şehirde her hafta yürüyüş var. Bazen sol bazen sağ yumruklar havada. Yaşadığımız gariban şehir, yürüyüş yapanlara göre bir hafta “faşistler”e, öbür hafta “komünistler”e mezar olacakmış. Böyle bağırlıyorlar.

Ortaokula başlayacağız. Ancak, annem kaydımı yaptıramıyor. Hayır, evrak eksik değil. Babam il dışında. O olmadan olmaz diyorlar. Anne tek başına veli olamaz. Bu büyük sorumluluğu ancak baba üstlenebilir. Şehrin esnafından, eşrafından hatırı sayılı insanlar devreye sokulmaya çalışılıyor. Hayır, ille de baba olacak. Mesele can güvenliği. İlkokuldan sonra okumak böylesi bir riski de göze almak demek.

Babam dönüyor ve geç de olsa kaydımı yaptırıyor. Ortaokulluyuz. Okulda birtakım öğretmenlerimizin birtakım başka öğretmenlerimizi sevmediğini hissediyoruz. Aslında hissetmek değil, onlar apaçık belli ediyorlar bunu. Klişedir ama tekrarlamadan geçemeyeceğim. Bir derste sınav, diğer derste imtihan dediğimiz için azar ıstıyorduk. Kâğıdının başına cevaplar ya da yanıtlar yazdığımız için dayak yemişliğimiz de vardır. Tabi bu durumda öğretmenimizin de solcu ya da sağcı olduğunu anlayıveriyorduk. Ondan sonra kimin derisinde kâğıdımıza ne yazacağımızı bilmek kolaydı.

Liseyle bitişik olan okulumuza her sabah jandarma tarafından aranarak alınıyoruz. Niye? Bunu o yaşta anlamamız, sorgulamamız zor, başka türlüşünü görmemişiz ki. Her zamanı ve her okulu böyle biliyoruz. Sınıfımızın penceresinden parkalı, uzun pardösülü kocaman kocaman liseli ağabeylerimizin taşlarla, sopalarla birbirine girmesini seyretmek de kanıksadığımız manzaralardı. Büyümek, liseli olmak böyle bir şey olmalıydı. Biz de liseye geçince tabi ki böyle yapacaktık. Yoksa genç olmanın ne anlamı kalırdı ki?

Orta birinci sınıftayız. Öğretmenimiz sırayla herkese ileride ne olmak istediğini soruyor. Bir arkadaşımız polis olmak istediğini söylüyor. “Niçin?” diyor öğretmen merakla. “Faşistleri yakalamak için!” diyor, bizler gibi on ikisine girmiş, on üçünden gün almamış arkadaşımız. Bu cevap üzerine okkalı bir tokat yiyor suratının ortasına. Öğretmenimiz kıpkırmızı: “Ağabeylerinizin yaptıkları yetmedi mi? Siz de bu yaşta mı başladınız eşkıyalığa?” diye bağırlıyor büyük bir öfkeyle.

O arkadaş polis oldu mu? Olayı ağabeylerine anlattığında onlar “Vay faşist matematikçi vay!” dediler mi bilmiyorum. Bildiğim bir şey varsa o da o senenin yaz tatili bittiğinde memlekette darbe olduğuydu. Bir anda memlekette Marksist-Leninist eylemler ve komünist devrime karşı mücadele bıçakla kesilmiş gibi sona ermişti.

Bütün duvarlar sloganla doluydu. “Kahrolsun faşizm” ya da “Kahrolsun komünizm”... Bu o kadar sıradan bir mahalle manzarasıydı ki o yıllarda çekilmiş ideolojik içeriği olmayan pek çok –mesela- Kemal Sunal filminde yönetmen, bu sloganlı mahalle görüntülerini gizlemek ihtiyacı bile hissetmez.

Sonra seksenli yıllar geldi. Kabul etmeli ki yetmişler kadar yaygın bir şiddet yoktu. Birincisi askeri bir rejim, birkaç yıl hayatın her alanına hâkimdi. İkincisi bilhassa eğitimde takip edilen depolitizasyon felsefesi herkesin “sevgenç” olmasını arzuluyordu. Gençlerin düşünce sahibi olup memleketi karıştırmasından içlerinin tamamen boşaltılması evlaydı. Bu yıllarda boyalı basın, bilhassa cinselliği sömürü aracı olarak kullanarak altın yıllarını yaşar. Televizyon da tek kanaldan çok kanala ve siyah-beyazdan renkliye bu yıllarda geçer.

Bitti denilen terör ve şiddet bu sefer lokal olarak yeniden hortlar. Meşhur Eruh hadisesiyle bütün ülke gündemi yeniden şiddete teslim olur. O zamanlar “bir avuç” olduğu söylenen hainlerin on yıllar boyunca bir numaralı (bazen irticadan(!)sonra) gündem olduğu söyleneşeydi kimse inanamazdı.

Mahallemizde solcu ya da sağcı olarak damgalanan ağabeylerimiz ya hapisteydi ya da işsiz güçsüz perişan bir halde hayata tutunmaya çalışıyorlardı. Artık biz de genç olmuştuk. Normalde yeşil parkalar, uzun pardösüler giyip sokakta birbirine girme sırası bizdeydi. Ama o işler bitmişti. Biz içimizdeki şiddet arzusunu futbol maçlarında tatmin edebildik ancak.

Seksenlerin en yaygın şiddet malzemelelerinden biri de çizgi romanlardı. Her bölümünde onlarca insanın öldürüldüğü bu kitaplar düşünüyorum da içerik olarak çok da zararlı mesajlar içermiyordu. Belki bir parça Amerikan muhipliği... Onun dışında okuma alışkanlığına zemin hazırlaması bakımından yararı olduğunu söylemek bile mümkün.

Bizim gençliğimizde bilhassa muhafazakâr aile çocuklarının en büyük eğlencesi kung fu ve karate filmleri seyretmektir. Bu tür filmlerde

müstehcenlik yok denecek kadar azdı. Bu da bu filmlerin gönül rahatlığıyla seyredilebilmesine, hatta para verilerek videolarının alınabilmesine meşru zemin oluşturmdu. Ama karate filmlerinin en revaç bulduğu yerler video salonlarıydı. Genellikle izbe pasajlarda uzunlamasına dükkânlardı video salonları. İçeride sigara dumanından göz gözü görmezdi. Uyduruk senaryolu bu filmlerde birbirine giren bir sürü çekik gözlü adamın zararsız kalıba sokulmuş şiddet şovu, içimizdeki "canavar"ı ehlileştiriyordu.

Doksanlara geldiğimizde biz artık yetişkinliğe doğru hızla yürüdüğümüz yaşlara gelmiştik. Gençlere nasihat makamındaydık. Onlar içlerindeki canavarı atari denilen oyun salonlarında, heavy, hard gibi çeşitleri olan metal müziklerle yemlemeye çalışıyordu. Bizim masum karate filmlerimizin yerini "Testere" gibi iğrençlik ötesi örneklerin öncüsü filmler almaya başlamıştı. Bu yıllarda gençlerin aksiyondan anladıkları onlarca insanın öldürüldüğü, arabaların, binaların havaya uçurulduğu "ekşin" filmleriydi. "İdol"leri de haliyle bu filmlerin aktörleri oluyordu.

Bu yıllarda yaygınlaşan uyuşturucu, alkol alışkanlığı da bireysel şiddetin en önemli kaynaklarındandı. Ama her zaman olduğu gibi kötülüklerin artması doğrunun ve güzelin de çıkması için bir vesile oluşturur. Nitekim eğlence, sefahat, zararlı alışkanlıkların yaygınlaşmasına paralel olarak dindarların verimli hizmetleri de artış gösterdi. Fakat buna seyirci mi kalınacaktı? Elbetteki hayır. Bunun için yine şiddetin diline müracaat edildi. Kimin işlediği bilinmeyen siyasi cinayetler birer birer müteedeyyin insanlara fatura edildi. Bu kesimin suçluluk psikolojisiyle sosyal ve siyasal hayattan elini eteğini çekmesi eski "mutlu" günlerde olduğu gibi köylerine, kasabalarına olmazsa evlerine kapanması hedeflendi. Ama planladıkları gibi olmadı. Onlarca laiklik hassasiyetine sahip gazeteci, yazar, öğretim üyesi öldürüldüğü halde hiç kimse bunları dindarların işlediğine inandırılmıyordu. Üstelik bu kesim, siyasette de yükselen değer olmaya, halkın teveccühünü kazanmaya başlamıştı. Memlekette İmam-Hatip mezunu doktorların, avukatların, mühendislerin sayısı hızla artmaya başlamıştı. Seçimlerde hiç de arzulanan bir sonuç ortaya çıkmış ve milletin bütün değerleriyle birlikte manevi değerlerini de önceleyen bir parti koalisyon ortağı olarak iktidara gelmişti. Bu vahim(!) gelişmeler karşısında "iyi saatte olsunlar"ın sessiz kalması beklenemezdi. Ama artık silah, darbe falan

pek demode kaçırıyordu. Bunun başka bir yolu yok muydu? Vardı. Modern, hatta "postmodern" bir yolu vardı. Kitleler sokağa döküldü, medya istendiği gibi dindarlar aleyhine yönlendirildi. Sonunda enformatik bir şiddetle istenen sonuç elde edildi ve halkın meşru hükümeti bozulup yerine kendi istedikleri getirildi. Ondan sonrası malum. Kötülüklerle panzehir olacak gayretler engellenince ülkede canavar ruhlu evlatlar, anneler, babalar, arsızlıklar, hırsızlıklar, sapıklıklar tarihte hiç görülmediği kadar arttı. Şehirlerimizin sokaklarında kapkaç korkusuyla yürünmez oldu.

İki binli yıllara geldiğimizde iyice artan şiddet olgusu, herkesin gündemine girdi. Gençlerin içindeki canavar uyandırılmıştı bir kere. Annesini doğrayan genç kızlar, evlatlarını zehirleyen anneler, öğretmenlerine ve arkadaşlarına okulu dar eden öğrenciler alıştığımız haberler olmaya başladı. Psikologlar, polisler, ebeveynler bu yeni genç tipine hazırlıksız yakalanmıştı. Ekonomik olarak nispeten tatmin olan, eğlenceyi biricik hayat gayesi haline getiren yeni neslin içindeki şiddet canavarı bir türlü dizginlenemiyordu. Bu yıllarda şiddeti "idealizm" kılıfıyla takdim eden "Kurtlar Vadisi" ve benzer dizilerin ne yazık ki istisnasız her kesim tarafından ağzı açık seyredilmesi de ayrıca incelenmeye değer bir medya ve şiddet olgusu olarak pedagogların, psikologların ve tabi ki ilahiyatçıların ilgisini bekliyor.

Şiddet kültürü beslene beslene normalleşti, sıradanlaştı. Bütün memleketi esir alan bu ruh, görmezden gelinerek öğretmenin öğrenciye attığı bir şamar ya da bir artistin erkek arkadaşından yediği tokat bir numaralı şiddet haberleri diye sunulmaya başlandı.

Gerçekten ürkütücü bir çağda yaşıyoruz. Köpeklerin serbest kaldığı taşların bağlandığı ürkütücü bir zaman... Bizim neslimiz şiddetin türlü kılıktaki örneklerini gördü. Ama hiçbir yaşadığımız çağdaki kadar sofistike değildi. Gittikçe yaşamaktan korktuğumuz zamanlara doğru ilerlediğimizi hissediyoruz. Kıyamet, galiba gittikçe önce içimizde, sonra üzerimizde kopmaya hazırlanıyor.

Fakat her şeye rağmen bir insan olarak, bir mümin olarak bu kötü gidişe dur deme sorumluluğumuz var. Herkes kendi etki alanındaki şiddete dur demeyi başarabilse bu amansız kasırga yavaş yavaş denecek, sakın bir limanın özlediğimiz huzuru sosyal iklimimize hâkim olacaktır. Ama bunun için irade ve azim lazım. Önce elimizle, olmazsa dilimizle, en azından kalbimizle...

KARAASLAN

Alabalık & Kamping

Yuvacık Barajı sonu Servetiye Köyü
Yuvacık / İzmit - KOCAELİ

www.karaaslanalabalik.com
karaaslan@karaaslanalabalik.com

Rezervasyon Telefon
0262 345 01 01

Yıllardır,
“ yok sayılanları ”
göstermeye devam ediyor

www.milligazete.com.tr

MİLLÎ GAZETE

Her zaman doğruları söyledik

Şiddet, Kapitalizm'in Eğitimimizi İfsadının Doğal Sonucudur

Halil İbrahim KABAK
ÖĞ-DER Kayseri Şube Başkanı - Eğitimci

20. Yüzyıla damgasını vuran kapitalizmin sadece ekonomileri değil, başta ahlak anlayışı olmak üzere dine bakışı, sosyal hayatı, dolayısıyla aile yapılarına kadar tüm toplum hayatını, hukuk sistemlerini ve insan eğitimi de etkilemiş olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Bir ideolojinin ya da, hak olsun, batıl olsun bir inanç sisteminin hayatın bütün alanlarında hâkim olabilmesi için eğitim sistemini kendince şekillendirmeden ya da kendi şablonlarıyla bir eğitim sistemi oluşturmadan egemenlik kurması imkânsızdır. Dolayısıyla "Kapitalizm eğitimi etkilemiştir, hatta ifsad etmiştir." desek fertlerin ve toplum hayatının tamamını etkilediği ve ifsad ettiği zaten anlaşılmış olur. Zira ahlaktan hukuka, ekonomiye kadar hayatın kapsamı içerisine giren hususların hepsi, ancak eğitimle gerçekleşir ve şekillenir. Bu açıdan bakıldığında, kapitalizmin ifsad için birinci hedefinin eğitim olduğunu görebiliriz.

Tabiatı gereği materyalist bir felsefeye sahip olan kapitalist sistemlerin temelinde Siyonizm vardır. Siyonizm'in inanç esasları dahi maddeci bir temele dayanır ve kuvveti üstün tutar. "Ve dedi: Artık sana Yakub değil, İsrail denilecek; çünkü Allah ile uğraşıp yendin." (Tekvin Bölümü 32/28) Kapitalist-Materyalist felsefeyi temel alan eğitim sistemlerinde bu

yüzden ahlak ve maneviyat yoktur. Madde ve maddecilik her şeyde ön plandadır. Bundan dolayı sınırsız, kayıtsız, şartsız, mutlak kazanç fikri bu yüzyılın hâkim görüşü haline getirilmiştir.

Kapitalizm düşüncesi Homo-Economicusu (İktisadi insanı) doğurmuştur. Bu insanın gözü açıtır, dünyayı sömürmek ister. Bu doyumsuzluk beraberinde yeni bir kötü ahlak kazandırır. Bu kötü ahlakın temeli; üstünlük duygusu, yarış ve başkalarına egemen olmayı başarmaktır. Bunun sonucunda kapitalistler; güçlü ve ayrıcalıklı olanın, güçsüz ve korumasız olanları sadece piyasadan değil, hayattan silme hakkını kazanmış olduklarını düşünmektedirler. Böyle bir şeyin gerçekleşmesi şiddetten başka yolla imkânsızdır.

Böyle olunca kapitalist düzenlerde eğitim de insan merkezli değil, "madde" merkezlidir. Bu anlayışla şekillenmiş eğitim sisteminde bilinçaltına da "güçlü olmak" fikri yerleştirilir. İnsanlarda "Gelecekte ne olursam iyi para kazanır, güçlü olurum." fikri ağırlık kazanır. "Kazandıklarımın ahiret hesabı da var, bu sebeple ölçülü olmalıyım." düşüncesi köreltilir, hatta yok edilir.

Bu sistemde iyi bir eğitim alabilmenin en önemli yolu da yine paradan geçer. İyi bir orta öğretim kurumu ya da iyi bir üniversi-

Haram olan ve insanı küfre götürecek lafızları da bilmek farzdır. Hatta çağımızda bunları bilmek hepsinden önemlidir. Zira avamın çoğu kendilerini küfre götürecek sözler sarf ederler. Ancak bundan gafildirler.

tedede bir fakülte kazanabilmek için bu yüzden çocuklarımız daha küçücük yaşlardan itibaren, özel hocalarda ve özel okullarda, kendilerinden daha ileri ve kaliteli eğitim akranlarını geçebilmek için dershanelere gitmek ve çatlarcasına yarışmak zorunda bırakılıyor. Bu anlayışın ürünü olarak sosyalleşemeyen, isteklerine ulaşma imkânı diğerinkinden daha zor olan, ayrıca, manevi boşluk içerisinde de olan gençliğin şiddete kayması bu felsefenin tabii sonucudur.

Servet ve iktidar, kapitalizmin gerçekleştirmek istediği ilk ve son amaçtır. Genel olarak az gelişmiş ve üçüncü dünya ülkelerinde ve İslam dünyasında Kapitalist-Materyalist eğitim sisteminde yetişmiş aydınların, bazı yönetici ve elitlerin bir devlet politikası ve yaşama biçimi olarak çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma adı altında batılılaşma çabaları, kapitalist sistemin ve sömürü düzeninin eğitimde egemen olmasının sonucudur.

Batılı olmayan toplumların, Nefis terbiyesini esas almayan maneviyatsız eğitim sistemiyle yetişmiş olan batılılaşmış aydın ve yöneticilerinin gönlünde ya bir Batı Avrupa ülkesi veya bir Amerika yatar. Bir zamanlar ülkemizde Türkiye'yi "Küçük Amerika" yapma hayallerinin açıkça söylenmiş olması bundandır. Büyük ve güçlü kapitalist ülkelerin güdümündeki az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere yaşanan ve o ülkelerin umutlarını karartan "Beyin göçü" dediğimiz olaylar da bu sayede kolaylaşmış oluyor.

Bu tip aydınlar(!) Batı'nın kalkınmışlığına, işlerindeki tertip ve düzene, kanunlarının

uygulanışı, cadde ve sokaklarının temizliği vb. birtakım hususlara hayran kalırlar. Ama aynı Batı'nın Bosna'da, Filistin'de, Irakta, Afganistan'da ve birçok İslam coğrafyasında kadın çocuk demeden insan boğazlayan barbar canavarlar olduklarını göremezler.

Ülkelerinin umudu olan insanların bu şekilde ortadan kaybolmasıyla o ülkelerin kalkınma, sorunlarından kurtulma çabaları sonuçsuz kalan insanların bunalım içerisinde olması, sevgisizlik, anlayışsızlık güvensizlik ve sonuçta şiddete kayması tabii sonuç olmaktadır.

Kapitalist düzenler hep demokratik bir görüntü ile varlıklarını devam ettirirler. İstatistiklere bakıldığında ise bu ülkelerde uygulanan demokrasinin, çoğunluğun hak ve menfaatlerini koruyan değil, çoğunluğa sermaye ve patronların menfaatlerini koruyacak kişilerin seçtiği bir sistem olduğu görülür. Aksi sonuç çıkarsa, yani sermayeye rağmen farklı bir görüş sandıktan çıkacak olursa bin bir türlü entrikalar hatta darbeler, gerekirse işgaller, zulümler, faili meçhul cinayetler ile toplumların şiddet ile hizaya getirilmesi, şiddetin zirveye tırmandığını gösteren çarpıcı örneklerdir.

Kapitalist toplum aynı zamanda bir israf toplumdur. İnsanlar çılgınlar gibi tüketime yöneltilirler. Her şey madde ve para olduğu için beyin ve zihin sadece buna çalışır. Alt tabakadaki insanlar bu konuda TV dizileri, filmler ve diğer programlarla eğitilir, yani aslında aptallaştırılır ve düşünmesi engellenir. Böylece medya gücüyle eğitilen(!) aile bireyleri reklâmlarda ya da komşuda gördükleri cazip şeyleri alabilmek için kendilerince bir yol ararlar ama bu yollarla saadet bulamazlar... Ekonomik refaha ulaşmak için aile fertlerinin,

başta ebeveynler olmak üzere çoğu çalışmak zorundadır ve küçük çocuklar ya bir kreşte, ya da bakıcı ailelerin yanında anne-baba sevgisinden ve ilgisinden mahrum yetişmek zorunda kalır. Nihayetinde aile içi şiddet başlar ve sonuçta aileler dağınık, yuvalar viran olur. İşte bu tablo kapitalizmin fikri, ahlaki ve kültürel alanlarda yozlaşma ve şiddete sebep olduğunu gösteriyor.

Eğitimde kullanılan kavramlar ve dilin kullanımı da önemlidir. Öz Türkçemiz olarak düne kadar tarih boyunca kullandığımız birçok kavramın kullanılmasının yasaklandığı ve uydurukça kelimelerin ağırlıklı olarak kullanıldığı ders kitaplarıyla eğitilen gençliğin; inancıyla, tarihiyle ve kültürüyle bağlarını koparmak daha kolay olacaktır. Çarpıcı bir örnek verecek olursak; henüz Cumhuriyetin ilk yıllarında yazılmış olan Merhum Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın "Hak Dini Kur'an Dili" isimli tefsirinin orijinalini anlayabilecek kaç imam-hatipli, hatta kaç ilahiyatçımız vardır? Durum bu iken bir de bu yönde tahsili olmayan insanları düşünelim! Bunun sonucu olarak da baba, oğul ve torundan oluşan üç ayrı kuşağın birbirinden farklı diller kullandıklarını, birbirini anlamadıkları çünkü duygularının bile farklılaştığını, birbirlerine kendini ifade edemeyen, kabul ettiremeyen ve birbirini kabullenemeyen insanlar arasında kuşak çatışmalarını çokça görebiliriz.

Batı geleneksel ve geniş aileden modernizmle çekirdek aileye geçti. Şimdi post modern zamanlarda çekirdek de bölünüyor ve tekil aile ortaya çıkıyor. Batı'da ne oluyorsa bizde de onlarla uyum(!) gereği aynısı oluyor ki bu işin son aşamasıdır. Çünkü aile yapısı güçlü olan toplumları sömürmek ve çökertmek oldukça güçtür. Bunun için aileyi önemsizleştirmek gerekmektedir. Aileyi önemsiz ve değersiz hale getirmek için de cinselliği kullanmak suretiyle kadın değersizleştirilmiştir. Batıl ideolojilerde kadın basit bir sakız reklâmı aracıdır. Piyasada teşhir edilerek kadının kadınlık adına özlenecek, saygı duyulacak, korunacak hiçbir değeri bırakılmamıştır. Cinselliği kullanabilmenin ilk basamağı da karma eğitim sistemidir. Ayrıca, okullarda meydana gelen şiddet olaylarının büyük çoğunluğunun kız meselesi yüzünden ortaya çıktığı istatistiklerde görülmektedir. Bu durumdaki genç için artık memleket meselesi falan kalmayacaktır. Bu sayede de küresel kapitalistlerin o ülkeyi sömürmeleri çok kolay olacaktır.

Kadın cinsel bir obje olarak algılanınca haliyle aile hayatı da çok önemsiz ve basit

kalmıştır. Bunların sonucunda hayvanlar gibi cinsel duygular peşinde koşan, aile eğitim ve terbiyesinden geçmeyen hukuk ve sınır tanımayan asi bir gençlik ortaya çıktı. Bu gençlik hem fikri olarak hem ahlaken birçok sapmalara yöneldi.

Gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerde kurulan kapitalist-materyalist eğitim sistemlerinin bir özelliği de bin bir türlü entrikalarla oluşturulan problemlere, o milletin değerlerine hiç uymayan batılı çözüm yollarının aranmasıdır. Günümüzde de eğitimin sorunları hep tartışılır durur, ancak hiç kendimizden bir çözüm yolu aranmaz. Çünkü kimse buna cesaret dahi edemez. Düşünsenize; bir aydınımız çıkıp da Osmanlı'nın eğitim sistemini ya da Nizamü'l Mülk'ün eğitim sistemini övmeye ve çözüm yolu olarak sunmaya kalkışsa ne kıyametler kopar değil mi? Bu yüzden bu konulara getirilen çözüm önerileri de hep batıdandır. Sürekli düzenlemeler yapılır fakat sorunlar çözülmek bir yana çığ gibi büyümeye devam eder durur. Çünkü biçilen elbise onu giyecek bedene göre değil başkalarının bedenine göredir.

Asrımıza damgasını vuran kapitalizm, "Kuduz kendisi ölmüş ama daladığını da öldürmüştü." misali kendisi ölüm döşğinde artık. Ama kendisi dışındakilere dayattığı zehirli sistemleri sayesinde onları da çöküşe götürmektedir. Binaenaleyh her gün radyolarda, gazete ve televizyonlarda dinlediğimiz ve izlediğimiz haberlerde; hırsız, ana-baba katili, rüşvetçi, dolandırıcı, rantiyeci, kompleksli, zalim, hak hukuk tanımaz insanları Kapitalist-materyalist eğitim sistemi yetiştirmiştir.

Zulümlerin had safhaya çıkması, ahlaki çöküntü, acından ölen insanlarla, özel maimalarla beslenen köpeklerin aynı coğrafyalarda yaşıyor olması, cinsel sapmalar, bunalım, stres ve psikolojik problemlere bağlı olarak şiddetin çoğalması bu çöküşün belirtileri olarak gözükmemekte idi. Fakat bu çöküşün en açık ispatı ise son yaşanan küresel ekonomik kriz olmuştur.

Tarih boyunca tüm zalimler nasıl tek tek yıkılıp yok olduysa emperyalist – kapitalist zalimler de mutlaka bir gün yok olup gideceklerdir ve bunun vakti inşallah yakındır. "Gerçek şu ki, onlar hileli düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden oynatacak da olsa, Allah katında onlara hazırlanmış düzen (kötü bir karşılık) vardır." (İbrahim; 46)

KUR'AN'DAN

EMRİ BİL MA'RUF

Ey iman edenler, Allah'a itaat ediniz; Rasulüne itaat ediniz; ve sizden olan emir sahiplerinede (itaat ediniz.) Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resulüne havale ediniz. Bu daha hayırlı ve sonuç itibariyle daha güzeldir.

(Nisa Suresi:59)

Allah'a ibadet ediniz, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayınız. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariyeye, hizmetçi ve benzerlerine) iyilik yapınız. Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez.

(Nisâ Suresi 36)

De ki: "Pisin çokluğu tuhafına gitsede pis ile temiz denk olmaz. Ey akıl sahipleri, Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.

(Mâide Suresi 100.)

NEHYİ ANİL MÜNKER

Ey iman edenler, Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.

(Maide Suresi:54)

Allah'a yalan iftirada bulunan veya kendisine vahy olunmadığı halde "Bana da vahy olundu" diyen ve "Allah'ın indirdiği gibi bende indiririm" diyenden daha zalim kim vardır? Zalimler ölüm sıkıntısı içindeyken bir görmüş olsaydın, Melekler ellerini uzatmış: "Çıkarın canlarınızı, o gün haksız yere Allah katında söylediklerinizden ve onun ayetlerine karşı kibirlendiğinizden dolayı alçaltıcı azapla cezalandırılacaksınız."

(En'âm Suresi 93)

Âşık Paşa'nın "Garipnâme"sinde Eğitim ve Öğretim...

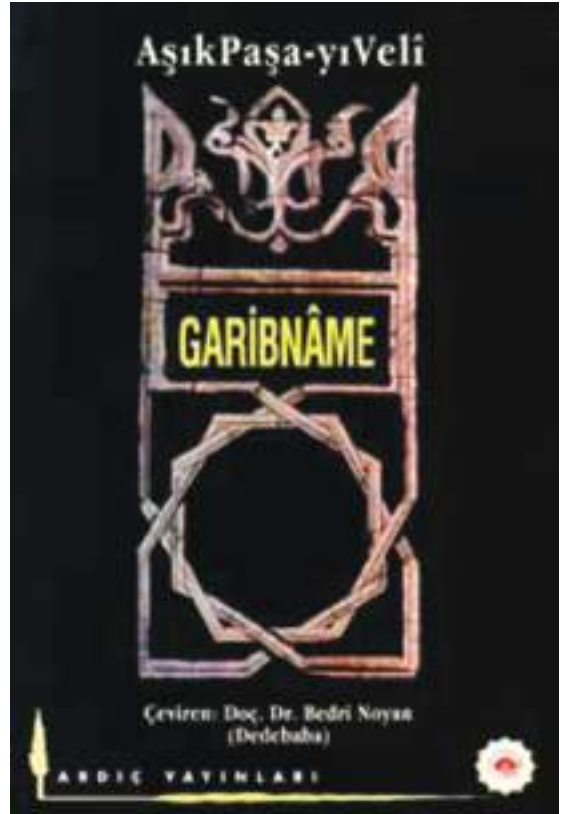
Fahrettin GÜN
Eğitimci, Yazar
fahrettingun@gmail.com

*"Aşk yolunda birliğe yoktur zeval
Aşkla yoldaş olan buldu visal."*

Âşık Paşa (M. 1271-1333)' dan bahis açarken aşk mısralarıyla başlamak doğru bir giriş olurdu; biz de öyle yaptık ve "Garipnâme"den aşkı içeren iki mısrayla başladık.

Âşık Paşa diye maruf olan bilgemin asıl adı Ali'dir; "Âşık" kelimesi onun kendisi tarafından seçilmiş ve benimsenmiş olan mahlasıdır. Horasanlı bir aileye mensup olmasına rağmen ailesinin Anadolu'ya göç etmesiyle Kırşehir'de yaşamış olan Âşık Ali Paşa, küçük yaştan itibaren mükemmel bir eğitim görmüş, Arapça ve Farsçanın yanı sıra Ermenice ve İbraniceyi de öğrenmiştir. Ayrıca döneminde itibar edilmemesine rağmen Türkçeye fazlasıyla itibar etmiş, eserlerini Türkçe yazmakta ısrar etmiştir. Daha genç denebilecek yaşta ise meşayihlik görevini üstlenmiş ve hayatının sonuna kadar da bu görevde Anadolu insanını irşad etmiştir.

Âşık Ali Paşa'nın en önemli eseri ise hiç şüphesiz "Garipnâme" - "Divan-ı Âşık Paşa" diye anılan manzum eseridir. Paşa, bu yapıtında kâinatın yaratılışı, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.) ve ashabın ileri gelenleri hakkında na'at ve kasideler içeren uzun bir girişle başladıktan sonra metne geçiş yapmıştır. Eser, on babdır ve her bab da kendi arasında yine on bölümden oluşmaktadır.

*"Zahirinden ilmi ibret yazludur
Batnında ilmi hikmet gizlüdür
Zat içinde hod dolupdur hak nuru
Kim hakikat can anınladır diri."*

Daha çok da "Garipnâme" diye bilinen Paşa'nın eseri, yirmi dört bin mısradan meydana gelmiş çok kapsamlı bir çalışmadır. Eserin dili ise yukarıda da belirttiğimiz üzere Türkçedir.

Eserinin yazılış gerekçesi konusunda Âşık Paşa, büyük bilgeleri konu edinerek şu ne-

denleri sıralamıştır. Bu nedenler aynı zamanda eserin muhtevasını da yeterince izah eder mahiyettedir:

“... Müslümanları ve iman ehlini, sapık şeytanın ve usûlsüz bidatçıların şerrinden kurtarıp gaflet ve dalâlet karanlığından çıkararak, hak arifleri ve mutlak seçkinlerle yoldaş kılmak üzere can kuşlarını nefis kafesinden uçurup, karanlık kuyuya düşmekten kurtarıp, aydınlık bir makama erdirmek sebebiyle onların her biri nazım ve nesirde fikir neticelerinden ve zikir latifelerinden Arapça ve Farsça birçok eser ve sayısız risale yazanlardır.

“Ancak zikredilenleri bilmeyen ve gül bahçesinde gül dermeyen, o bostanda bir bülbül sesi işitmeyen kişiler elbette vardır. Onlar bu güzellik cennetinden mahrum kaldılar. Bu sebeple zorunlu olarak “Bütün peygamberleri kendi kavimlerinin dili ile gönderdik” ayeti gereğince önder ve rehberin sünnetine ve “insanlara sahip oldukları akıl seviyesine göre konuşulmasını emrettik” hadisine uygun hareket etmek icab etti. Bunlarla beraber söz konusu nimetten tüm halkın mânâda yararlanması için yüce Allah’ın yardımı, enbiya ve evliyanın himmetleri ile gücümün yettiği kadar Türkçe bir kitap yazmayı kendisine görev saymış ben fakir tarafından bu münasebetle Türkçe birkaç söz kaleme alınmış oldu.

Gönlü selim, akli doğru olan kişi bu beyitleri inceleyerek, mânâsına gereği gibi vakıf olursa kendini kötü fiillerden kurtarıp düzenler. Çirkin meşgaleden kaçır ve bu suretle seçkinler zümresine dahil olur, geri dönüş vaktinde yüzü ak olur.”

“Hoşdürür kendü hâlin bilse kişi

Malum olsa kendeyu kendü işi

Vakıf olsa cümle işi anlasa

Arif olsa iş bu sözün dinlese

Bilse bu söz manisi nereden gelu

Aslı neymiş kangı madenden gelur?”

Diğer taraftan “*Garipnâme*” klasik bir tasavvuf kitabı olmadığı gibi, klasik bir ahlâk kitabı da değildir. Fakat halka güzel ahlâkı öğretmek için yazıldığı da muhakkaktır. Ayrıca Mevlânâ’nın *Mesnevî*’sinin tesiri olduğu gibi, - Fuad Köprülü’nün ifadesiyle - Yunus Emre’nin tesiri de vardır. Nitekim Âşık Paşa bazen hece vezniyle, çok defa ise aruzun heceye pek benzeyen cüzleri ile yazmıştır. Eserde Yunus’taki sanat dehasına rastlanmasa da Âşık Paşa bu şiirleriyle oldukça yaygın bir üne kavuşmuştur. Bunun yanı sıra muhteva itiba-

riyle Âşık Paşa, mükemmeliyeti gözeten estetik duygudan çok, tasavvuf temalarına ağırlık vermiştir. Yine eserle ilgili olarak *Mesnevî*’ye benzerlikle birlikte hikâyeler *Mesnevî*’de olduğu gibi dağınık verilmek yerine topluca anlatılmıştır.

“Evvel bize vâcib olan,

Allah âdın anmaktürür

Anun adın zikr idelüm

Ol kim kamu müştak dürür”

Âşık Paşa önde gelen bir tasavvuf erbabı olmasının yanı sıra o aynı zamanda iyi bir şair ve bir mütefekkindir. Bu nedenle de Anadolu coğrafyasında asırlardan beri hâlâ onun yanısı duyulmaktadır.*

Âşık Paşa’nın eğitime dair görüşlerine gelince:

Âşık Paşa’ya göre, ahlâkını düzeltmek ve ruhen yükselmek isteyen bir insanın nefsinin yenmesi ve o maksadına erişmesi için dokuz alete ihtiyacı vardır. Çünkü insana düşman olan nefsin askeri heva’dır. Heva demek, dünya sevgisi demektir. Hırs, kibir, kin gibi ihtiraslar hep bu hevadan yani dünyaya muhabbetten doğar. Hased, cimrilik, fısk ve fesad dahi nefsin askeridir. İnsanın nefsinin askerlerini yenmesi ve mağlup etmesi gerekmektedir. Bu savaşı yapmak isteyen kimse- nin dokuz alete ihtiyacı vardır:

— Birincisi, o kimsenin velilik ve dostluk sahibi olmasıdır. Bu özellik insana Allah’ın bir ihسانıdır.

— İkincisi, az yiyip, az uyuyup, sürekli ibadet ederek nefsinin eğitilmesi ve nefsinin terbiye edilmesidir. İnsan bu yöntem ile nefsinin ve onun askerlerini yenebilir.

— Üçüncüsü, kifayet yani yeterliliktir.

— Dördüncü alet, aşktır. Çünkü insanın atı onu nasıl her tarafa kuş gibi uçursa, aşk

da canı öyle uçarur...

— Beşinci alet, tevekküldür. Tevekkül bir kalkan ve zırh gibidir. Onu kuşanmak gerekmektedir.

"Geçmeye her giz ana düşman oku

Yani dünya fikri ve şeytan oku

Kimde ki yoksa o tevekkül er değil

Kendi nefsin askerini yiner değil

Nitekim ol Enbiya ve evliya

Kıldılar düpdüz tevekkül Tanrı'ya."

— Altıncı alet, şeriat bilgisidir.

— Yedinci alet, ilimdir. Bu ilim bir kılıçtır:

"Her kim aldı bu ilim kılıcın ele

Sürdü kendi hükmini ilden ile."

— Sekizinci âlet, himmettir. Himmet sün-gü gibidir. Iraktan düşmanı yaralar. Bunun için himmet, er elinde süngüdür.

— Dokuzuncu âlet, insana yardım edecek dostlarıdır, arkadaşlarıdır.

"Ey Hüdaya aşktan ayırma bizi

Aşk yolunda doğru tut ayırma bizi."

Böylelikle nefis dizginlenmiş ve eğitilmiş olur. Zaten nefis eğitildiğinde perdeler bir bir açılır, mânâ âleminin ürpertisi bütünüyle insanı sarmalar. Dünya yaşanacak, ahirete azık hazırlanacak hâle getirilmiş olur.

Dünyadan bahis açmışken, Âşık Paşa, dünyayı bir okula benzettir. "Dünyaya gelen insan, yer, içer ve kendi özelliklerini öğrenir ve hayatını sürdürmeye çalışır. Aynı zamanda dünyaya geldiğinde bu dünya, onun önünde bir kitap gibi açılmaya başlar. Açılan bu kitabı çok iyi okumak ve anlamak gerektiğini ısrarla vurgulayan Âşık Paşa şöyle der:

"Bir kitap açtı bu kez benden bana

De ki iş bunu önden sona

Öğrenürsen sana tapdur bu kitap

Bu kitapta yazılıdır on dürlü bin be-hab."

Âşık Paşa insanın eğitilmesini ise, bir ekinin yetiştirilmesine benzettir. Kaliteli bir buğday hasadı için, altı adet özellik-ten söz edilebilir. Çiftçi, tohum, toprak,

su, güneş ve emri hak... İnsanın da tıpkı ekin gibi mükemmel bir hâle gelebilme-si için altı tane temel öğenin bulunması gereklidir. İnsanın yetiştirilmesi için ön-celikle iyi bir öğreticinin bulunması gere-kir. Tohuma gelince, o Kur'ân'dır. Kur'ân İslâm'ın temel kaynağıdır, eğitim için ana görev yani çekirdek görevi üstlenmiştir. Toprağa gelince, insanın eğitilmesinde "gönül" toprağın işlevini görür. Mü'minin gönlü has bir toprak gibi yumuşak olmalı ki, Kur'ân'ın hikmetli çekirdeği orada ye-şersin ve büyüsün. Suyu gelince, buğday için suyun işlevi ne ise, insanın eğitilme-sinde de "bilginin" yeri odur. Bilgi olma-dan insanın yetişmesi ve olgunlaşması mümkün değildir. Bu nedenle yine toprak için güneşin işlevi ne ise, insan için de bilim odur. Çünkü bilim aklın meyvesidir. Hakkın yardım ve inayeti buğday için ne ise, insan için de odur. Yalnızca burada fark buğdayın insan için rızık olarak yara-tılmış olmasıdır.

"Gör cihanda bu yaratılmışları,

Bak ana ibret götür ey yol eri

Her ki gördün nesneden ibret tuta

Gönlün içre kaynaya hikmet bite

İşit imdi hakikatten bir kaç cevap

Dinleyenin canına yüz bin sevab

Can kulağı işitir mânâ sözün

Can gözü görebilir mânâ yüzün

Netice itibariyle, Âşık Ali Paşa'nın yolu, eğitim anlayışı aşkla örülüdür. Ona göre akli uyanık tutan, dirlik halinde bu-lunduran biricik güç "aşk"tır. Çünkü aşk-sız yani ışıksız akıl ölüdür ve ölü bir aklın-da kimseye yararı yoktur. Fakat asıl aşk, Allah aşkıdır... **

* Âşık Paşa için bkz. H. Akyüz, *Türk Eğitimcileri*, İstanbul 2001; Mehmet Ali Ayni, *Türk Ahlakçıları*, İs-tanbul 1939; N. Pekolcay, "Âşık Paşa Mad.", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c. I, İstanbul 1977; M. Fuad Köprülü, "Âşık Paşa Mad.", *MEB İslâm Ansiklopedisi*, c. I, İstanbul 1993.

** Bkz. Hüseyin Akyüz, *Türk Eğitimcileri*, İstanbul 2001, ss. 187- 221; M. Ali Ayni, *Türk Ahlakçıları*, c.I, İstanbul-1939, ss. 7- 31.

Peygamberimiz'den Hayat Suyu

CİMRİLİK VE NİFAK

Ebu Zerr: Hz. Peygamber (s.a.v) Kabe'nin gölgesinde otururken yanına geldim. Beni görünce: "Kabe'nin Rabbine kasem olsun onlar zararda" buyurdu. Ben: "Ey Allah'ın Resulü, annem babam sana feda olsun, onlar kimlerdir?" dedim. Buyurdu ki: "Onlar malca çok olanlardır. Ancak -eliyle ön, arka, sağ ve sol taraflarını göstererek- şöyle şöyle bol bol vermelerini emredenler müstesna" dedi ve hemen ilave etti: "Böyleleri ne kadar az! Şunu bilin ki, devesi, sığır, davarı olup da zekatını vermeyen her insan kıyamet günü, o malları, mümkün olan en iri ve en semiz şekilde karşısına çıkıp, sırayla boynuzlarıyla toslayacak, ayaklarıyla çiğneyecek. Sonuncusu da bu muameleyi yapınca birinci tekrar başlayacak. Bu hal, insanlar arasındaki hüküm bittinceye kadar devam edecek" (Müslim, Zekat, 301, Buhari, Eyman 3, Zekat 43)

İbnu Ömer: Bir gün Resulullah (s.a.v) bize hitab ederek şöyle buyurdular: "Sıklık huyundan kaçın. Zira sizden önce gelip geçenler bu huy yüzünden helak oldular. Şöyle ki: Bu huy onlara cimrilik emretti, onlar hemen cimrileşiverdiler, sıra-ı rahmi kesmelerini emretti, hemen sıra-ı rahmi kestiler, doğru yoldan çıkmayı (fücur) emretti, hemen doğru yoldan çıktılar." (Ebu Davud, Zekat 46)

Abdullah İbnu's-Şihhir: Resulullah (s.a.v) Elhakümü't-tekasür suresini okurken yanına geldim. Bana: "İnsanoğlu malım malım der. Halbuki ademoğlunun yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve sağlığında tasadduk edip gönderdiğinden başka kendisinin olan neyi var? Gerisini ölümle terkeder ve insanlara bırakır." (Müslim, Zühd 3, 4)

İbnu Mes'ud: Resulullah (s.a.v) bir keresinde, "Hanginiz, varisinin malını kendi malından daha çok sever?" diye sordu. Cemaat: "Ey Allah'ın Resul, içimizde, herkes kendi malını varisinin malından daha çok sever" dediler. Bunun üzerine: "Öyleyse şunu bilin: Kişinin gerçek malı hayatında gönderdiğiidir. Geriye koyduğu da varislerinin malıdır." (Buhari, Rikak 12)

"Altına tapanlar mel'undur, gümüşe tapanlar mal'undur." (Tirmizî, Zühd 42)

Ka'b İbnu İyaz: Resulullah (s.a.v)'ı şöyle derken işittim: "Her ümmet için bir fitne vardır, benim ümmetimin fitnesi de maldır." (Tirmizi, Zühd 26)

Ebu Said el-Hudri: Resulullah (s.a.v) buyurdular ki: "İki haslet vardır ki bir mü'minde asla beraber bulunmazlar: Cimrilik ve kötü ahlak." (Tirmizi, Bir 41)

"Dört huy var ki, onlar kimde bulunursa o tam bir münafık olur. Bu huylardan birisi kendisinde bulunan kimse ise, o huyu terk edene kadar münafıklıktan bir huy taşımış olur. Bu huylar şunlardır: Konuştuğu zaman yalan söyler. Söz verdiği zaman sözünü tutmaz. Kendisine bir şey emanet edilince ona hiyanet eder. Birisi ile çekişmeye girince hak yer, haddini aşar." (Buharî, Müslim, Ebu Davud, Tirmizî)

Müminlerin emiri İmam Ali (r.a), Muhammed b. Ebu Bekir'e yazdığı bir mektupta şöyle demektedir: "Hz. Peygamber bana şöyle buyurdu: Ümmetim konusunda müminlerle müşriklerden yana bir endişem yoktur, zira Allah Teala mümini imanı nedeniyle -günahtan- vazgeçtirir, müşriki de şirki nedeniyle hor kılar -ve onu bilip tanımanızı sağlar-. Sizin için tek endişem, yağlı dilli, münafık kalpli sinsilerdir; onlar sizin hoşlanacağınız şeyleri söyler, ama hoşlanmayacağınız haram- şeyleri yaparlar." (Nehc'ul Belağa, 27. Mektup.)

Ebû Hüreyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Siz insanları maddenler (gibi cins cins) bulursunuz. Onların Câhiliye döneminde hayırlı ve değerli olanları, şayet dini hükümleri iyice hazmederlerse İslâmiyet devrinde de hayırlıdır. Siz yine en hayırlı kişileri, yöneticilik işinden hiç hoşlanmayanlar olarak bulursunuz. Siz, en kötü kişileri de iki yüzölçer olarak bulursunuz ki onlar, birilerine bir yüzle diğerlerine bir başka yüzle gider gelirler." (Buhârî, Menâkıb 1; Müslim, F. sahâbe 199)

Ebû Hüreyre (r.a) anlatıyor: "Resûlullah (s.a.v) şöyle dua ederdi: "Allahım, şikak ve nifaktan ve kötü ahlaktan sana sığınırım." (Ebû Dâvud, Salât 367, Nesâî, İstiâze 21)

EĞİTİM TARİHİMİZ 9

EMEVİLERİN SON DÖNEMİ VE ABBASİLER DÖNEMİNDE OKULLAR

İbrahim Halil ER
Eğitimci, Yazar

Bu bölümde günümüzde de etkisini sürdüren okulları inceleyeceğiz. Bunlar; günümüzdeki gibi birer okul değildirler. Fakat her birisi günümüzde birçok bilimsel çalışmalara öncülük ettiklerinden bir okul hüviyetinde kabul edilmiştir.

a) Kur'an ve Kıraat Okulları

Peygamberimiz (sav) bir hadisinde şöyle rivayet etmiştir: "Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir." Bu hadis, eğitimin

temelinde Kur'an eğitiminin yer aldığını göstermektedir. Kur'an eğitimi daha Hz. Peygamberin hayatından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Kur'an eğitimi veren yani bu alandaki ilk öğretmen bizzat Resulullah (sav)'dır. Ardından, ondan bu emaneti alan sahabedir. Bu alandaki ilkokul da tabiki Suffe mektebidir.

Hiz. Ebubekir döneminde Zeyd b. Sabit başkanlığındaki bir heyet Kur'anı tek kitap

haline getirdiler. Ardından bu kitabı devlet arşivine koyarak, Kur'an'ın kaybolmasını önlemeye çalıştılar. Hz. Ömer, Kur'an öğretimi için çeşitli kişileri görevlendirdi. İbni Mesud Kufe'ye Ebu Derda Şam'a, Muaz Filistine gönderildi. Ebu Derda Şam'da çok geniş bir öğrenci halkası oluşturdu. Öğrencilerinin sayısı 1600'ü buluyordu. Talebelerini 10 gruba ayırarak her birine ayrı bir öğretmen tayin etti. Her birisinin gelişimini sırasıyla takip etti. Bu temel seviyeyi geçenler, doğrudan ondan ders alıyordu. Böylece daha ilerideki öğrenciler, hem Ebu Derda'dan ders almış hem de diğer talebelere öğretmenlik yapma fırsatını yakalamış oldular. Ebu Musa el-Eşari de Basra'da ders vermiş, yaklaşık 300 talebe yetiştirmiş, onları gruplara ayırmıştır. Yezid b. Abdullah b. Kuseyt, Bedevilere Kur'an öğretilmesi için görevlendirildi. Hz. Ömer, Bedevi kabilelerine verilen bu eğitim düzeyini tespit etmek için Ebu Sufyan'ı müfettiş olarak atadı. Hz. Ömer, Medine'de çocuklara Kur'an öğretmek için üç sahabiye görevlendirerek her birine aylık 15 dirhem maaş bağladı.

Hz. Osman döneminde Kur'an çoğaltıldı. Kur'an'ın çoğaltılma nedeni de genel olarak şu olaya bağlanır. Azerbeycan bölgesinin fethi ile görevlendirilen Huzeyfe b. El-Yemen döndüğünde ordu içerisinde Kur'an ile ilgili yaşanan tartışmaları halifeye aktararak,¹ diğer kitapların başına gelenin Kur'an'ın başına gelmemesi için önlem almasını istedi. Hz. Osman, ortak bir Kur'an metni oluşturmak ve tek bir lehçeyi egemen kılmak için Hz. Ebubekir döneminde toplanan ve Hafza'da bulunan Kur'an nüshasını çoğaltarak illere göndermiştir. Ardından oluşabilecek ihtilafları engellemek ve hataların ileriki dönemlerde tartışılmaması için bütün diğer nüshalar imha edildi. Hz. Osman hazırlamış olduğu bu Mushafları dağıtmadan önce son kez bütün sahabe önünde okumuş ve ardından onların da onayı ile bu nüshadan çoğaltmalarını emretmiştir. Hz. Osman, vilayetlere gönderdiği Mushaflarla birlikte karilerde göndererek, bu işi ciddiye almış, ayrıca bir talimatnamede eklemişti. Buna göre;

1. Kendi gönderdiği mushaftan farklı olan bütün mushafların yakılması
2. Mushafın doğru okunması

1 Tartışmaların temeli, her kabile Kur'an'ı kendi lehçesi ile okumak istiyordu. Hatta Hz. Ömer döneminde de İbni Mesud, Kur'an'ı Huzeyl lehçesi ile öğrettiğinden uyarı almıştı. Hz. Ömer, Kur'an'ın Kureyş lehçesi ile öğretilmesini emretmiştir. Farklı lehçelerin önünün açılması, Kur'an'ın zamanla anlaşılabilir bir kitap haline gelmesine yol açacaktı.

Kur'an üzerine çalışmalar diğer dönemlerde de devam etti. Bunlardan en meşhuru Emevilerin Irak Valisi Haccac'ın yaptıklarıdır. Haccac, Kur'an'da ilk kez noktalama işaretleri koyan kişidir. Aynı zamanda kendisi de bir öğretmen ve hafızdır. Kur'an'daki hareketleri de ünlü dil bilgini Ebul Esved ed-Düveli (öl.h.69) tarafından bulunmuştur. Rivayete göre, Hz. Ömer döneminde bir Bedevi kendisine Kur'an öğretecek bir hoca aradı. Birisi bunu kabul etti. Fakat öylesine büyük hatalar yaptı ki Hz. Ömer müdahale etmek zorunda kaldı. Bunun üzerine Ebul Esved ed-Düveli'den bir Arapça gramer kitabı yazmasını istedi. Ed-Düveli bir kitap yazdı. Kitabında her kelimenin son harfine konulabilecek dört hareke icat etti. Bunlar; üstün, esre, ötre ve cezm idi.

Kıraat Okulları ve Hocaları

Kıraat ilmi ile ilgili eserler yazılmaya başlandığında "Yedi Kıraat" tabiri bilinmiyordu. İlk defa kıraat ilmini yazan Ebu Ubeyde el-Kasim b. Selam (828), Ebu Cafer et-Taberi (922) ve Hatim es-Sicistani (868)'dir. Hicretin ikinci yılından itibaren Müslümanlar, kendi imamlarının (hocalarının) okuyuşunu diğerlerinden tercih edince bu "Yedi Kıraat" tabiri meşhur olmuştur. Böylece;

- a) Mekke'de Abdullah b. Kesir (737)'in kıraati
- b) Medine'de Nafi (785)'in kıraati
- c) Şam'da İbnu Amir (736)'in kıraati
- d) Basra'da Ebu Amr (770) ve Ya'kub (820)'un kıraati
- e) Kufe'de Hamza (803) ve Asım (744)'in kıraati

Bu hocalar içinde İbn Amir ile Ebu Amr hariç diğerleri Arap değildir. Kıraatları (Kur'an okunuşlarını) yedi gruba ayıran hicri üçüncü asırda Ebu Bekr b. Mücahid (935)'dir. Onun bu tasnifi daha sonra halk ve ilim camiasınca benimsenmiştir. Bu yedi kıraatın en doğru olduğu üzerine ümmet icma etmiştir. Daha sonra bu yedi kıraata üç kıraat daha ilave edilerek ona tamamlanmıştır. Daha sonra buna dört kişi daha ilave edilmiştir. Bu okunuşlar bu şekilde günümüze kadar tevatür şeklinde gelmiştir.

Kıraat ilmine ve öğrenilmesine Müslümanlar büyük önem vermişlerdir. Kıraat okulları Endülüs'e hicri dördüncü asırda girmeye başlamıştır. İlk defa Endülüs'te kıraat eğitimini veren et-Talammeki (1037)'dir. Onu el-Kaysi (1045) takip etmiştir. Daha sonra Ebu Amr Osman b. Sa'id ed-Dani (1052) bu konuda

en önemli eseri (et-Teysir) yazmıştır. Bu kitabın ezberlenmesini kolaylaştırmak için Muhammed b. Fire eş-Şatibi (1193) tarafından "Şatibiye" adıyla manzum hale getirilmiştir.

Yedi Kıraat ve Hocaları

1. Nafi: 698 yılında İsfahan'da doğmuş, 785 yılında Medine'de vefat etmiştir. Yedi imamdan birincisidir. Kıraati Medine'deki Tainlerden almıştır. Kendisinden İmam Malik, İbnu Mücahit ve birçok kimse rivayet etmiştir. Kıraattaki senedi mütevatir olarak Hz. Peygamber (sav)'e ulaşmaktadır. Senet zinciri şöyledir.

Nafi, Ebu Cafer Yezid b. El-Ka'ka, Ebu Davut el-A'rac, Şeybe b. Nesah, Ebu Abdullah el-Hüzeli, Ebu Yezid b. Ruman, Ebu Hüreyre, İbni Abbas, Abdullah b. Ayyaş b. Ebi Rabia, Ubey b. Ka'b, Resulullah (sav)

Nafi'nin iki meşhur ravisi de Kalun (737) ve Verş (728)'dir.

2. Abdullah b. Kesir: Aslen İran'lı olup 665 yılında Mekke'de doğmuştur. Mekke'deki kıraat okulunun hocasıdır. 737 yılında vefat etmiştir. Tabiindendir. Rivayet zinciri şöyledir: Abdullah b. Saib, Übeyy b. Ka'b ve Ömer b. Hattab'tır. Ravileri; el-Bezzi ve Kunbül'dür.

3. Ebu Amr: Basralıların kıraat hocasıdır. 770 yılında vefat etmiştir. Mücahit, Hasan Basri ve Said b. Cübeyr'den kıraat ilmini almıştır. (Rivayet zincirinin tamamını alıp uzatmak istemiyoruz.). Ravisi ed-Duri ve es-Susi'dir.

4. İbnu Amir: Tabiindendir. Şam'da yaşamış, Şam kıraat okulunun kurucusudur. 736 yılında vefat etmiştir. O, kıraat ilmini Ebu Derda'dan ve El-Muğire'den almıştır. Ravileri; Hişam ve İbnu Zekvan'dır.

5. Asım: Tabiindendir. Kufe'de Abdurrahman Sülemi'den sonra Kufe'deki kıraat okulunun başına geçmiştir. 744 yılında Kufe'de vefat etmiştir. O, kıratı es-Sülemi, Zirr b. Hubeyş ve Ebu Amr eş-Şeybani'den almış, bu üçü de Abdullah b. Mesud'dan kıraatı almışlardır. Ravileri; Ebu Bekr Şu'be ve Hafs'dır. Bugün yeryüzündeki Müslümanların çoğu Kur'an'ı Asım kıraatinin Hafs rivayeti üzerinde okumaktadırlar.

6. Hamza: Tabiinden olup Asım'dan sonra Kufe'deki kıraat okulunda ders vermiştir. Kıraati A'meş'ten almıştır. Onlarda İbni Mesud'dan almışlardır. Ravileri; Halef ve Hallad'dır.

7. Kisai: Hamza'dan sonra Kufe'deki kıraat okulunun başına geçmiştir. Aynı zamanda önemli bir dil âlimidir. Kıraati Hamza'dan almıştır. Ravileri; ed-Duri ve Ebul Haris'tir.

Yedi Kıraat hocalarının dışındaki imamlar da şunlardır.

a) Yedi kıraat imamına eklenen üç kişi: Yakub el-Hadrami, Halef b. Hişam b. Saleb, Ebu Cafer Yezid b. El-Ka'ka. Bunlara "On Kıraat İmamı" denir.

b) On dört kıraat imamı da bu on imama ilave edilen şu dört kişiden oluşur: Hasan Basri, İbnu Muhaysin, Yahya b. El-Mubarek el-Yezidi ve Ebul Ferec Muhammed b. Ahmed eş-Şenbuzi'dir.

c) Şaz Kıraatler: Bunların dışında şaz adını verdiğimiz yaygın olmayan veya mütevatir derecesine ulaşmayan kıraatlerdir. Bunlarla ilgili çeşitli kitaplar yazılmıştır.

Günümüzde Yaygın Olan Kıratlar

a) Hafs Rivayetine göre Asım Kıraati: Bugün yeryüzündeki Müslümanların çoğu bu kıraati tercih etmekte ve mushaf'lar bu kıraata göre yazılmaktadır.

b) Verş Rivayeti ve Nafi Kıraati: Mısır hariç kuzey Afrika ülkelerinden bazılarında okunmaktadır. Bu bölgelerdeki mushaf'lar bu kıraati esas alarak basılmaktadır.

c) Ebu Amr Kıraati: Sudanlılar tarafından okunan kıraattir.

Bunların dışında kalan kıraatler ise ancak ilim ehli tarafından bilinmekte ve okunmakta olup, halk bunları bilmemektedir.

Kıraat Eğitimi

Kıraat eğitimi genelde şu yollarla yapılmaktadır:

a) Okuma (Arz): Talebe, hocasının önünde Kur'an okur ve hoca onu dinler.

b) Dinleme (İstima): Hoca okur ve talebe onu dinler.

c) Hem okuyup hem dinleme: Daha çok günümüzde kullanılan bir yöntemdir. Özellikle Kur'an kurslarında bu yol kullanılmaktadır.

Kıraat Diploması

Kıraat öğrenen talebeye hocası tarafından icazetname verilir. Bunun için camilerde icazetname törenleri takip ve tertip edilir. İcazetname alan bir talebe bundan sonra o kıraat üzerinden ders verebilir.

b) Tefsir Okulları:

Kur'an, en temel kaynağımız olduğundan onun bizlere neler söylediği tarih boyunca tüm Müslümanların ilgisine mazhar olmuştur. Kur'an'ın tefsiri alanındaki ilk çalışmayı bizzat Peygamber Efendimizin kendisi yapmıştır. Bu tefsir de bizzat Cebail kanalıyla yapılan bir tefsirdir. Hadis kitaplarımızda tefsir bölümleri bulunmaktadır. Hz. Peygamber (sav)'den sonra bu çalışmayı sahabe yaptı. Ashaptan tefsir alanında şöhret sahibi olanlar şunlardır: Ali b. Ebi Talib, Abdullah b. Mesud, Ubeyy b. Ka'b, Abdullah b. Abbas, Ebu Musa El Eşari, Zeyd b. Sabit, Abdullah b. Zubeyr'dir. Müslümanlar, Kur'an'ın tefsiri için ehli kitaptan da görüş alıyorlardı. Özellikle Yahudi ve Hristiyan olup Müslümanlığı benimseyen kişiler eski kitaplardaki bilgilerin Müslümanlara nakl edilmesi-ne ve tefsir kitaplarına girmesinde büyük rol oynamışlardır. Bunların en ünlüsü Abdullah b. Selam, Ka'bul Ahbar ve Vehb b. Münebbih'tir. Bunların çalışmaları, bir anlamda tefsirde israiliyatın yolunu da açmıştır. Müslümanlar özellikle Hristiyanlık ve Yahudilikle ilgili konularda veya Kur'an'da geçen kıssalar hakkında eski kitaplardan ve bu şahıslardan yararlanmışlardır.

Aslında her dönem ve çağdaki insanlar kendi çağlarını anlamak ve kendi çağlarının sorunlarını Kur'ani bir çözüme kavuşturmak için tefsir çalışması yapmışlardır. Bu nedenle dünya durdukça tefsir çalışmaları da devam edecektir.

Şimdi İslam tarihindeki önemli tefsir okulları ve eğitim programlarını kısaca anlatalım.

a) İbn-i Mesud ve Okulu: İbni Mesud, Irak tefsir okulunun temelini atan kişidir. Bu okulda yetişen büyük zatlar, daha sonra İslam ilim bayraktarlığını yapmışlardır. Bunlar; Alkame, Mesruk, el-Esved, Şa'bi, Hasan Basri, Katade ve Sa'id b. Cübeyr'dir. İbni Mesud'un tefsiri daha çok rey ekolüne mensuptur.

İbni Mesud'un eğitim metodu da şöyleydi. Önce bir sureyi okur, sonra bütün gün o sureyi tefsir ederdi. Buradaki tefsir sadece bir açıklama değil, aynı zamanda ayetteki fıkhi hükümleri, sebebi nüzulleri, nasih ve mansuhların anlatılması şeklindeydi. O, aynı zaman-

da müteşabih ayetler hakkında tevil yoluna başvurmuştur. İbni Mesud'un tefsirini Taberi tefsirinde geniş bir şekilde bulunmaktadır.

b) Abdullah b. Abbas ve Okulu: Tefsir alanında şöhrete ulaşan en önemli kişi İbni Abbas'tır. İbni Abbas, Tefsir derslerinde sadece tarihten, eski Arap şiirlerinden, Kitap ehlinin rivayetlerinden yararlandığını görmekteyiz. İbni Abbas okulunun en büyük öğrencisi ve bu okulu yaşatan kişi İkrime'dir. İbni Abbas, aynı zamanda Mekke okulunun da kurucusudur.

c) Taberi: Muhammed b. Cerir et-Taberi, tefsirde rivayeti esas almıştır. Onun tefsiri, kendisinden önceki yapılan tüm çalışmaların toplandığı bir ansiklopedi mahiyetindedir. Bu nedenle selefin görüşlerini araştırmak isteyen araştırmacılar öncelikle onun tefsirine bakarlardı. Taberi'nin büyüklüğü bu haberleri sadece toplayarak kaybolmasını engellemesi değil, bu haberlere kendi görüş ve tevilini de katmasıdır.

Tefsir üzerine yapılan çalışmalar tüm İslam tarihi boyunca devam etmiştir. Aslında her dönem ve çağdaki insanlar kendi çağlarını anlamak ve kendi çağlarının sorunlarını Kur'ani bir çözüme ka-

vuşturmak için tefsir çalışması yapmışlardır. Bu nedenle dünya durdukça tefsir çalışmaları da devam edecektir. Bir anlamda insanlar Kur'anı değil çağlarını anlamaya çalışmışlardır. Bu nedenle her dönemin meşhur olmuş tefsir kitapları aynı zamanda o dönemin sosyal, siyasal ve kültürel ortamını da bize anlatmış olmaktadır.

Tefsir okulları, daha çok hadis, kelim ve fıkıh okulları ile birlikte yürümüştür. İyi bir tefsir çalışması yapabilmek için, hadis, fıkıh, Arap dili ve tarih bilmek gerektiğinden tefsir çalışması yapanlar çok yönlü olmuştur. Taberi'nin bir tarihçi ve aynı zamanda bir müctehit olması tesadüfî değildir.

ALLAH RESULÜ'NÜN ÇOK BOYUTLU İKLİMİ: ESMÂÜ'N-NEBİ

Mehmet Nezir GÜL

Eğitimci, Yazar

mehmetnezirg@mynet.com

Esmâ

Canlı cansız her bir nesnenin, varlığın bir ismi vardır. Allâhu Teâlâ, Hz. Âdem'i yaratıktan sonra ona, eşyaların, çevresindeki varlıkların isimlerini ve insana has bir eylem olarak konuşmayı öğretmiştir.¹ O günden itibaren insanlar konuşmuş, eşyaya, insanlara ve hatta hayvanlara bile sayısız isim vermiştir.

Bizler birbirimizi isimlerimizle, bazen de sıfat ve unvanlarımızla çağırırız.

İsimlerimizin olduğu veya anıldığı yerlere kulak kabartırız.

Bir metinde ismimiz varsa daha ilgili oluruz. Dikkatimizi ister istemez oraya yoğunlaştırırız.

Bizimle aynı ismi paylaşan birinin yaptığı güzel bir hareketten kendimize bir pay çıkarırız. Bazen de tersine, bizimle aynı adı taşıyan birinden dolayı, adeta gizli bir utanç ve suçluluk duyarız.

Güzel ve anlamlı bir isme sahip biriyle karşılaşınca, ismi bizde olumlu bir etki bırakır. Anlamı bozuk, yanlış veya anlamsız bir isimle karşılaştığımızda ister istemez bundan olumsuz etkileniriz.

Evet, isimler her halükarda, bir şekilde bizi etkilemektedir.

Kur'an-ı Kerim, en güzel isimlerin Allah'a ait olduğunu² belirtmektedir.

1 - Bakara 2/31

2 - A'raf 7/180

Görüldüğü gibi, Salim'in Hz. Ömer nezdinde büyük bir değeri vardı. Çünkü o biliyordu ki Salim (ra), savaş alanında büyük bir kahraman, orduları idare edecek büyük bir komutandı. Çünkü o biliyordu ki Salim (ra) ilim sahasında bir dahi idi. Özellikle Kur'an öğretiminde o büyük bir âlim idi. Çünkü o biliyordu ki Salim, Kur'ân okuyuşu ile Rasulullah'ı bile mest eden büyük bir hafız ve değerli bir Kur'an öğretmeni idi

Esmâ'ül Hüsna; en güzel isimler O'nundur.

Rabbimizi daha iyi ve doğru bir şekilde tanımamızı sağlayan, gerçek tevhid anlayışına sevk eden bu isimlerin yanı sıra Peygamber Efendimiz (sav)'in de çok sayıda ismi vardır.

Esmâ'ül-Nebi

Peygamber Efendimiz (sav)'in mübarek isimleri demektir.

Hız. Peygamber'in, Kur'an'da, diğer mukaddes kitaplarda ve hadislerde geçen, ashabın onun için kullandığı, dinî ve edebî eserlerde onu vasfetmek için zikredilmiş, derlenmiş isim ve sıfatlarına verilen bir genel kavramdır.³

Allah Resulü (sav)'nın mübarek isimleri genelde övgü anlamı taşımaktadır. Onda var olan, O'nu metheden ve olgunluğunu ifade eden bir takım sıfatlardan oluşmaktadır.

"Klasik Türk Edebiyatı'nda Hz. Peygamber'in dinî kültürümüzde yer alan isimlerinin manzum veya mensur müstakil eserler hâlinde toplanılması bir gelenektir. Esmâ'ül-Nebî türünden bu eserlerde; Hz. Muhammed (sav)'in Kuran-ı Kerim'de, hadislerde, diğer semavî

kitaplarda anılan isimleri ile dinî kültürde O'na verilen adlar ve künyeleri bir araya getirilir. Bu isimlerde; Hz. Peygamber'in ezeli ve ebedî üstünlükleri, hidayeti, rahmeti, şefaati, Cenab-ı Hakk'ın huzurundaki özel yeri, her yönden seçkinliği, ümmetinin gözündeki değeri ve O'na duyulan sevgi ve hürmet dile getirilir. Hz. Peygamber'in medhine mahsus bir tür olan naatlarda bu isimlere yer verilirken, şairler bu adları şairane benzetmeler veya hüsn-i ta'lillerle ele alırlar ve bazı adlarındaki harflerden yola çıkarak ilginç tespitlerde bulunurlar."³

İbn-ü Kayyım, Hz. Muhammed (sav)'in isimlerini iki bölümde değerlendirir:

Birincisi, sadece O'na has olup başka peygamberlerin kendisine ortak olmadığı, kullanmadığı isimler. Muhammed, Ahmed, Mâhî, Hâşir, Âkib gibi. Bu isimleri Peygamber Efendimiz (as)'den önce hiçbir peygamber kullanmamıştır. Sadece kendine has olan isimlerdir.

İkincisi ise; anlamlarında başka peygamberlerin de ortak olduğu ancak Resûlullah (sav) da kemal olarak bulunan isimler. Ona has olan kısmı aslı değil, kemal derecesidir. Resulullah, Nebiyyullah, Abdullah, Şâhid, Beşir, Nezir, Nebiyyur Rahme, Nebiyyut Tevbe...⁴

İbn-ü Kayyım'ın bu tasnifine iki bölüm daha ilave etmemiz gerekiyor.

1. Asıl itibarıyla, Yüce Rabbimize ait sıfatlardan olduğu halde, özellikle Kur'an'da, Peygamber Efendimiz için de kullanılan isimler. Allah'a ait isimlerin Peygamber Efendimiz (as)'e de verilmiş olması, O'nun şân ve şerefine yüceliğine işaret eder. Buna örnek olarak şu isimleri verebiliriz: Rauf, Rahîm, Hak, Nur... gibi.

2. Bu grup ise, gerek dini ve edebî eserlerde gerekse farklı İslam toplumlarında değişik zamanlarda kullanılan isimlerdir. İmamü'l Müttekîn, Resûlü's Sakaleyn, Miftâhü'l Cenneh... gibi.

Peygamber Efendimiz (sav)'in Kaç İsmi Vardır?

Allah Resulü (sav)'nın hayatını, şemailini anlatan eserlerde Hz. Peygamber'in isimleriyle

3 - Prof. Dr. Emine Yeniterzi, Edebiyatımızda Hz. Peygamber'in İsimleri ve Harflere Dair

4 - İbn-i Kayyım, Zadü'l Mead 1/83-84

le ilgili bölümler yer almaktadır. Bu bölümlere baktığımız zaman farklı sayıda isimler görmekteyiz. Bununla ilgili oluşturulan listeler yüzlerce isim/sıfattan oluşmaktadır.

Kimi âlimler Allah'ın Esmâ'ül Hüsna'sı adedince ismi olduğunu ifade etmişlerdir.⁵

Ebubekir İbnu'l Arabi, Allah'ın bin ismi, Resulullah'ın da bin ismi olduğunu söyler.⁶

"Allah Resulü (sav)'nın çok isminin olması, onun zatı şerefine delalet eder. Hz. Muhammed'in çokça isminin olması ümmeti için de bir övünç vesilesidir."⁷

Peygamber Efendimiz (sav)'in mübarek bazı isimlerini zikrettiği hadislerde, Muhammed, Ahmet, Mahi, Haşir, Akip, Melahim, Nebiyyü't Tevbe, Nebiyyü'r Rahmeh, Seyyidü' Beni Âdem gibi isimler geçmektedir.

Hadislerde geçen bu isimler, Allah Resulü (sav)'nın sadece kendisine ait olan isimlerdir. Hz. Muhammed'in isimlerin sadece bunlardan oluştuğunu iddia etmek gayet yanlış olur. Bunları Efendimiz'in zikrettiği isimler olarak görmek gerekir.⁸

Allah Resulü (sav)'nın sadece kendisine ait olan isimleri vardır.

Daha önceki peygamberler için de kullanılan ancak Peygamber Efendimiz'de zirvesini gördüğümüz isim/sıfatları vardır.

Âlimlerimizin Kur'an ve sünnette yer alan bilgilerden hareketle, eserlerinde zikrettiği, kaydettiği, belirlediği isimler vardır.

Bu isimler, Tüm Zamanların Efendisi'ni daha iyi anlamamıza ve bilmemize yardımcı olmaktadır.

Edebî Eserlerde Peygamberimizin İsimleri

Sen, Ahmed-ü Mahmud-u Muhammed'sin Efendim

Hak'tan bize Sultan-ı Müeyyedsin Efendim!
Şeyh Gâlip

Edebiyatımızda, pek çok duygu ve düşüncenin, edibâne yazıldığını ve söylendiğini belirtmemiz fazla bir abartı sayılmaz. İstisnaları olmakla birlikte, İslam inancının şekillendirdiği bir toplum düzeninde yaşayan o insanlar, çağlar boyu tekrar edilen şiirler ve eserler kaleme almışlardır.

Doğrudan anlamasak da bizler bu eserleri büyük bir zevkle okumakta ve anlamaya çalışmaktayız.

Bu çerçevede dikkatimizi çeken husus, Allah Resulü (sav)'nın çok daha edibâne anıldığı ve hakkında yazılan şiirin adeta zirveye çıktığıdır. Anlatılan Tüm Zamanların Efendisi olunca kalem, zihin, duygu ve heyecan başkalaşmaktadır.

Bundan daha tabi bir durum da olamaz...

Allah Resulü (sav)'nın isimlerinin geçtiği metinlerde, O'ndan bahseden şiir ve yazılarda bilinen isimlerin dışında da bazı güzel isim ve sıfatlar kullanılmaktadır. Hem Türkçe'nin zenginliğini göstermesi, hem de Peygamber Efendimizi yüceltme, ona değer verme bakımından dikkat çeken bu isimler gerçekten harika ifadelerdir.

Bu harikalığı yansıtan bir başka güzellik ve hassasiyet de şudur: Hem yazılı metinlerde hem de sözlü ifadelerde, sıfat ve isimlerinin başına, saygı, övme ve yüceltme anlamına gelen "Hazret" (Hz.), sonuna ise "Efendimiz" ifadeleri eklenerek gönüllerden saygı ve muhabbet parıltıları yayılmaktadır. Canlar sana kurban olsun efendim...

Bu konuda değişik kaynaklarda tespit edebildiğimiz bazı isim ve sıfatlar şunlardır:

Ahmed-i Muhtâr: Seçilmiş, seçkin olan Ahmed (sav)

Bahr-i Kerem: Cömertlik denizi.

Bâis-i Hilkat-ı Kâinat Hazretleri: Kâinatın yaratılışına vesile, sebep olan Efendimiz.

Bedr-ü'd- Dücâ: Karanlığı gideren ay.

Cân: Sevimli, yakın dost, çok sevilen, gönül.

Cenâb-ı Peygamber Efendimiz: Şerefli, ulu, yüce Peygamber Efendimiz (as)

Dost: Sevilen, sığınılan kişi.

Dürr-i İstifâ: Seçilmiş inci, seçkinlik incisi.

Dürr-i yektâ: Tek, biricik inci.

Efsah/Efsah'ül- Kelâm Efendimiz: En güzel konuşan, sözleri en açık ve anlaşılır olan Efendimiz.

Fahr-i Âlem: Âlem'in övünç ve iftihar.

Fahr-i Kâinat: Kâinatın en şerefli.

Fahr-i Kevneyn: İki cihanın ulusu.

Fahr-ü'l-Kirâm: Cömertlerin en büyüğü.

Fahr-ü'l Mürselîn: Gönderilenlerin en şerefli.

Fahr-ü'l-Verâ: Günah ve şüpheli şeylerden sakınanların övüncü, öncüsü.

Gül: Edebiyatımızda Peygamberimizin sembolü. Kıyası olmayan.

Habîbullâh: Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed (sav)

5 - İbrahim Canan Kutubi Sitte c.15 s.345

6 - Sahih-i Müslim A. Davudoğlu Şerhi c.10 s.141

7 - Sahih-i Buhari, Tecrid-i Sarih c.10 s.41

8 - Hüseyin Algül, İslam Tarihi c.1 s.129, İ. Canan, Kütüb-i Sitte, c.15 s.345

Habîb-i Kibriyâ: Büyük, yüce ve ulu olan Allah'ın sevgilisi.

Hâce-i Kâinat: Kâinatın bilgini, ulusu, hocası.

Halîl-i Rabb'il- Celîl Hazretleri: Yüce Rabbinizin dostu Efendimiz (as).

Hâtemü'l-Vahy: Vahiy mühürü, vahiy gönderilenlerin sonuncusu.

Hayrû'l-Beşer: İnsanlığın en hayırlısı.

Hayrû'l-Berîyye: İnsanların en hayırlısı.

Hayrû'l- Verâ: Maklûkâtın en hayırlısı.

Hazret-i Fahrû'r-Rûsul: Resullerin en övülen, Efendimiz (as).

Hazret-i Şâh-ı Resûl: Resullerin şâhı Efendimiz (as).

Hazret-i Şâhenşeh-i Kevneyn: İki dünyada şâhlar şâhı.

Hazret-i Şâhenşeh-i Zîşân: Şanlı padişah Efendimiz (as).

Hulasâ-i Mevcûdât Efendimiz: Var kılınan tüm mahlûkâtın özü.

İki Cihân Serveri: İki dünyanın başı, büyüğü.

İki Cihan Sultanı: İki dünyanın padişahı.

İmâm'ül- Enbiyâ: Nebilerin, peygamberlerin önderi.

Kaabe Kavseyn: Hz. Muhammed'in, göğe yükselmesinden sonra, Allah'a, iki yay boyu yaklaşması.

Kerîm'üs-Şân: Cömertlikle şân-şöhret bulan, bir özelliği de kerim olması.

Mahbûb-i Âlem Efendimiz: Âlemin sevgilisi Efendimiz (as).

Mahbûb-i Hudâ: Allah'ın sevgilisi.

Melce-i Âsî: Günahkarların sığınağı.

Melce-i Fukara ve Şefî'i Rûz-i Cezâ Efendimiz: Fakirlerin sığınağı ve ceza gününün (ahiret) şefaathçısı.

Muhtâr-ı Hakk: Cenab-ı Hakkın seçkin, seçilmiş kulu.

Mürşid-i A'zam: En büyük kılavuz, yol gösterici.

Nâzenîn-i Hazreti Yezdan: Hazreti Allah'ın bilinen, nârin, nâhif (elçisi).

Nebîyy-i Efdal-ü Emced: Çok faziletli ve şerefli nebi.

Nûr-u Âlem: Âlemin aydınlığı, âlemi aydınlatan.

Nûri Mübîn: Hz. Muhammed'in nuru, ruhaniyeti.

Peygamber-i Ekber: En büyük peygamber.

Peygamber-i Zîşân Efendimiz: Şanlı peygamberimiz.

Pîş Kadem: Hayır ve güzellikte önde giden.

Ravdâ-ı Cennet Efendimiz: Cennet bahçesi.

Resûl-i Kibriyâ: Yüce ve büyük peygamber.

Resûl-i Müctebâ: Seçilmiş peygamber.

Resûl-i Muhtâr Hazretleri: Seçilmiş peygamber efendimiz hazretleri.

Resûl-i Mutlak: Şeksiz- şüphesiz, kayıtsız şartsız peygamber.

Resûl'ü's-Sekaleyn: İnsanların ve cinlerin peygamberi.

Resûl-i Hâlık-i Yektâ: Allah'ın biricik elçisi.

Risâlet-Meâb: Elçilik eden, sığınılacak makam. Yücelik ifadesidir.

Risâlet-Penâh: Peygamberlerin sığınacağı yer.

Server-i Enâm Efendimiz: Yaratılmışların başı.

Server-i Enbiyâ: Nebilerin başı, efendisi.

Seyyid-i Kâinat: Kâinatın efendisi.

Seyyid-i Nev'i Beşer: İnsanların efendisi.

Seyyidü'l-Ebrâr: Hayır sahiplerinin, dindarların efendisi.

Seyyid'ül- Kevneyn: İki cihanın efendisi, ulusu.

Seyyid'ül- Mücâhidîn Efendimiz: Cihad edenlerin, mücahidlerin efendisi.

Seyyidü'l-Mühacirîn: Allah yolunda göç edenlerin efendisi.

Seyyid'ül- Mürselîn: İnsanlığa gönderilen peygamberlerin efendisi.

Sıdk-u Safa Ma'deni: Doğruluk, huzur, saflık ve berraklık kaynağı, merkezi.

Sultân'ül- Enbiyâ Efendimiz: Peygamberlerin sultanı.

Sultânü'l-Dervîşân: Dervişlerin sultanı.

Şafî'i Yevm-i Arasat: Arasat gününün meydanının şefaathçısı.

Şahna-i Çehârûm: Dördüncü kanun düzenleyen. (Kendisine kitap verilen dördüncü peygamber.)

Şahna-i Deryâ-yı İşk: Aşk denizinin bekçisi.

Şahna-i Şeb-ü Seher: Gece ve gündüzün bekçisi.

Şahna-i Gavgâ-i Kıyamet: Kıyamet gününün adalet ve emniyetini sağlamakla görevli.

Şerîf-i Müctebâ: Şerefli, seçkin, temiz peygamber.

Zât-ı Pâk-i Mustafâ: Kişiliği tertemiz, pâk olan Mustafa (sav).

Zât-ı Risâlet: Peygamberlik sahibi.

Zübde-i Kâinat: Kainatın özü. (10)

(10) Bu konuda daha geniş bilgi için şu çalışmamıza bakılabilir: Mehmet Nezir GÜL, Esmâün Nebi, Resulullahın İsimleri, Nesil Yay. 2008 İst.

Edebiyatımızda geçen bazı isimleri tespit ederken yararlandığımız temel kaynaklar: Dr. Mustafa Tatçı, Yunus Emre Dîvânı-İnceleme Kültür Bakanlığı Yay. Ank. 1990 c.1 s.119, Prof. Ali Yardım Peygamberimizin Şemâilî sh. 434-435, N.Pekolcay-S.Eraydın, İslâmî Türk Edebiyatına Giriş s.157-192, M.Orhan Soysal, Eski Türk Edebiyatı Metinleri, MEB Yay. İst. 2002, Emine Yeniterzi, Türk Edebiyatında Na'tlar, TDV Yay. Ank. 1993 Giriş Bölümü

Kurrâ Sahâbîlerden Meşhur

Abdullah ibn-i Mes'ud (ra) (?-32/652-653)

Dr. Nuh SAVAŞ

Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Öğretim Görevlisi

Adı Abdullah, künyesi Abdurrahmandır. Babasının adı Mes'ud, annesinin adı Ümm-i Abd'dir. Babası hakkında kaynaklarda fazla bir bilgiye rastlanmıyor.

Herkesin bildiği gibi İbn-i Mes'ud (ra), kâri, muhaddis, müfessir ve fakîh bir sahâbidir. Aynı zamanda ilk Müslümanlardandır.

Meşhur kârî, fakih ve muhaddis olan Abdullah, gençliğinde Ukbe b. Ebi Muayt adında

birinin koyunlarını güderek çobanlık yapmıştır.

Abdullah b. Mes'ud'un Hz. Peygamber (sav) ile ilk tanışması şöyle olmuştur: O, Ukbe b. Ebi Muayt'ın koyunlarını güdüyordu. Bir gün Rasûlullah (sav) ve Hz. Ebu Bekir (ra) onun koyun otlattığı semtten geçiyorlardı. Rasûlullah ona sütünün olup olmadığını sordu. O da Rasûlullah (sav)'a kendisinin çoban

olduğunu ve bu koyunların emânet olduklarını söyledi. Bunun üzerine Rasûlullah (sav): “Yavrulamamış ve süt vermeyen (kısır) bir koyunun var mı? Bana gösterir misin?” dedi. O da koça gelmemiş (kısır) bir koyun gösterdi. Rasûlullah (sav) koyunun memesini tutup sağımaya başladı. Gerçekten kısır koyundan süt sağıp Hz. Ebu Bekir’e verdi. Hz. Ebu Bekir (ra) içtikten sonra kabı Rasûlullah (sav)’a uzattı, o da içtikten sonra koyunu salıverdi.¹ Bu mucizeyi gören geleceğin büyük öğretmeni İbn Mes’ud (ra), o gün İslamla müşerref oldu ve o günden sonra da, Hz. Peygamber (sav)’in yanından hiç ayrılmadı.

O, İslamiyetle müşerref olduğu sıralarda Müslümanlar Hz. Peygamber (sav) ile açıktan açığa ibâdet etmeye, yüksek sesle Kur’an okumaya henüz cesaret edemiyorlardı. Çünkü böyle bir hareket, müşriklerin bütün câhilî duygularını kabartıp, onları kendilerine karşı daha da canice davranmalarına sebep olacaktı. Bu nedenle Müslümanlar bu gibi davranışlardan kaçınıyorlardı.

Ama Abdullah İbn Mes’ud (ra), Hz. Peygamber (sav) ve ashabının, şimdilik açıktan Kur’an okumanın ve ibadet yapmanın, tehlikeli bir hareket olduğunu, özellikle Mekke’de kendisini himaye edecek büyük bir âilenin bulunmadığını, müşriklerin ona karşı pervasızca davranarak kendisini incitebileceklerini söylemelerine rağmen, o: “Beni, onların şerrinden Allah korur!” diyerek kalktı, Kâbe’ye gitti. O sırada Kureyş müşriklerinin büyükleri toplanmış, Harem’de bir meseleyi görüşüyorlardı. Tam o sırada İbn-i Mes’ud (ra), yüksek ve güzel bir sesle besmele çekerek Kur’ân-ı Kerîm’den Rahman sûresini okumaya başladı. Herkes hayretler içerisinde kaldı. Bu cesur adamı cezalandırmak ve ona bir daha Kur’ân okumaması ve hatta İslamı terk etmesi için onu, kızgın kumlar üzerine yatırıp eziyet etmeye başladılar. Onu zorladılar, dövdüler, kafasını yarıp kanlar içerisinde bıraktılar ama yine de o, pes etmedi ve Kur’ân okumaya devam etti, onlar da onu dövmeye. Bu durum, İbn Mes’ud (ra) düşüp bayılıncaya kadar devam etti.

Bu olay üzerine Abdullah İbn Mes’ud (ra) hastalandı ama içinde yanan iman ateşi zerre kadar sönmedi, maneviyatı asla sarsılmadı. İbn Mes’ud (ra), ilk fırsatta aynı hareketi tekrarlamış; yine Kureyşliler’in toplandıkları yerlerde Allah kelâmını en yüksek sesle oku-

Onu zorladılar, dövdüler, kafasını yarıp kanlar içerisinde bıraktılar ama yine de o, pes etmedi ve Kur’ân okumaya devam etti, onlar da onu dövmeye. Bu durum, İbn Mes’ud (ra) düşüp bayılıncaya kadar devam etti.

yup Hz. Peygamber (sav)’den sonra ilk kez Kâbe’de Kur’ân okuyarak müşriklere İslâm mesajını tebliğ etti.²

Bunun yanı sıra İbn Mes’ud (ra), İslâm’a girdiği günlerden itibaren ilimle uğraşarak kendini göstermişti. Rasûlullah ondaki bu ilgi ve şevki sezerek: “Sen, muallim olacak bir gençsin.” buyurmuşlardı. Gerçekten İbn Mes’ud (ra) her anını ilim tahsili ile geçirmiş, Hz. Peygamber (sav)’in deniz gibi ilminden yararlanmak için fırsatı ganimet bilmisti.

İslâmı müşerref olanların altıncısı olan İbn Mes’ud’u, basit bir çobanlıktan büyük bir kârilîğe ve öğretmenliğe yükselmişti. Onu bu mertebelere yükselten değer; tabi ki önce onun imanı, ardından da Kur’ân’a ve ilme vermiş olduğu değerdir.

İslâm’ı kabul ettikten sonra hep Kur’ân-ı Kerim ezberlemiştir. Kendi ifâdesiyle hıfzettiği yetmiş sûreyi Hz. Peygamber (sav)’in huzurunda okumuştur. Sahabiler arasında hiç kimse bu konuda kendisiyle rekabete girişmemiştir. Abdullah İbn Mes’ud (ra) Kur’an’ın tamamını ezberleyerek önce kendisini bu dalda hakkiyle yetiştirmiş daha sonra da Hz. Muhammed (sav) kendisini liyakatli görerek, onu öğreticiliğine atamıştır.

Abdullah İbn Mes’ud’un bu atılımı ve cesareti, müşriklerin ona büyük düşman olmasına neden olmuştu. Bu nedenle İbn Mes’ud (ra) Mekke’yi terk etmek ve hicret etmek zorunda kalmış, önce Habeşistan’a ardından da Medine’ye hicret etmiştir. Rasûlullah da, ona bir yer göstererek Medine’de yerleşmesini sağlamıştır.

1 İbn Sa’d, Tabakat, 111, 150–151

2 İbnü ‘l-Esir, Üsdü ‘l-Gâbe, I II, 256–257

Huneyn gazvesindeki bozgun esnasında Rasûlullah (sav)'ın yanından hiç ayrılmamıştı. Rasûlullah da onun bu fedâkârlığını takdirle yâd etmişti.

Öte yandan İbn Mes'ud (ra), bütün büyük savaşlara katılmış ve hepsinde de Allah yolunda şehid olmak gayreti ile savaşmış ve önemli fedâkârlıklar göstermiştir. Uhud, Hendek, Hudeybiye, Hayber gazveleriyle Mekke'nin fethinde Rasûlullah (sav) ile birlikte bulunmuş, Huneyn gazvesindeki bozgun esnasında Rasûlullah (sav)'ın yanından hiç ayrılmamıştı. Rasûlullah da onun bu fedâkârlığını takdirle yâd etmişti.

İbn-i Mes'ud (ra) Hz. Peygamber (sav)'in vefatından sonra kısa bir müddet, inzivaya çekildi. Fakat Hz. Ömer (ra) devrinde yeni fetihlere başlandığı zaman cihad için Suriye cephesine gitti. Hz. Ömer (ra) de, Hicrî yirminci yılında onu, Kûfe kadılığına tayin etti. Kadılık görevinin yanı sıra Beytül-mâl'in muhafazası ile ilgilenecek, asıl önemlisi de halkın dinî eğitiminden sorumlu olacaktı. Hz. Ömer (ra) bununla ilgili olarak Kûfe halkına gönderdiği mektupta şöyle diyordu:

"Size Ammâr b. Yâsir'i emir, İbn Mes'ud'u da, öğretmen olarak gönderiyorum. Beytül-malınıza da İbn Mes'ud'u tayin ettim. Bunların her ikisi de Bedir ehliindendirler. Onları dinleyin ve onlara itaat ediniz. İbn Mes'ud'u yanımda alıkoymak istiyordum ama sizi kendime tercih ettim."

İbn Mes'ud (ra), Rasûlullah (sav)'ın en özel, en mahrem dostlarından ve sırdaşlarından³. Bu nedenle o, son derece geniş bilgiye sahipti. "Onun, o devre ait bilmediği yoktu." dersek mübalâğa etmiş olmayız. O, Kur'an'ı ve Kur'an'daki hükümleri en iyi bilen zatlardandı. ⁴ Rasûlullah onun hakkında şöyle buyurmuştu: "Kur'an'ı dört kişiden öğreniniz: İbn Mes'ud, Muaz b. Cebel, Übey b. Kaab ve Ebu Huzeyfe'nin mevlâ'sı Sâlim'den." ⁵

İbn Abbas (ra) da, İbn Mes'ud (ra) hakkında şöyle der: "Kur'an'ın en büyük tercümanıdır." İbn Mes'ud (ra), Kûfe'de bütün talebelerine Kur'an-ı Kerim, hadîs ve fıkıh okuturdu. Talebeleri arasında büyük şöhret olanlar da vardı. Alkame, Mesruk, Esved, Abîde, Kâdî Şüreyh, Ebu Vâil vs. gibileri. Kendisi liyakatli ve eğitimciliğinin şuurunda bir öğretici olduğu için öğrencileri onu derin bir iştiaqla dinlerler ve derslerini aşk ve şevkle alırlardı. Bu nedenle her birisi büyük âlimlerden olmuşlardı.

İbn Mes'ud (ra), her şeyi birinci elden Hz. Muhammed (sav)'den öğrenmesine, kıraatinde başka bir mükemmellik olmasına ve Hz. Muhammed (sav)'in övgüsüne mazhar olmasına rağmen, kendi re'yi ile Kur'an tefsiri hususunda son derece ihtiyatla hareket ederdi. Bilmediği konularda asla tahmini hükümler vermezdi.

Bir gün Mescitte İbn Mes'ud (ra), güzel sesle Nisâ sûresini okuyordu. Rasûlullah (sav) Hz. Ebu Bekir (ra) ve Hz. Ömer (ra) ile birlikte mescide gelmiş ve onu zevkle dinledikten sonra şöyle demişlerdi: "İbn Mes'ud! Ne dilersen dile, nail olursun!"⁶

Gerçekten de İbn Mes'ud'un kıraati son derece güzeldi. Rasûlullah (sav), Kur'an'ı ona talim ettikten sonra, sesinden dinlemek isterdi. İbn Mes'ud (ra), bir gün Rasûlullah (sav)'a: "Biz Kur'an'ı sizden okuduk, sizden öğrenmedik mi?" demiş, Rasûlullah (sav) da şöyle buyurmuştu: "Evet ama ben Kur'an'ı başkalarından dinlemek isterim."

Öğretmenler olarak, İbn Mes'ud ve benzerlerinden ciddi anlamda dersler çıkarıp hedefimizi belirleyerek yolumuza devam etmeliyiz. Çünkü biz, İbn Mes'ud (ra) ve benzerlerinin hayatlarına baktığımızda, bir öğretmenin azmini, sebatını görüyor ve idealist bir öğretmenin öyle olması gerektiğini de anlıyoruz. Bunun içindir ki İbn Mes'ud'un taşıdığı vasıfları taşıyan bir öğretmen şuurlu ve idealist bir öğretmendir. Bu vasıfları taşıyan şuurlu bir öğretmen, gerektiğinde her türlü fedakârlığa katlanan bir öğretmendir. Bu onurlu mesleği İbn Mes'ud (ra) gibi şerefli bir şekilde icra edebilmek için bu hususta bize ihtiyaç duyulduğunda hiç tereddüt etmeden ve azami derecede hassasiyet göstermeli, daha titiz ve daha izzetli davranıp gereken fedakârlığı yapmalıyız.

3 İbn Sa'd, Tabakat, 111, 153

4 Buhârî, Fadâilu Ashâbi'n-Nebi, 37

5 Buhârî, Fezâilü'l Kur'an, 8

6 İbn Hanbel, Müsned, 1, 454

Sözün Gücü

Aydın FERŞADOĞLU
Eğitimci

**Akıl kalpte bir nurdur ki, bununla hak ve batıl bilinir.
(Hz. Osman)**

**Allah'a, emrine teslim olmakla yaklaşılabılır;
hayal ile değil...
(İmâm-ı Rabbani)**

**Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.
(Abdülhakim Arvasi)**

ETKİLİ AİLE İLETİŞİMİ

Baki ÖZTÜRK
Eğitimci-İletişim Uzmanı

Sevgili anne babalar;

Herkesin bildiği bir söz vardır: "Eğitim ailede başlar" Her aile başarılı çocuklar yetiştirmek ister. Bunu gerçekleştirmek için çocuğuna her türlü imkânı hazırlar. Ancak unutulmaması gereken bir konu daha vardır ki, o da çocuğun kimlik gelişimidir. Çocuğun içinde bulunduğu dönemi nasıl atlattığı çocuğun hayatta kazanacağı başarıları kadar önemlidir.

"Dünyadaki aynalar gümüşlenmiş cam parçaları değildir, çocuklarımızdır. Çünkü onlar sizi yansıtır. " Çocuk gerçekten de aileyi yansıtır. Ailedeki bireylerin kişilik yapısı çocuğun kişilik yapısını şekillendirir.

Ailenin çocuğa verdiği eğitimle çocuğun kişilik yapısı şekillenecekse aile çocuğa nasıl bir eğitim vermeli? Öncelikle her aile çocuklarını ayrı bir birey olarak görüp kişiliklerine, bağımsızlıklarına saygı duymalıdır. Bunu yapmak için iletişim çok önemlidir.

Her şeyden önce etkin dinlemenin bilinmesi gerekmektedir. Batılı psikolog Publilus Syrus;"Çocuğuna servet bırakmak isteyen anne-baba, ona iyi dinlemeyi öğretmelidir." diyor. Etkin dinleme için kişinin söylediklerinin gerçek anlamlarının kavranması gerekir. Duyulduğunu ve anlaşıldığını bilmek çok güzel bir duygudur.

Çocuklar sevgiye tepki verirler.

Çocuğunuzun söylediklerini duymak istemelisiniz.

Çocuğunuzun duyguları sizinkinden ne kadar farklı olursa olsun onun duygularını kabul etmelisiniz.

Duyguların sürekli değil, geçici olduğuna inanmalısınız.

Çocuğunuzun ayrı ve farklı bir birey olduğunu kabul etmelisiniz.

Çocuğunuzun sorunları olduğunda yanın da olmalı, fakat sorunlarını kendisi çözmesi için onu yalnızca cesaretlendirmelisiniz.

Çocuğunuzla İletişiminize Engeller Nelerdir?

Acaba hangimizin gören bir bakışa, duyan bir kulağa gereksinimi yok? Dr. Pire'nin "İnsanların çoğu duvar, çok azı da aralarında köprü kurarlar." sözü günümüzün yoğun temposuna kendini kaptıran insanların (yani bizlerin) arka plana ittiği çok önemli bir gereksinimi vurguluyor. Özellikle çocuklarımızla olması gereken yakınlaşma ve iletişim gereksinimi.

Evet, çocuklarımızla iletişimimize engel olan, konuşmalarımızı yüzeysel kılan ve gerçek dinlemeyi engelleyen tavırlara bir göz atalım:

- Emir vermek, yönlendirmek
- Uyarmak, gözdağı vermek
- Ahlak dersi vermek
- Öğüt vermek ve çözüm önerileri getirmek,
- Öğretmek, nutuk çekme

UNUTMAYALIM!

Olumlu ilgi, çocuğunuzu mutlu eder, kendine olan güvenini artırır. Övme, teşekkür, iftihar ve hayranlık gibi olumlu ilgi gösterme şekilleri kişinin moraline gerçek bir katkıda bulunur.

Olumsuz ilgi ise üzer ve yenik düşürür. Eleştiri ve gülünç bulma, hayal kırıklığı ve güvensizlik kişiyi üzer ve yıpratır.

İster olumlu ister olumsuz tüm etkiler ya fiziksel ya da psikolojiktir.

- Olumlu: Öpme, kucaklama, okşama, sırtını sıvazlama, övme, teşekkür, göz kırpmak, takdir eden bir bakış
- Olumsuz: Dayak, eleştiri, küçümseme, tepeden bakma

Çocuklarımızla aramıza duvarlar örmeyelim, köprüler kuralım.

Çocuğumuzun Öz güvenini Artırmak İçin Neler Yapabiliriz?

- Ona sık sık söz hakkı verin.
- Kendini ve duygularını "Ne düşünüyorsun? Nasıl hissediyorsun?" gibi sözlerle anlamaya çalışın.
- Onun fikirlerine değer verdiğinizi hissettirin.
- Onun olumlu davranışlarını kesinlikle takdir edin.
- O konuşurken onun yüzüne bakın ve ciddiye alındığını hissettirin.
- Onun için zaman ayırın.
- Yaşına uygun görevler verin ve daha sonra başarısını takdir edin.
- Onunla değişik konularda sohbet etme ortamı oluşturun.
- Onun korku ve endişelerine saygı duyun.
- Aşırı eleştirici olmaktan ve yargılayıcı olmaktan çekinin.
- Hatalı davranışlarını konuşarak uyarın ve ona doğru olanı anlatın.
- Başkalarının yanında onu küçük düşürmeyin.
- Onun başarısızlıklarını büyütmeyin.
- Başkaları ile kıyaslamayın.
- Kabiliyetlerini farkedin ve teşvik edin.
- Topluluk içerisinde söz almasını teşvik edin.
- Onu sık sık sevdiğinizi söyleyin.
- Onun için önemli olan şeylere siz de önem verin.
- Onun önemli günlerini unutmayın
- Sadece onun için ayırdığınız zamanlar olsun.
- Yanlış ve uygunsuz cezalandırmadan kaçının.
- Ondan beklentileriniz çok aşırı olmasın.
- Ona yaşından ve olduğundan küçükmüş gibi davranmayın
- Onunla birlikte sosyal aktivitelerde bulunun.

İnternetin Çocuk Gelişimine Etkisi

Yunus ŞAHİN
Bilgisayar Öğretmeni
ynssahin@gmail.com

Ebeveynin günümüzde ekonomik kaygılarıyla sürekli çalışmak zorunda kaldığı bir gerçektir. Çocukları olacağını duydukları o ilk anın sevinci ve mutluluğu bir yana ekonomik güçlüklerinden kat kat daha fazlası olan bir sorumluluğu yüklendiğini iyi bilmelidirler. Aile ve ülkesine bağlı, yaratıcısının yüklediği sorumluluklarını bilen, terbiyeli, en önemlisi de kim olduğunun nereden gelip nereye gideceğinin farkında olan ömründe hayal ettikleri gibi bir çocuk yetiştirmenin sorumluluğu yüklenmiştir. Bu uzun gibi görünen ama aslında bir kelebeğin hayatı gibi göz açıp kapayıncaya kadar geçecek bir zamandır. Peki, dünya hayatının müşküllerine harcadığımız zamanı-

mızın kaçta kaçını çocuğumuza ayırıyoruz? Onun kişisel ve zihinsel gelişiminde acaba ne kadar etkili olabiliyoruz? Yoksa çocuğumuzu gözle görünür bir problem çıkarmadığı, içinde bulunduğu durumun vahametini bize gelip anlatmadığı sürece televizyon, bilgisayar ve internetin tüm olumlu etkilerinin yanı sıra tahmin edilemeyecek kadar zararlı etkileri karşısında savunmasız ve yalnız mı bırakıyoruz?

Günümüzde çocuklarımızın eğitiminde ve sosyalleşmesinde birinci sıraya hızla tırmanmakta olan internet'in kullanımı hakkında aileler kendi kurallarını belirleyemezlerse ergenlik çağı bunalımı yaşayan ve ergenliğe girme safhasında olan gençlerimizin terbiye, ikili ilişkiler, saygı, kariyer belirleme ile bedensel ve zihinsel gelişimlerinde ileriki yıllarda telafi edilemeyecek sorunların meydana gelmesi kaçınılmazdır.

Gelişen teknolojinin bizlerin hizmetine sunduğu interneti çocuklarımıza yasaklamak veya hiç kullandırmamak çözüm olamayacağı gibi değişik problemlere de davetiye çıkarcacağı bir gerçektir. Bu durumda aileler için anahtar kelimeler **"Hayır! Önce büyü, sonra alırız. Sen zaten kullanmazsın."** gibi olumsuz ifadeler olmamalıdır. Aksi takdirde tüm yasaklanan şeylerin gençlik psikolojisinde daha çekici hale gelmesi gibi durumun varlığı unutulmamalıdır. Gençlerimiz ailesinin kontrolü dışında internet cafe diye adlandırılan, neredeyse her köşe başında üç beş tane bulunabilen her türlü kültür, eğitim ve yaş grubundan hatta internet cafe ye geliş amaçları bile birbirinden farklı olan insanların bulunduğu takip ve denetiminin maalesef istenen düzeyde yapılamadığı ortam ve mekânlara kaymaktadır.

Ülkemizde son yıllarda kontrolsüz internet kullanımı sonucunda kitap, dergi okuma veya ansiklopedilerden bilgi araştırarak ödev hazırlamanın yerini sadece oyun, müzik ve video uygulamaları ile chat (internetten anlık sesli ve görüntülü mesajlaşma) almıştır. Aileler ve bir öğretmen olarak bizler de araştırma yapan, kendisini ve tarihini bilen, ülke ve dünya gündemini takip eden gençliğimizi yitirdik. Bunun yerine internetten sayfalarca hazır yazılmış dokümanlarla "kes-kopyala-yapıştır" yöntemini kullanarak ödev yapan, okumayan, araştırma yapmayan, karışındaki ile karşılıklı güzel Türkçe'mizi kullanarak düzgün cümlelerle dahi konuşamayan, kelimeleri eksik veya karmaşık bir düzende kullanan bireylerle karşı karşıyayız.

Sigara, uyuşturucu ve alkole başlama yaşının her geçen gün aşağılara inmesinde, çocuk istismarında,

Sizin de hak vereceğiniz üzere okyanustan alınan bir bardak suyun nasıl ki okyanusun büyüklüğü karşısında kayda değer bir ehemmiyeti olamayacağı gibi kapatılan veya para cezası gibi müeyyideler uygulanan site sayısının her geçen gün artmasının yanı sıra farklı isim veya tekniklerle hazırlanan bir o kadarı daha internette kullanıma açılmaktadır.

yasadışı grup ve örgütlerin kendilerine yandaş bulmada bu teknolojiyi kullanmaktadır. Hatta insan ticaretinde güvenlik güçlerini normal şartlarda atlatamayan kimi kişi ve örgütler kontrol edilmeyen internet kullanımından dolayı rahatça internet siteleri, arkadaş grupları ve forum siteleri üzerinden kendi reklam ve propagandasını yaparak faaliyetlerini sürdürebilmektedir. İnternet'in yanlış ve kontrolsüz kullanımına yönelik daha birçok örnek bulmamız mümkündür.

Güvenlik güçleri her geçen gün yenilenen teknolojinin nimetlerinden azami derecede faydalanarak yukarıda bahsi geçen yasadışı işlem ve faaliyetlerin yapılabildiği internet sitelerini kontrol edebilmekte, birçoğunu ise mahkeme kararlarıyla kapatarak sahiplerine para ve hapis cezaları vermektedir. Sizin de hak vereceğiniz üzere okyanustan alınan bir bardak suyun nasıl ki okyanusun büyüklüğü karşısında kayda değer bir ehemmiyeti olamayacağı gibi kapatılan veya para cezası gibi müeyyideler uygulanan site sayısının her geçen gün artmasının yanı sıra farklı isim veya tekniklerle hazırlanan bir o kadarı daha internette kullanıma açılmaktadır.

Bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda; dışarıdan bakıldığında ders çalışıyor, ödev yapıyor, oyun oynuyor gibi görünen çocuğumuzun aslında ne kadar çeşitlenmiş zararlı içeriklerle iç içe olduğu anlaşılmaktadır.

Çocuğunuza bilgisayar alıp eve internet bağlantısı yapmakla işin bitmediğini, aslında önemli olanın çocuğunuzun bunları nasıl kullandığının kontrolü olduğunu unutmayınız.

Bu konuda ailelere verilebilecek tavsiye ve önerilere şunlar olabilir:

İçerisinde bulunduğumuz internet ve teknoloji çağında; karşınızda, kendi çocukluğunuzda sizin sahip olduğunuz aksine her konuda tahmin edebileceğinizden de fazla bilgisi olan genç bir birey olduğunu unutmayınız.

İnternet ve bilgisayarın nasıl kullanılacağını, yararları ve zararları hakkında onun yaşına uygun olarak bilgiler vermelisiniz.

Çocuğunuza; onun kendi kurallarına göre bilgisayar ve internet kullanmayı değil anne baba olarak sizlerin belirlediği kurallar çerçevesinde bilgisayar ve internet kullanmayı öğretmelisiniz.

Mutlaka bilgisayarınızda antivirüs (virüs koruma) programı kullanmalısınız.

Aynı bilgisayarı birden fazla kişi kullanacaksa (anne-baba-ağabey-küçük kardeş...vs) işletim sisteminize ayrı ayrı kullanıcı şifreleri tanımlayınız.

Bilgisayarınızda internet için web filtre programı kullanmalısınız.

Tek taraflı değil karşılıklı konuşarak internet ve bilgisayar kullanım süresi veya günlerini belirleyiniz.

Hafta sonları ve tatil günlerinde ders ve ödevlerini zamanında tamamlarsa kullanım süresini her zaman olmamak koşuluyla ödül olarak uzatmalısınız. Böylece hafta içinde veya çok önemli SBS, ÖSS veya yazılı haftalarında hiç kullanmamasını istediğinizde size olumlu cevap versin.

Aşırı şiddet içeren bilgisayar oyunlarını kullanmasına izin vermemelisiniz. Ancak bunu sadece "KULLANMAYACAKSIN" diyerek değil neden kullanmaması gerektiğini açıklayarak yapmalısınız.

Gelişen eğitim öğretim materyalleri sayesinde interaktif ders anlatım programları kullanmasını alışkanlık haline getirmeye çalışmalısınız.

Kesinlikle bilgisayar ve internet kullanım kurallarınızda, ödül ve cezalarınızda taviz vermemelisiniz. Aksi takdirde çocuğunuz, anne-babası olarak sizlerin de verdiğiniz sözlerinizde durmadığını görürse onun kendi kişiliği açısından olumsuz etki yapabilir. Hatta anne-babası sözünde durmuyor diye o kendisi de bu alışkanlığı kazanamayabilir. Bunu unutmayınız.

Türk Telekom internet aile koruma şifresi edinerek kumar, şiddet, müstehcenlik içeren internet sitelerine girişi bir nebze de olsa engelleyebilirsiniz.

Çocuğunuza kendisinin internet ve bilgisayarın kontrolünde değil, onların kendisinin kontrolünde olması gerektiği hakkında bilgi vermelisiniz.

Çocuğunuza hayatında bilgisayar ve internet dışındada aile, okul ve diğer çevre ilişkilerinin de öncelikleri arasında olması gerektiği hususunda hatırlatmalar yapmalısınız.

Çocuğunuza bilgisayar alıp eve internet bağlantısı yapmakla işin bitmediğini, aslında önemli olanın çocuğunuzun bunları nasıl kullandığının kontrolü olduğunu unutmayınız.

Facebook, MSN, Chat(çet) vb uygulamalarda çocuğunuzun kimlerle konuştuğuna dikkat edin. Aksi takdirde çocuğunuzun hiç tanımadığı ülke ve şehirlerdeki insanlarla konuşabileceğini, hatta onlarla buluşmaya dahi gidebileceğini unutmayınız.

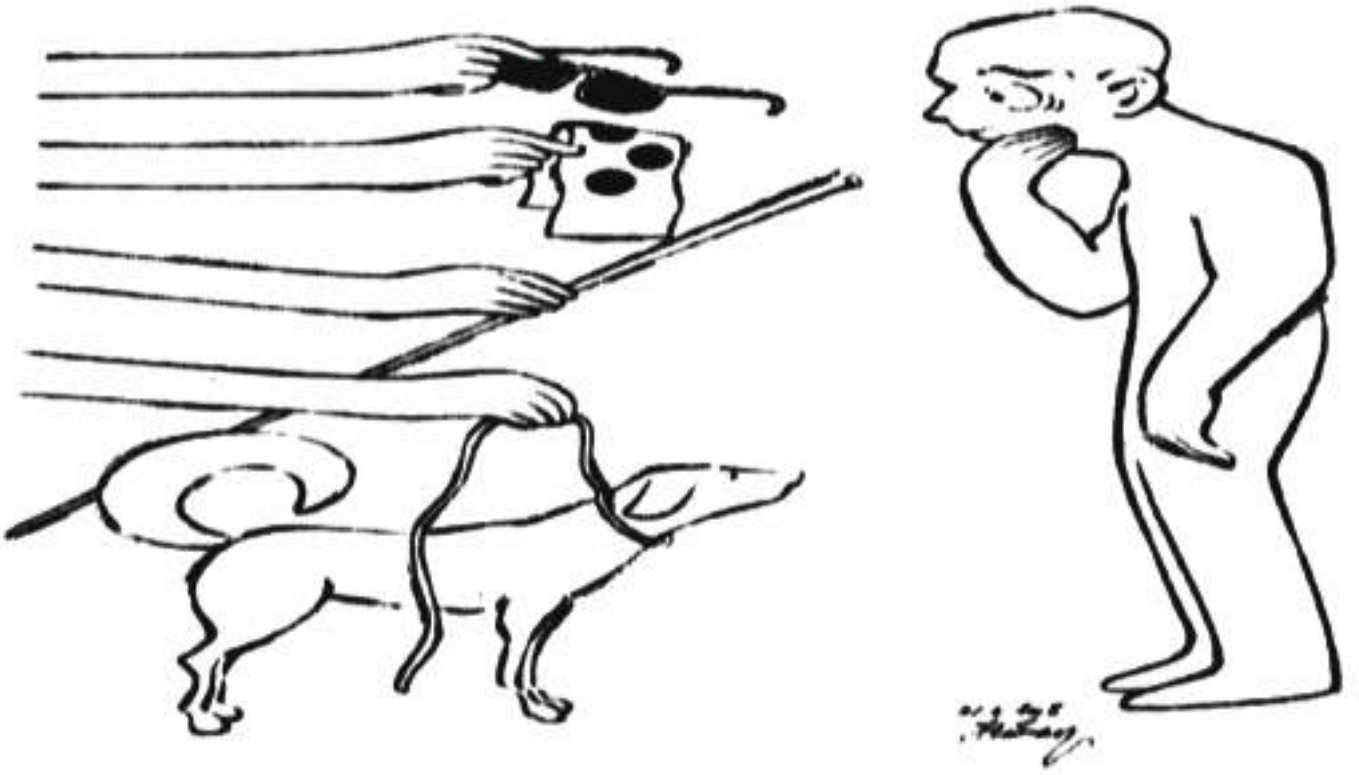
Çocuğunuza internet üzerinden yaptığı karşılıklı konuşmalarda kesinlikle kişisel bilgilerinizi (T.C. kimlik no, ad soyad, adres, ev tel, cep tel, kredi kartı... vb.) vermemesi, tanımadığı kişilerden gelen buluşma tekliflerini kabul etmemesi hakkında uyarılarda bulununuz. Aksi takdirde ne gibi olumsuzluklarla karşılaşabileceğinizi anlatınız. Kendisine böyle bir teklif geldiğinde zaman geçirmeden ve kabul etmeden anne ve babası olarak sizlere haber etmesi hususunda gerekli uyarılarda bulununuz.

En önemlisi çocuğunuzun sizin en önemli hazineniz, Allah'ın sizlere emaneti ve mal varlığınız olduğunu unutmadan mümkün olduğu kadarıyla ona zaman ayırmanız gerektiğini unutmayınız.

karikatür

Hasan AYCIN
Çizer

BULMACA

Hazırlayan: **Nazif ŞAHİN**
Eğitimci

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1					Yazıcı Melekler	→	Tutmaya çalışma	→	Dilsiz	→	Bir nota	→		İvedi
2					Yırtıcı bir balık		Gözde bir tabaka		Hayır (İng.)		Bankamatik		Bir harfin okunuşu	"Edirnenin bir ilçesi"
3					Rekor kıran kişi	→							Mal,mülk	
4					Kalın tahta				İşçi	→				
5					Muğlanın bir ilçesi	→			Emre hazır		Acele	→		
6	Kabirde soru soran meleklerle "Bir namaz çeşiti"	→	Tatlı su	→	Kur'an'da bir sure	→				Bir harfin okunuşu	→		"Yalıtkan olmayan"	Bir Ölçü birimi
7	→									Arapçada bir harf				
8	Ata çakılır	→			Avrupada bir ülke		Kaslı	→						
9	Temize çıkarmak	→					Kuşak							
10	→							"Sonuç, Sonunda"		"Ayak Direme"		Bir uzvumuz	→	
11	Bir renk	→							"Anne (Farsça) "	→		"İsviçrede bir nehir"		
12	Bulmaya çalış													Verme
13	→				Suç	→				"Akdeniz bitki örtüsü"	→			
14	→				"Bir erkek ismi"					"Bir göz hastalığı"				
15	İnsanla ilgili		Yüce Yaratıcı	→			"Aşağılama hor görme"	→						
16	→						Nezir	→						
17							Bir ilimiz					"Bir olumsuzluk eki"	→	
18	"Bir söz sanatı"		İnsan öldürme	→										
19	→													
20							Otlak	→						
21							Kira geliri	→						
22	Yemek		Emre uyma	→										
23	→		Valide											
24					Dingil									
25					Utanma duygusu									
26	→													
27	Küçük lamba													
28	Yılan (Farsça)	→												
29					Gözlem	→								